

Regional analyse av det samiske området

KNUT VAREIDE OG HANNA NYBORG STORM

TF-notat nr. 71/2012

Tittel: Regional analyse av det samiske området
Undertittel:
TF-notat nr: 71/2012
Forfatter(e): Knut Vareide og Hanna Nyborg Storm
Dato: 4.12.2012
ISBN: 978-82-7401-577-7
ISSN: 1891-053X
Pris: 120,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforsking.no)
Framsidedfoto: Illustrasjonsfoto
Prosjekt: Regionale næringsanalyser
Prosjektnr.: 20120170
Prosjektleder: Knut Vareide
Oppdragsgiver(e): Sametinget

Spørsmål om dette notatet kan rettes til:

Telemarksforsking
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
Epost: post@tmforsk.no
www.telemarksforsking.no

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand oecon) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet ved Telemarksforsking siden 1996.

Hanna Storm er utdannet master i Økonomi og ressursforvaltning fra Universitetet for miljø- og biovitenskap på Ås. I Telemarksforsking er Storm tilknyttet faggruppa for regional utvikling, der hun har jobbet siden 2008.

Forord

Denne rapporten er en videreføring av tidligere næringsanalyser. Analysene bygger på indikatorer og metoder fra tidligere år, som er oppdatert eller oppgradert. I tillegg introduserer vi enkelte nye tema og indikatorer.

De som har lest tidligere rapporter vil kjenne igjen kapitlene for folketall, arbeidsplasser, NæringsNM og Attraktivitetspyramiden.

I denne rapporten har vi også med to nye kapitler. Det ene kapitlet omhandler næringsmessig sårbarhet, det andre scenarier for befolkningsvekst fram til 2040.

Telemarksforskning har utarbeidet 21 regionale analyser på ulike geografiske nivå i 2012. Telemarksforskning og oppdragsgiverne har møttes ved tre anledninger underveis for å diskutere innhold, relevans og metoder. Dette har gitt verdifulle innspill til oss som har utarbeidet rapportene.

Vi har hatt det privilegium å lage slike regionale analyser over en periode på over ti år, hvorav enkelte oppdragsgivere har vært med i alle årene. Dette har gjort at vi har gradvis kunnet foredle og forbedre analysene år for år. Innspillene fra oppdragsgiverne, som arbeider med regional utvikling i praksis, har vært uvurderlige i denne utviklingen.

Bø, 4.12.2012

Knut Vareide
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag.....	5
Innledning	6
1. Befolkning	7
2. Arbeidsplasser	19
3. Næringsmessig sårbarhet for kommuner.....	24
4. NæringsNM.....	31
5. Attraktivitetspyramiden.....	37
6. Regional vekstkraft	47

Sammendrag

Utviklingen i det samiske området har vært negativ på lang sikt, både med hensyn til befolknings- og arbeidsplassutvikling. Tallene for 2011 er imidlertid langt mer positive, og viser at det samiske området har framgang på flere områder.

I denne rapporten har vi analysert det samiske området, bestående av 24 kommuner, med hensyn til befolkningsutvikling, arbeidsplassutvikling, sårbarhet, NæringsNM, Attraktivitetsbarometeret og til slutt ulike framtidsscenarioer for befolkningsutvikling.

Det samiske området fikk samlet sett en vekst i antall innbyggere i 2011. Vi må helt tilbake til 1965 for å finne forrige år dette området hadde befolkningsvekst. Befolkningsveksten i 2011 kommer av at nettoutvandringen har økt, samtidig som nettoutflyttingen til andre kommuner i Norge har blitt vesentlig lavere enn tidligere. Det er fremdeles enkeltkommuner hvor befolkningsnedgangen fortsetter, men flere kommuner har nå snudd en langvarig befolkningsnedgang til vekst.

Det ble også vekst i antall arbeidsplasser i det samiske området i 2011, etter tre år med nedgang. Det var vekst i antall arbeidsplasser både i privat og offentlig sektor i det samiske området i 2011. Finnmark fylke har hatt en svært positiv arbeidsplassutvikling i 2011, og mange av kommunene i det samiske området ligger i dette fylket. Den positive arbeidsplassutviklingen i mange av kommunene i det samiske området er dermed knyttet til en generell oppsving i Finnmark.

I dette notatet har vi introdusert en ny type analyse, der vi måler kommuners næringsmessige sårbarhet. Sårbarhetsindeksen er sammensatt av de tre indikatorene hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. Noen av kommunene i det samiske området har høy næringsmessig sårbarhet, og løper med det en risiko for fall i sysselsettingen. Andre er robuste og har bedre forutsetninger for vekst.

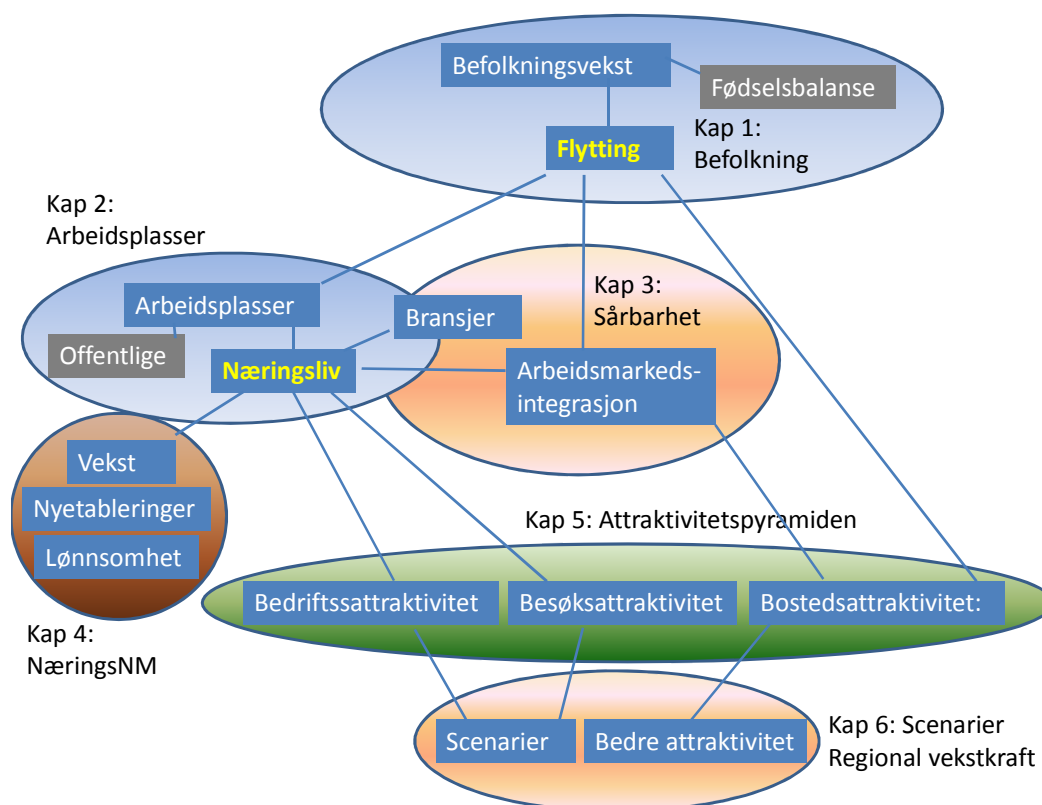
NæringsNM er et mål for hvordan næringslivet gjør det, på næringslivets premisser. I NæringsNM måles næringslivets prestasjoner med hensyn til lønnsomhet, vekst i omsetning og verdiskaping, etableringsvirksomhet og næringslivets relative størrelse. Kommunene i det samiske området har stor framgang når det gjelder vekst i eksisterende bedrifter og lønnsomhet. Det gjør at kommunene gjør det bedre i NæringsNM enn tidligere. Det er imidlertid fremdeles ganske lav etableringsvirksomhet i mange av kommunene.

Utviklingen i det samiske området er analysert gjennom Attraktivitetspyramiden, som definerer tre typer attraktivitet som avgjørende for vekst: Attraktivitet for bedrifter i basisnæringer, attraktivitet for besøk og attraktivitet som bosted. Nedgangen i befolkningen i det samiske området etter 2000 kan i stor grad knyttes til at basisnæringene har hatt nedgang, samtidig som at bostedsattraktiviteten har vært lav. Befolkningsveksten i 2011 kan knyttes til at basisnæringene, og da særlig industrien, har fått vekst, og at bostedsattraktiviteten samtidig har blitt høyere. Det samiske området har en liten andel besøksnæringer, som viser at besøksattraktiviteten har vært lav, men det samiske området har likevel hatt en viss framgang, gjennom at handelslekkasjen ser ut til å ha blitt mindre.

Når det gjelder framtidsutsiktene, viser SSBs midlere framskrivning av folkemengden at befolkningen i det samiske området vil synke. Til slutt i denne rapporten kan vi se at kommunene hver for seg kan oppnå vekst, og til dels sterk vekst, dersom de lykkes med å skape en næringsutvikling som fører til arbeidsplassvekst, og en forbedring av bostedsattraktiviteten.

Innledning

Notatet er bygd opp rundt seks kapitler, som til sammen skal gi et bilde av de sentrale utviklingstrekkene i området. De første to kapitlene er rent deskriptive. Deretter følger fire kapitler der vi gjennom ulike modeller og indikatorer forsøker å belyse årsaker og drivkrefter til utviklingen.

Notatet starter med en beskrivelse av befolkningsutviklingen. Befolkningsutviklingen er helt sentral for å beskrive et områdes utvikling. Flyttingen ut og inn av området vies spesiell oppmerksomhet, og er antakelig den viktigste indikatoren for om en region har en positiv utvikling. Mye av problemstillingene knyttet til regional utvikling kan knyttes til å forklare nettoflyttingen mellom regioner. I kapittel 2 gis en beskrivelse arbeidsplassutviklingen, og da spesielt arbeidsplassutviklingen i næringslivet.

I dette notatet introduserer vi et nytt begrep; næringsmessig sårbarhet. Den næringsmessige sårbarheten knytter seg til bransjesammensetningen i en region, og til arbeidsmarkedsintegrasjonen i en region. Sårbarheten kan være med på å forklare utviklingen i en region, og gir også en pekepinn på sannsynlig utvikling i årene framover.

NæringsNM baseres på foretakenes regnskap, og viser hvordan bedriftene i en region gjør det med hensyn til nyetableringer, vekst og lønnsomhet. NæringsNM gir en beskrivelse av næringsutviklingen, som utdyper bildet vi får av næringsutviklingen når vi ser på arbeidsplassutviklingen.

I kapittel 5 bruker vi modellen Attraktivitetspyramiden for å forklare stedenes befolkningsutvikling. Attraktivitetspyramiden har to dimensjoner som har med næringsutvikling å gjøre, bedriftsattraktivitet og besøksattraktivitet. Den tredje dimensjonen er bostedsattraktivitet som er sentral for å forstå flyttingen mellom regionene. Til slutt har vi et kapittel 6, der vi trekker trådene framover. Hvordan vil veksten i en kommune eller region påvirkes av at en lykkes med næringsutvikling og attraktivitetsutvikling?

1. Befolkning

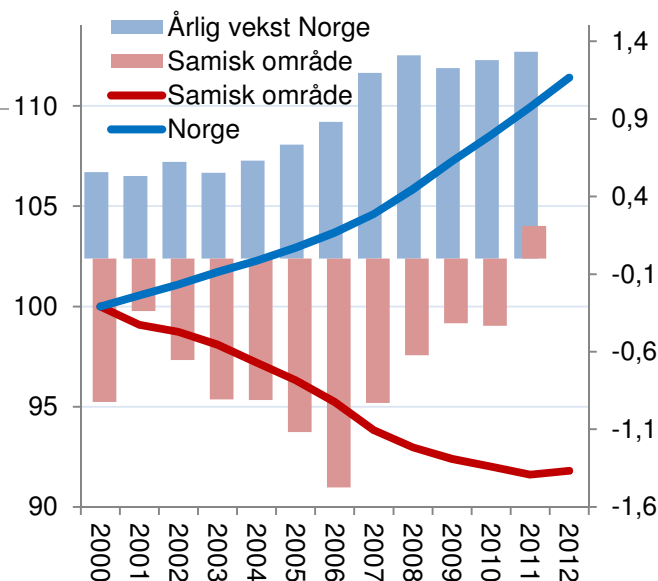
Befolkningsutviklingen er den viktigste indikatoren for regional utvikling, og blir i denne rapporten viet ekstra oppmerksomhet. En positiv befolkningsutvikling er et mål i seg selv for de fleste regioner og er den fremste indikatoren på om noe går bra i en region. Alt datagrunnlag i dette kapitlet er fra SSB.

1.1 Befolkningsutviklingen i Samisk område

Befolkningen i det samiske området har gått ned hvert år fra 1965 til 2011. I 2011 økte folketallet i samisk område for første gang siden 1965.

De siste årene har befolkningsutviklingen hatt en positiv trend i samisk område. I 2006 var nedgangen i folketallet nesten 1,5 prosent av befolkningen. Etter det har nedgangen blitt gradvis mindre, og i 2011 ble det en vekst på 0,2 prosent.

Norge har hatt høy befolkningsvekst etter 2007, på grunn av økt arbeidsinnvandring fra EU-området. Avstanden mellom befolkningsveksten på landsbasis og befolkningsutviklingen i samisk område har imidlertid blitt gradvis mindre de siste årene.

Figur 1: Befolkningsutvikling i det samiske området og Norge i perioden 2000-2012.

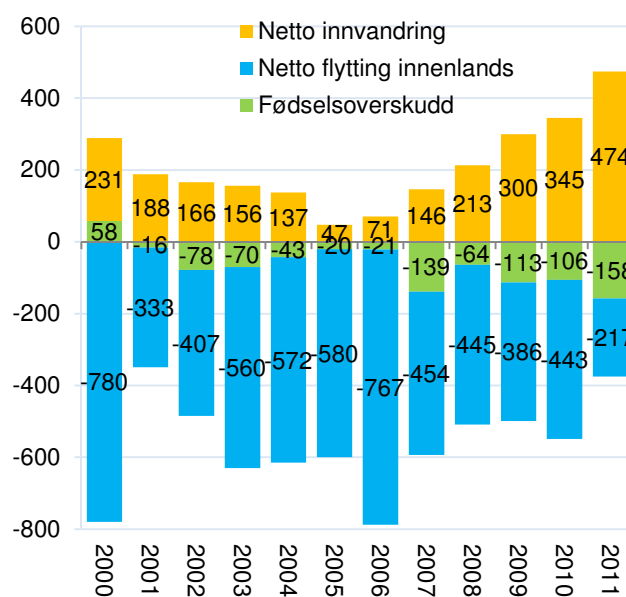
1.2 Befolkningsutviklingen dekomponert

Befolkningsutviklingen består av tre komponenter; fødselsoverskudd, netto innenlands flytting og netto innvandring.

Fødselsbalansen i det samiske området har blitt gradvis svakere, og i 2011 ble det født 158 færre enn det døde i det samiske området.

Innvandringen fra utlandet har økt hvert år siden 2005, og det er innvandringen som var årsaken til at befolkningen i det samiske område fikk vekst i 2011.

Et positivt trekk er at nettoflyttingen mellom det samiske området og andre deler av Norge har blitt mindre. I 2011 flyttet det ut 217 flere fra det samiske området enn det flyttet inn. Det er langt færre enn tidligere.

Figur 2: Befolkningsutviklingen i det samiske området i perioden 2000-2011, dekomponert i fødselsoverskudd, netto innenlands flytting og netto innvandring.

1.3 Befolkningsveksten i kommunene

I tabellen under ser vi hvordan den årlige veksten har utviklet seg i alle kommunene i det samiske området etter 2000. Kommunene er rangert etter progressivt gjennomsnitt¹, som både tar hensyn til veksten de siste ti årene og trenden i veksten. Slik den regnes ut, vil de siste årenes vekst telle mer enn vekst tidlig i perioden.

Tabell 1: Årlig befolkningsvekst i prosent av folketallet i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2000-2012.

Kommune	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	Vekst 2000-2012
Sørreisa	-0,5	0,6	0,4	0,4	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	1,4	0,2	0,1	0,3	0,3	2,6
Skånland	-0,4	-1,0	-0,8	-1,2	-1,7	-1,2	-1,2	-0,7	-0,7	0,5	1,4	2,6	0,2	-4,4
Storfjord	-0,9	0,2	1,0	1,8	1,2	-0,1	-1,1	-0,9	-1,3	1,0	0,3	0,8	0,1	2,0
Unjargga-Nesseby	-0,2	0,3	-3,8	-0,2	-2,8	-1,0	-0,9	-3,2	2,6	0,7	1,0	0,9	0,0	-6,6
Lavangen	-2,0	1,8	1,8	-0,6	-3,2	0,6	-2,3	-0,1	1,3	-1,1	-0,9	1,3	-0,2	-3,4
Guovdageaidnu-Kautokeino	0,3	-0,8	-1,0	-0,7	-0,2	0,0	-1,1	-0,6	0,8	-0,7	-0,5	-0,3	-0,4	-4,6
Hamarøy	-2,4	-1,4	-0,3	-2,8	-1,9	-0,8	-2,7	-0,6	-0,4	-0,1	1,1	0,7	-0,4	-11,2
Kåfjord	-2,4	1,4	0,6	-1,1	-1,9	-1,2	-1,8	1,3	-0,5	-1,3	-1,0	1,1	-0,4	-6,7
Evenes	-1,2	0,3	-0,9	-3,3	-1,9	-3,7	-0,3	-0,2	-1,0	0,9	-1,1	1,3	-0,5	-10,8
Karasjok	-0,8	-0,9	-0,3	0,7	0,4	0,5	-0,6	-0,2	-2,8	0,1	-0,8	-0,2	-0,5	-4,8
Lebesby	4,2	-0,9	-0,7	-1,8	-2,9	-2,7	-2,4	-3,9	2,1	0,8	-0,4	1,5	-0,5	-7,3
Nordkapp	-0,3	0,2	-0,5	-0,8	-1,5	-2,5	-1,7	-1,7	-1,2	0,2	1,2	0,1	-0,5	-8,2
Deatnu-Tana	-1,0	-0,2	1,0	-2,1	1,1	-1,0	-0,9	-0,8	-0,1	-1,3	-0,5	0,0	-0,5	-5,8
Snåsa	-1,6	-1,0	-1,0	-0,7	-1,6	-0,4	-2,4	-1,0	0,0	-0,6	0,4	-0,4	-0,6	-9,7
Lyngen	-1,0	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	0,1	1,2	0,3	-1,3	-0,4	-2,1	-1,9	-0,8	-6,1
Porsanger	-2,1	-0,2	-1,3	0,8	-0,7	-1,8	-1,9	-2,0	-1,5	-0,2	-0,3	-0,9	-1,0	-11,3
Kvalsund	0,4	-1,7	0,5	-0,4	-1,2	-0,9	2,1	0,8	-5,2	-1,7	-2,7	1,2	-1,0	-8,7
Kvænangen	-0,6	1,1	-1,7	-1,7	0,5	-1,0	-2,6	-0,2	-1,3	-1,1	-1,7	-0,8	-1,1	-10,5
Røyrvik	-1,5	-3,9	-2,8	-1,5	0,6	0,4	-3,3	-5,1	0,0	-0,8	0,8	-1,0	-1,1	-17,0
Gratangen	-2,8	0,7	-1,1	-1,5	-1,1	-1,8	-1,5	-4,7	-1,5	-0,1	-3,0	1,9	-1,3	-15,5
Gamvik	-1,5	-2,8	-2,4	-5,9	-1,8	-3,4	-2,8	-0,6	-1,4	-1,6	-1,8	1,7	-1,4	-21,7
Tysfjord	-1,5	0,7	-1,8	-1,4	-2,7	-1,5	-3,1	-1,2	0,9	-1,9	-0,2	-2,3	-1,4	-15,0
Måsøy	-0,5	-2,5	-0,6	-1,8	-0,4	-1,2	-4,1	1,1	-1,8	-3,2	-3,1	1,2	-1,5	-15,8
Loppa	-0,4	-1,6	-4,9	-2,6	-2,2	-4,2	-5,2	-3,8	-1,7	0,0	-0,8	0,8	-1,7	-23,8
Samisk område	-0,9	-0,3	-0,7	-0,9	-0,9	-1,1	-1,5	-0,9	-0,6	-0,4	-0,4	0,2	-0,6	-8,2
Norge	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3	1,1	11,4

Befolkningsveksten i Norge skjøt fart i 2007, da det ble en sterk økning i arbeidsinnvandring fra EU-land. Denne innvandringen har fortsatt å øke, og har ført til en femårsperiode med historisk høy befolkningsvekst.

Av kommunene i det samiske området er det bare Sørreisa og Storfjord som har hatt befolkningsvekst i perioden 2000 til 2012. Befolkningsutviklingen i 2011 er påfallende mye bedre enn tidligere. Av de 24 kommunene i samisk område har 15 kommuner befolkningsvekst i 2011. Kommuner som Loppa, Måsøy, Gamvik og Gratangen har hatt sterk nedgang fra 2000 til 2010, men har plutselig fått befolkningsvekst i 2011.

1.4 Innvandring

Innvandringen har forsterket befolkningsveksten i nesten alle kommuner og regioner. I tabellen under ser vi hvordan innvandringen har utviklet seg i kommunene i det samiske området.

Tabell 2: Netto innvandring i prosent av folketallet i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2000-2012.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	Vekst 2000- 2012
Gamvik	0,5	0,1	0,4	-1,2	-0,3	-0,3	1,4	0,2	0,6	2,9	2,6	2,6	1,5	9,6
Måsøy	-0,3	0,2	0,3	0,3	0,9	0,4	-0,1	2,7	1,5	0,9	0,9	2,4	1,3	10,8
Skånland	1,3	0,8	0,6	0,5	0,5	0,1	0,2	0,3	0,4	0,6	1,2	3,5	1,1	9,9
Storfjord	-0,1	-0,3	0,2	1,1	1,2	0,8	0,2	-0,3	0,3	2,4	1,3	1,2	1,0	8,0
Nordkapp	0,1	0,3	0,5	0,6	0,0	-0,1	0,1	0,2	1,0	1,1	2,2	1,1	0,9	7,2
Lebesby	2,1	-0,3	-0,1	0,5	-0,1	-0,4	-0,1	0,0	1,2	1,0	1,0	2,5	0,9	7,3
Gratangen	2,0	1,5	0,5	0,3	0,3	0,2	0,6	0,3	0,3	1,6	0,7	1,6	0,8	10,7
Hamarøy	0,3	0,4	0,2	0,9	-0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	0,9	1,3	1,0	0,7	6,4
Kåfjord	0,4	0,7	0,4	0,3	-0,1	0,3	0,0	0,2	0,3	0,8	0,7	1,4	0,6	5,5
Loppa	0,0	-0,1	-0,1	0,5	0,5	-0,6	-0,2	0,0	0,5	1,2	0,0	1,8	0,5	3,6
Tysfjord	0,0	0,3	0,4	0,1	0,1	0,0	0,2	0,4	0,3	0,3	1,4	0,7	0,5	4,6
Porsanger	1,3	0,1	0,4	0,8	0,8	0,0	0,2	0,2	0,4	0,5	0,9	0,6	0,5	6,7
Sørreisa	2,2	0,8	0,6	0,3	0,1	0,0	0,3	0,6	0,2	0,6	0,5	0,5	0,4	4,8
Evenes	2,2	2,3	0,7	-0,2	0,9	-0,2	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,4	1,4	0,4	8,2
Kvalsund	-0,7	2,3	0,5	0,7	0,7	0,4	0,1	0,9	0,6	0,0	0,5	-0,1	0,4	6,4
Deatnu-Tana	0,2	0,2	0,4	0,1	0,3	0,0	0,1	0,3	0,9	0,2	0,0	0,6	0,3	3,4
Kvænangen	-0,2	0,5	0,3	-0,2	0,9	0,1	0,0	0,1	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	2,8
Guovdageaidnu-Kautokeino	0,6	-0,4	-0,4	0,4	-0,4	-0,2	0,1	0,0	0,6	0,0	0,4	0,7	0,2	1,5
Unjargga-Nesseby	-0,4	-0,1	0,1	0,1	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,8	0,5	0,0	0,6	0,2	1,0
Lyngen	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,3	0,5	0,5	0,5	0,0	0,2	0,0	0,3	0,2	2,4
Røyrvik	-0,5	0,0	0,4	0,5	0,2	0,0	0,4	-0,2	0,0	0,2	-0,4	1,0	0,2	1,6
Lavangen	-0,9	0,6	2,1	0,2	0,0	0,1	-0,2	-0,1	0,2	0,6	-0,2	0,3	0,2	2,8
Snåsa	0,1	0,1	0,0	-0,2	0,2	0,1	-0,4	0,2	0,0	0,1	0,3	0,5	0,2	1,1
Karasjok	0,3	0,3	0,4	0,0	0,2	0,3	-0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	-0,1	0,1	2,1
Samisk område	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,4	0,6	0,7	1,0		
Norge	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,4	0,5	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0		

Nettoinnvandringen til det samiske området i 2011 tilsvarte 1,0 prosent av folketallet. Innvandringen til det samiske området er dermed nå ganske nøyaktig like stor som til resten av landet, etter å ha vært lavere i de foregående årene.

Det er stor forskjell på nivået på innvandringen i kommunene i det samiske området. I Gamvik har netto innvandring til kommunen bidratt til å øke befolkningen med over åtte prosent bare de siste tre årene. Måsøy har hatt netto innvandring tilsvarende 10,8 prosent av befolkningen siden 2000. I Skånland bidro innvandringen til en vekst på 3,5 prosent bare i 2011.

En del kommuner i det samiske området har fremdeles lite innvandring. Nesseby, Karasjok og Kautokeino har hatt svært lite innvandring.

1.5 Innenlands flytting

Den innenlandske nettoutflyttingen er interessant å studere, fordi den forteller hvilke kommuner som vokser på bekostning av andre. I tabellen under ser vi hvordan nettoutflyttingen i kommunene har utviklet seg.

Tabell 3: Netto flytting innenlands i prosent av folketallet i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2000-2012.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	Vekst 2000- 2012
Unjargga-Nesseby	0,7	0,9	-3,3	-0,2	-1,9	0,8	0,0	-2,7	0,5	0,3	1,7	-0,1	0,0	-3,6
Lavangen	-0,6	1,6	0,2	-0,9	-2,7	0,6	-2,2	0,2	1,2	-1,0	-0,4	1,6	-0,1	-2,8
Sørreisa	-1,3	-0,2	-0,3	0,1	-0,3	-0,7	-0,8	-0,6	0,9	-0,3	-0,4	0,1	-0,2	-3,8
Snåsa	-0,8	-1,0	-0,2	-0,3	-1,7	-0,5	-1,9	-0,6	0,4	-0,1	0,5	-0,3	-0,3	-6,9
Hamarøy	-1,9	-0,9	0,7	-3,1	-1,5	-0,3	-2,0	-0,2	-0,3	-0,1	0,2	0,2	-0,4	-9,9
Evenes	-3,3	-1,1	-1,3	-2,3	-2,4	-2,0	-0,6	0,7	-0,1	1,3	-1,8	0,4	-0,4	-13,9
Skånland	-1,8	-1,5	-0,9	-1,6	-1,5	-1,2	-1,3	-1,0	-0,8	0,1	0,3	-0,6	-0,6	-11,9
Kvænangen	-0,1	1,8	-1,5	-0,6	0,3	-0,8	-2,5	0,2	-1,0	-1,2	-0,9	0,0	-0,7	-6,6
Kåfjord	-3,0	0,7	0,4	-0,8	-1,3	-1,3	-1,8	0,9	-0,5	-1,2	-2,2	0,6	-0,7	-9,8
Deatnu-Tana	-1,2	-0,4	0,1	-2,2	0,6	-0,8	-1,0	-0,8	-1,2	-1,4	-0,6	-0,2	-0,8	-9,4
Lyngen	-1,2	-0,7	0,5	-0,1	-0,3	-0,4	0,6	0,1	-1,5	-0,3	-1,8	-1,8	-0,9	-7,2
Storfjord	-1,2	0,6	0,5	0,6	-0,1	-1,1	-1,4	-0,6	-1,5	-1,1	-1,2	-0,5	-0,9	-7,1
Karasjøk	-1,7	-1,2	-1,6	0,2	-0,3	-0,5	-0,5	-0,6	-2,9	-0,6	-1,0	-0,3	-0,9	-11,4
Kvalsund	0,2	-3,6	0,0	-0,3	-1,8	-0,2	2,2	0,2	-5,1	-2,1	-2,1	1,9	-0,9	-11,7
Lebesby	1,6	-1,4	-0,3	-2,3	-3,1	-1,7	-2,3	-3,3	1,1	0,6	-0,9	-0,4	-1,0	-13,4
Nordkapp	-1,1	0,6	-0,5	-1,2	-1,4	-2,7	-1,9	-1,0	-2,1	-0,3	-0,7	-0,3	-1,1	-13,0
Røyrvik	-0,8	-3,8	-2,7	-2,4	-0,2	-0,2	-3,9	-3,8	0,4	-0,8	1,4	-2,2	-1,2	-21,1
Gratangen	-4,5	-0,5	-0,8	-1,2	-2,0	-0,9	-0,7	-4,5	-1,5	-0,6	-2,4	0,6	-1,4	-21,0
Guovdageaidnu-Kautokeino	-1,6	-1,3	-1,2	-1,9	-0,2	-0,9	-2,3	-1,6	-0,5	-2,0	-1,0	-1,5	-1,4	-16,4
Loppa	-0,1	-2,0	-4,3	-3,0	-3,6	-2,9	-3,5	-1,9	-1,0	-0,5	-0,7	0,1	-1,5	-27,5
Porsanger	-3,8	-0,9	-2,0	-0,3	-1,6	-2,3	-2,5	-2,0	-1,4	-0,9	-1,0	-1,3	-1,5	-21,6
Tysfjord	-1,1	0,6	-1,4	-0,7	-2,7	-1,4	-3,0	-1,2	0,4	-1,5	-1,5	-2,4	-1,5	-17,1
Gamvik	-2,1	-3,2	-2,4	-5,1	-1,0	-2,9	-3,4	0,2	-1,3	-4,4	-2,9	0,1	-2,1	-31,9
Måsøy	-0,5	-2,0	-0,4	-1,9	-0,9	-1,2	-3,4	-1,7	-2,9	-3,2	-3,1	-0,9	-2,2	-24,0
Samisk område	-1,5	-0,7	-0,8	-1,1	-1,1	-1,2	-1,6	-0,9	-0,9	-0,8	-0,9	-0,5		

Det samiske området har samlet sett hatt ganske stor netto utflytting til andre norske kommuner. Utflyttingen har etter hvert blitt lavere, og i 2011 tilsvarte nettoutflyttingen til andre deler av landet 0,5 prosent av folketallet. Det er det laveste nivået etter tusenårsskiftet.

Alle kommunene i det samiske området har hatt et innenlands flyttetap mot andre norske kommuner i perioden etter 2000.

I 2011 har 11 av de 24 kommunene i det samiske området oppnådd en positiv flyttebalanse med andre norske kommuner. Kommuner som Kvalsund og Lavangen har hatt stor netto innflytting det siste året.

Noen kommuner sliter fremdeles med stor utflytting også i 2011. Det gjelder spesielt Tysfjord, Røyrvik og Lyngen.

1.6 Fødselsbalanse

Fødselsbalansen virker i utgangspunktet kanskje ikke like interessant som flyttemønstrene, ettersom den endres ganske langsomt og er lite påvirkelig. Fødselsbalansen påvirkes av aldersfordelingen, kjønnsfordelingen og fruktbarheten. På lang sikt betyr fødselsbalansen imidlertid mye for befolkningsutviklingen.

Tabell 4: Fødselsbalansen i prosent av folketall i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2000-2012.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	Vekst 2000- 2012
Guovdageaidnu-Kautokeino	1,3	0,7	0,6	0,9	0,5	1,1	1,1	0,9	0,7	1,2	0,2	0,5	0,8	10,0
Karasjok	0,4	0,5	1,0	0,3	0,6	0,5	0,1	0,3	-0,1	0,5	0,0	0,2	0,2	4,4
Sørreisa	0,5	-0,1	0,1	-0,1	0,2	0,4	0,2	-0,1	0,3	-0,1	0,1	-0,2	0,0	1,2
Porsanger	0,4	0,5	0,4	0,3	0,1	0,6	0,4	-0,2	-0,4	0,2	-0,2	-0,1	0,0	2,2
Storfjord	0,5	-0,1	0,3	0,0	0,0	0,2	0,2	-0,1	-0,1	-0,3	0,1	0,1	0,0	0,8
Røyrvik	-0,2	-0,2	-0,5	0,4	0,6	0,6	0,6	-1,1	-0,4	-0,2	-0,2	0,2	-0,1	-0,6
Deatnu-Tana	0,1	-0,1	0,4	-0,1	0,3	-0,1	-0,1	-0,3	0,2	-0,1	0,0	-0,5	-0,1	-0,2
Lyngen	0,1	0,2	-0,8	-0,1	-0,3	0,0	0,1	-0,2	0,2	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-1,9
Skånland	-0,1	-0,3	-0,5	0,0	-0,7	-0,1	-0,1	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-2,6
Unjargga-Nesseby	-0,5	-0,5	-0,4	-0,3	-0,8	-1,8	-0,7	-0,6	1,2	-0,1	-0,8	0,4	-0,2	-5,0
Lavangen	-0,6	-0,4	-0,5	0,2	-0,6	-0,1	0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,3	-0,6	-0,2	-3,1
Kåfjord	0,0	0,0	-0,1	-0,7	-0,5	-0,2	-0,1	0,1	-0,3	-0,9	0,5	-0,8	-0,3	-2,9
Tysfjord	-0,6	-0,2	-0,9	-0,9	-0,2	0,0	-0,2	-0,4	0,0	-0,7	-0,1	-0,6	-0,4	-5,3
Nordkapp	0,3	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0,3	0,2	-0,9	-0,1	-0,7	-0,3	-0,7	-0,4	-2,6
Snåsa	-0,5	-0,1	-0,8	-0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,6	-0,4	-0,6	-0,4	-0,6	-0,4	-4,4
Lebesby	0,3	1,0	-0,3	-0,1	0,1	-0,6	-0,1	-0,6	-0,1	-0,8	-0,7	-0,6	-0,4	-2,1
Evenes	0,1	-0,9	-0,3	-0,8	-0,5	-1,3	0,2	-1,0	-0,8	-0,3	0,3	-0,5	-0,5	-6,0
Måsøy	0,1	-0,5	-0,5	-0,2	-0,6	-0,6	-0,7	0,0	-0,5	-0,9	-0,8	-0,2	-0,5	-5,9
Gvalsund	0,9	-0,4	0,0	-0,8	-0,1	-1,5	-0,4	-0,5	-0,6	0,4	-1,1	-0,6	-0,5	-4,9
Gamvik	0,1	0,0	-0,3	0,1	-0,5	-0,3	-0,7	-0,9	-0,7	-0,1	-1,2	-1,0	-0,7	-5,8
Hamarøy	-0,8	-0,9	-1,2	-0,6	-0,2	-0,7	-1,2	-0,9	-0,6	-1,0	-0,4	-0,5	-0,7	-9,2
Gratangen	-0,8	-1,0	-0,5	-0,8	0,5	-1,1	-1,4	-0,6	-0,1	-1,0	-1,3	-0,4	-0,7	-9,2
Kvænangen	-0,3	-0,7	-0,6	-0,8	-0,6	-0,9	-0,2	-0,5	-0,7	-0,6	-1,1	-0,9	-0,8	-8,5
Loppa	-0,3	0,3	-0,5	-0,1	-0,4	0,0	-1,5	-1,9	-1,3	-0,7	-0,2	-1,1	-0,9	-8,2
Samisk område	0,1	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3		
Norge	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4		

Fødselsbalansen har utviklet seg negativt for det samiske området under ett etter 2000. I 2000 var det et lite fødselsoverskudd som bidro til vekst, i 2011 var det et fødselsunderskudd som bidro til en nedgang på 0,3 prosent av folketallet. Det er bare fem av kommunene som har hatt fødselsoverskudd etter 2000.

Kautokeino skiller seg ut fra de andre gjennom å ha hatt et ganske stort fødselsoverskudd, men fødselsoverskuddet har blitt lavere de siste to årene.

Mange kommuner har ganske store fødselsunderskudd, særlig Loppa og Kvænangen.

1.7 Relativ flytting

Relativ flytting er summen av netto innenlands flytting og innvandring fratrukket landsgjennomsnittet. Dette er et mål for hvordan en kommune gjør det i konkurranse med andre kommuner i Norge. Kommuner med høy innflytting har enten høy arbeidsplassvekst eller høy bostedsattraktivitet.

Tabell 5: Relativ flytting i prosent av folketallet i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2000-2012. Relativ flytting er nettoflytting fratrukket gjennomsnittlig innvandring til Norge.

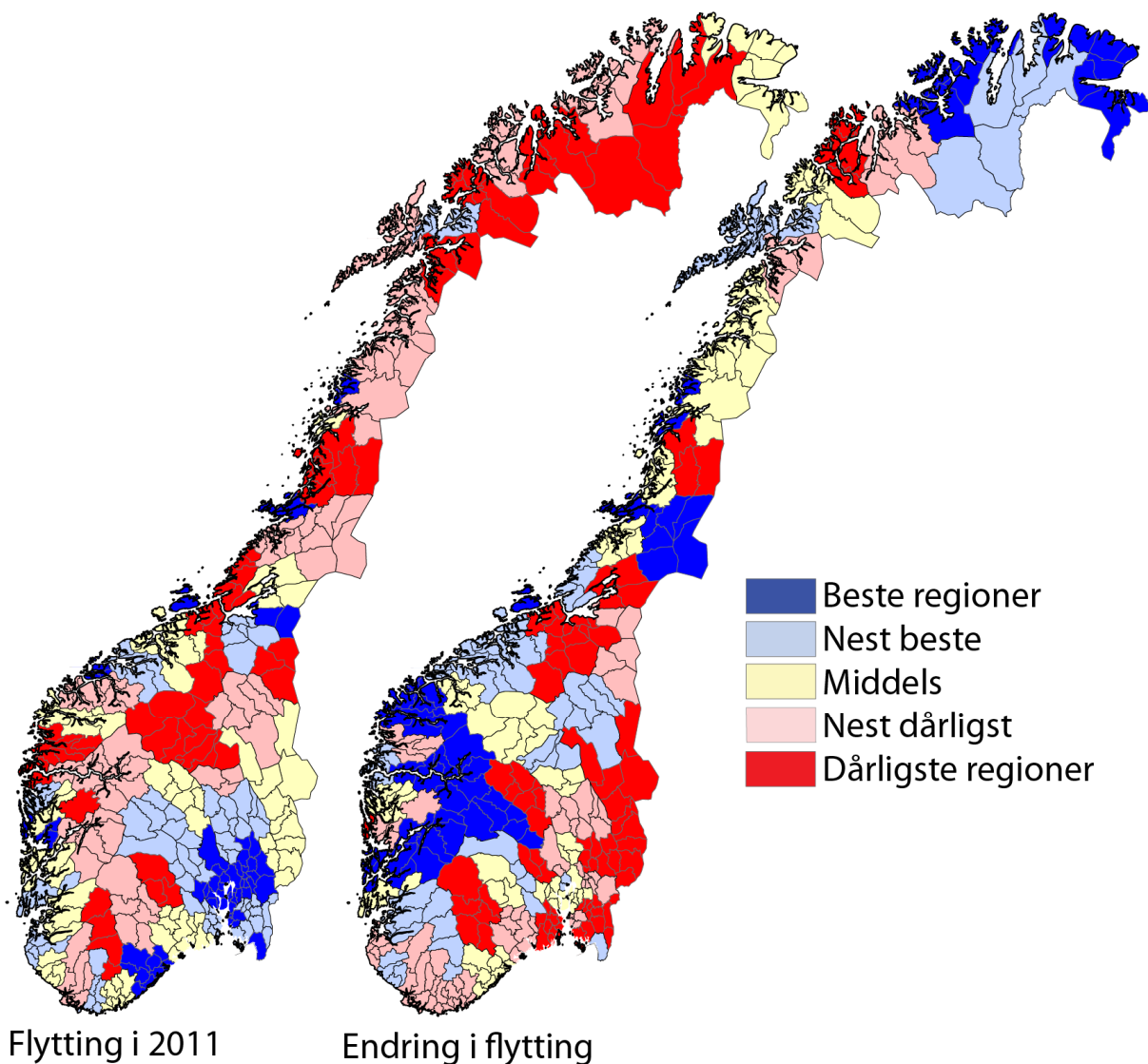
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	vekst 2000- 2012
Skånland	-0,7	-0,9	-0,6	-1,4	-1,3	-1,5	-1,6	-1,6	-1,3	-0,1	0,6	1,9	-0,3	-2,0
Hamarøy	-1,9	-0,7	0,5	-2,4	-1,9	-0,5	-2,1	-0,6	-0,8	0,0	0,7	0,2	-0,4	-3,4
Sørreisa	-1,3	0,4	0,0	0,2	-0,5	-1,0	-1,0	-0,8	0,2	-0,5	-0,8	-0,4	-0,5	1,1
Unjargga-Nesseby	0,1	0,7	-3,6	-0,4	-2,4	0,4	-0,7	-3,6	0,4	0,0	0,8	-0,5	-0,5	-2,6
Lavangen	-1,6	2,0	1,9	-1,0	-3,0	0,3	-2,9	-0,7	0,5	-1,2	-1,5	0,9	-0,6	0,0
Storfjord	-1,5	0,1	0,3	1,5	0,9	-0,8	-1,8	-1,7	-2,1	0,5	-0,8	-0,2	-0,7	0,9
Evenes	-1,3	1,0	-1,0	-2,8	-1,8	-2,7	-1,0	0,0	-1,0	0,4	-2,3	0,8	-0,8	-5,7
Lebesby	3,5	-1,9	-0,8	-2,1	-3,5	-2,6	-2,9	-4,2	1,3	0,8	-0,7	1,1	-0,9	-6,1
Kåfjord	-2,8	1,3	0,4	-0,8	-1,7	-1,4	-2,3	0,2	-1,2	-1,2	-2,4	1,1	-0,9	-4,3
Nordkapp	-1,1	0,7	-0,4	-0,8	-1,6	-3,2	-2,3	-1,6	-2,0	0,0	0,7	-0,2	-0,9	-5,8
Snåsa	-1,0	-1,1	-0,5	-0,7	-1,8	-0,8	-2,8	-1,2	-0,5	-0,8	-0,1	-0,8	-0,9	-5,8
Kvænangen	-0,5	2,1	-1,6	-1,1	0,9	-1,1	-3,0	-0,6	-1,5	-1,6	-1,4	-0,8	-1,2	-3,8
Deatnu-Tana	-1,2	-0,3	0,1	-2,4	0,6	-1,2	-1,3	-1,3	-1,2	-2,0	-1,4	-0,6	-1,2	-6,0
Kvalsund	-0,8	-1,5	0,2	0,2	-1,4	-0,2	1,8	0,3	-5,4	-2,9	-2,5	0,8	-1,3	-5,2
Gratangen	-2,7	0,8	-0,7	-1,1	-1,9	-1,1	-0,7	-5,0	-2,2	0,2	-2,6	1,3	-1,3	-10,3
Lyngen	-1,5	-0,8	0,1	-0,3	-0,3	-0,3	0,6	-0,3	-2,4	-0,9	-2,6	-2,5	-1,4	-4,8
Gamvik	-1,8	-3,2	-2,4	-6,6	-1,5	-3,5	-2,6	-0,5	-1,6	-2,3	-1,2	1,8	-1,4	-22,3
Karasjok	-1,5	-1,0	-1,6	-0,1	-0,4	-0,5	-1,2	-1,3	-3,7	-1,2	-1,6	-1,3	-1,5	-9,3
Loppa	-0,3	-2,2	-4,8	-2,7	-3,3	-3,9	-4,2	-2,8	-1,4	-0,1	-1,6	0,9	-1,7	-23,9
Måsøy	-1,0	-1,9	-0,4	-1,9	-0,3	-1,2	-4,0	0,2	-2,3	-3,1	-3,1	0,6	-1,7	-13,2
Porsanger	-2,7	-1,0	-2,0	0,2	-1,1	-2,7	-2,8	-2,6	-1,9	-1,2	-1,0	-1,6	-1,7	-15,0
Tysfjord	-1,3	0,7	-1,3	-0,8	-2,9	-1,8	-3,3	-1,6	-0,1	-2,0	-1,0	-2,7	-1,8	-12,6
Røyrvik	-1,6	-3,9	-2,7	-2,1	-0,3	-0,6	-4,0	-4,8	-0,5	-1,4	0,1	-2,2	-1,8	-19,4
Guovdageaidnu-Kautokeino	-1,2	-1,9	-2,0	-1,7	-0,9	-1,5	-2,7	-2,4	-0,8	-2,7	-1,5	-1,8	-1,9	-14,9
Samisk område	-1,3	-0,5	-0,9	-1,1	-1,2	-1,5	-1,9	-1,5	-1,4	-1,0	-1,1	-0,4		

Den relative nettoflyttingen til det samiske området som helhet har utviklet seg sterkt i positiv retning siden 2006. Da var nettoflyttingen til det samiske området hele 1,9 prosentpoeng svakere enn landet som helhet. I 2011 var avstanden til Norge som helhet redusert til 0,4 prosentpoeng.

11 av de 24 kommunene i det samiske området har en bedre relativ nettoflytting i 2011 enn landsgjennomsnittet. Kommuner som Skånland, Lebesby, Kåfjord, Gratangen og Gamvik er over ett prosentpoeng over landsgjennomsnittet for relativ flytting. Kommuner som Tysfjord, Lyngen, Røyrvik og Kautokeino har på sin side svært negative tall. Utviklingen for det samiske området er som helhet svært positiv i 2011, men det er store variasjoner innad i området.

1.8 Nye regionale mønstre

I de siste årene har det blitt noen nye trekk i de regionale flyttemønstrene i Norge. I figuren under viser vi flyttemønsteret mellom regioner i 2011, samt flyttemønsteret i perioden 2009-2011 sammenliknet perioden 2000-2006.

Figur 3: Regionale forskjeller i nettoflytting i 2011, samt endringer i relativ nettoflytting fra perioden 2000-2006 til perioden 2009-2011.

Kartet til venstre viser regionale variasjoner i nettoflyttingen i 2011. Det sentrale Østlandet trakk til seg mange innflyttere i 2011. Enkelte regioner rundt Bergen og Trondheim hadde også høy innflytting. Dette er et mønster som vi har sett tidligere. Det nye er at regioner som Ytre Helgeland, Hitra/Frøya og Kystgruppen (Nord-Trøndelag) var blant regioner med høyest innflytting. Dette er regioner som har hatt stor utflytting tidligere.

I kartet til høyre ser vi hvordan flyttemønsteret har endret seg de siste tre årene i forhold til tidligere, målt med perioden 2000-2006. Østlandet har relativt sett fått mye lavere innflytting enn tidligere, men vi ser på kartet over flytting i 2011 at det fremdeles er Østlandet som trekker til seg flest innflyttere. Finnmark har mye lavere utflytting enn tidligere. Mange av de samiske kommunene ligger i Finnmark, og er dermed med på framgangen i fylket.

1.9 Befolkningsframskrivningerⁱⁱ

Hvert år beregner og publiserer Statistisk Sentralbyrå framskrivninger for Norges befolkning, den siste for perioden 2012-2100. SSBs befolkningsframskrivninger viser hvordan landets folkemengde vil endre seg under gitte forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet og nettoinnvandring.

Ulike prognoser for levealder og fruktbarhet påvirker framskrivningene i noen grad, men ganske lite i forhold til ulike prognoser for innvandring. De siste befolkningsframskrivningene viser at både samlet folkemengde og antall innvandrere i de nærmeste tiårene vil øke sterkt med de fleste kombinasjoner av forutsetninger. I følge modellen vil innvandring øke noen år til, og deretter ha betydelig nedgang.

Som følge av en lav arbeidsledighet og høyt inntektsnivå i Norge ventes det en høy innvandring de nærmeste årene. Etter hvert er det imidlertid ventet at inntektene fra petroleumssektoren vil minke og den relative inntekten i Norge synke. Dette vil kunne gjøre det mindre attraktivt å innvandre for å arbeide i Norge.

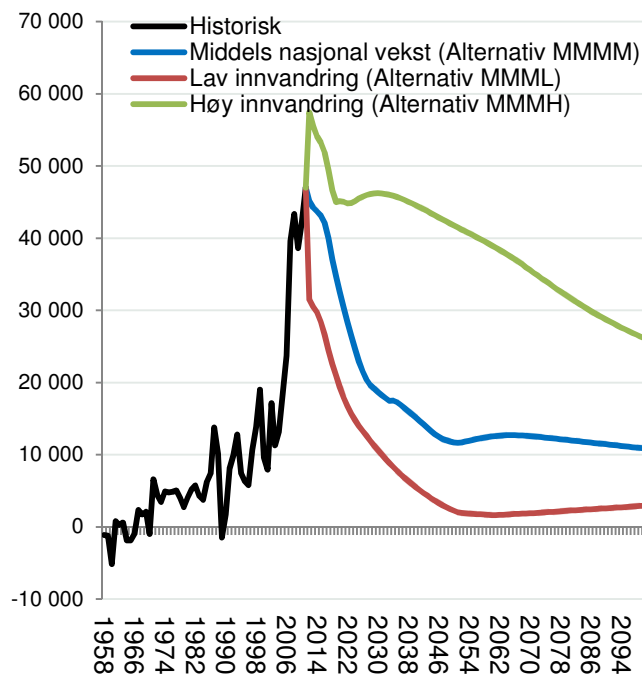
SSB presenterer tre framskrivningsbaner som kalles middels nasjonal vekst, lav innvandring og høy innvandring. I figur 4 kan vi se at nettoinnvandringen er ventet å gå betydelig ned. I høyalternativet er det forutsatt konstant relativt inntektsnivå, og nedgangen i innvandring blir dermed mindre i dette alternativet. I lavalternativet er det forutsatt at det relative inntektsnivået i Norge vil falle sterkt, noe som vil føre til at innvandringen vil synke raskt.

Modellen tar hensyn til at innvandrere har høyere sannsynlighet for utvandring enn resten av befolkningen. Sannsynligheten for utvandringen varierer med alder, kjønn, botid i Norge og landbakgrunn. Et økende antall innvandrere i Norge medfører derfor større utvandring, og særlig av innvandrere med kort botid.

Som figur 4 viser, vil nettoinnvandringen i 2040 komme ned i 15 000 i mellomalternativet. Dette er en konsekvens av at den synkende innvandringen ikke klarer å kompensere for den økende utvandringen. Men også i høyalternativet blir nettoinnvandringen lavere på lang sikt, til tross for det svært høye nivået på innvandringen. Dette viser hvordan den økende utvandringen, som påvirkes

av den tidligere høye innvandringen, er en sentral forutsetning for framskrivningene.

Det er imidlertid stor usikkerhet forbundet med disse banene. Usikkerheten er knyttet både til selve modellen og anslagene for ledighet og relativ inntekt i framtiden. Denne usikkerheten gjør at innvandringstallene vil kunne avvike betydelig fra anslagene. Store avvik kan oppstå som konsekvens av uforutsette økonomiske og politiske forhold i andre land, spesielt vil kriser og konflikter kunne føre til at flere personer kommer til Norge for å få beskyttelse eller arbeid. Videre kan den økonomiske eller politiske utviklingen bli endret i de landene som arbeidsinnvandrere kommer fra, og i eventuelle nye EU-medlemsland som får lettere adgang til det norske arbeidsmarkedet. Den økonomiske og/eller politiske utvikling i andre europeiske land kan også føre til at arbeidsinnvandrere reiser til andre land enn Norge, for eksempel at polakker heller reiser til Tyskland enn Norge. I tillegg vil endringer i økonomiske og politiske forhold i Norge kunne påvirke innvandringen, som blant annet innvandringspolitikk, etterspørsel etter arbeidskraft, ledighet og inntektsnivå.

Figur 4: Historisk netto innvandring i 1958-2011 og framskrevet netto innvandring i perioden 2010-2100 i følge de tre banene middels nasjonal vekst, lav innvandring og høy innvandring.

Utviklingen i innvandringen, som altså er antatt å være høy i de nærmeste årene for deretter å gå ned, vil ha stor påvirkning på den generelle befolkningsutviklingen i Norge. Det er ventet at de siste års sterke befolkningsvekst vil fortsette noen år til, for deretter å avta.

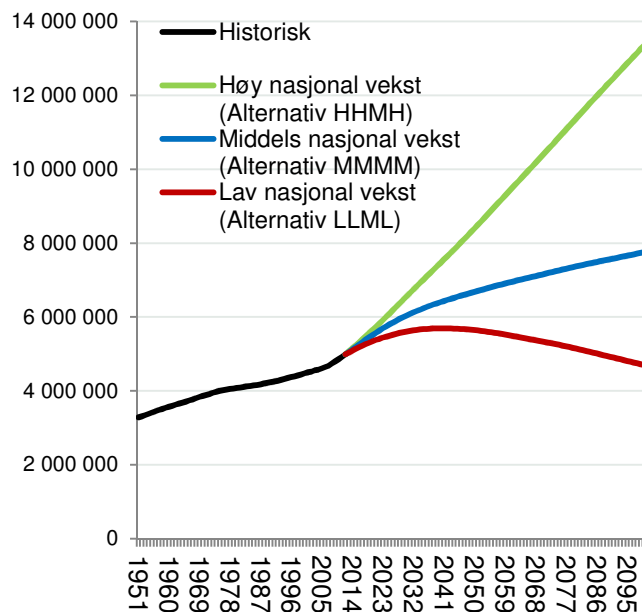
Figur 5 viser befolkningsstørrelsen i Norge i perioden 1951-2012 og den framskrevne befolkningsstørrelsen i perioden 2012-2100 i følge de tre banene middels nasjonal vekst, lav nasjonal vekst og høy nasjonal vekst. I følge framskrivningene blir befolkningsveksten særlig høy i de første årene, men lenger ut i perioden avtar befolkningsveksten. Ifølge hovedalternativet MMMM vil den årlige veksten være på topp om fire år, med en økning på 67 000 innbyggere i 2016, for deretter å synke til under 40 000 om 20 år, i 2032.

Folketallet passerte 5 millioner i mars 2012. I hovedalternativet MMMM vil folketallet ha nådd 6 millioner i 2030, og havne på 7,8 millioner i 2100. I alternativet med høy nasjonal vekst vil Norge nå 6 millioner allerede i løpet av 2023, og få over 13 millioner innbyggere i 2100. I lavalternativet øker befolkningen til 5,7 millioner i 2041, for deretter å avta.

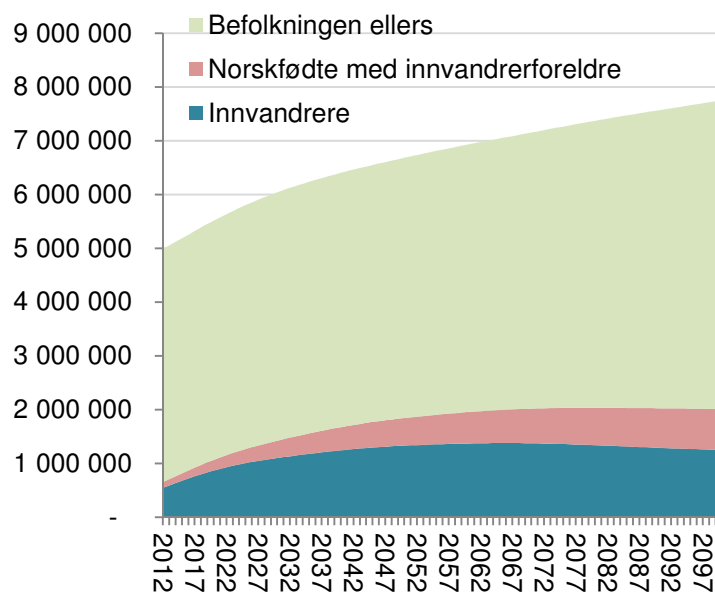
Det store spriket mellom alternativene vitner om den store usikkerheten som er knyttet til tallene, og SSB understreker at tallene blir mer og mer usikre jo lenger fram i tid vi går. Det er som nevnt spesielt knyttet stor usikkerhet til innvandringen.

Figur 6 viser befolkningen i Norge i perioden fram til 2100 i følge hovedalternativet MMMM, fordelt på gruppene innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers.

Antall innvandrere og barn født i Norge av innvandrerforeldre er forventet å øke sterkt i årene som kommer, spesielt fra de nye EU-landene i Øst-Europa. I hovedalternativet MMMM vil innvandrerbefolkningen, som er en sammenslåing av gruppene innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, øke fra 655 000 i 2012 til over 2 millioner i løpet av 2060-årene. Den øvrige befolkningen vil øke fra 4,3 millioner i 2012 til over 5 millioner i samme periode.

Figur 5: Befolkningsstørrelsen i Norge i perioden 1951-2012 og den framskrevne befolkningsstørrelsen i perioden 2011-2100 i følge de tre banene middels nasjonal vekst, lav nasjonal vekst og høy nasjonal vekst.

Figur 6: Befolkningsstørrelsen i Norge i perioden 2012-2100 i følge hovedalternativet MMMM fordelt på innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen ellers.

1.10 Regionale framskrivninger

I tillegg til de nasjonale framskrivningene, framskriver SSB befolkningen for fylkene og kommunene i landet fram til 2040.

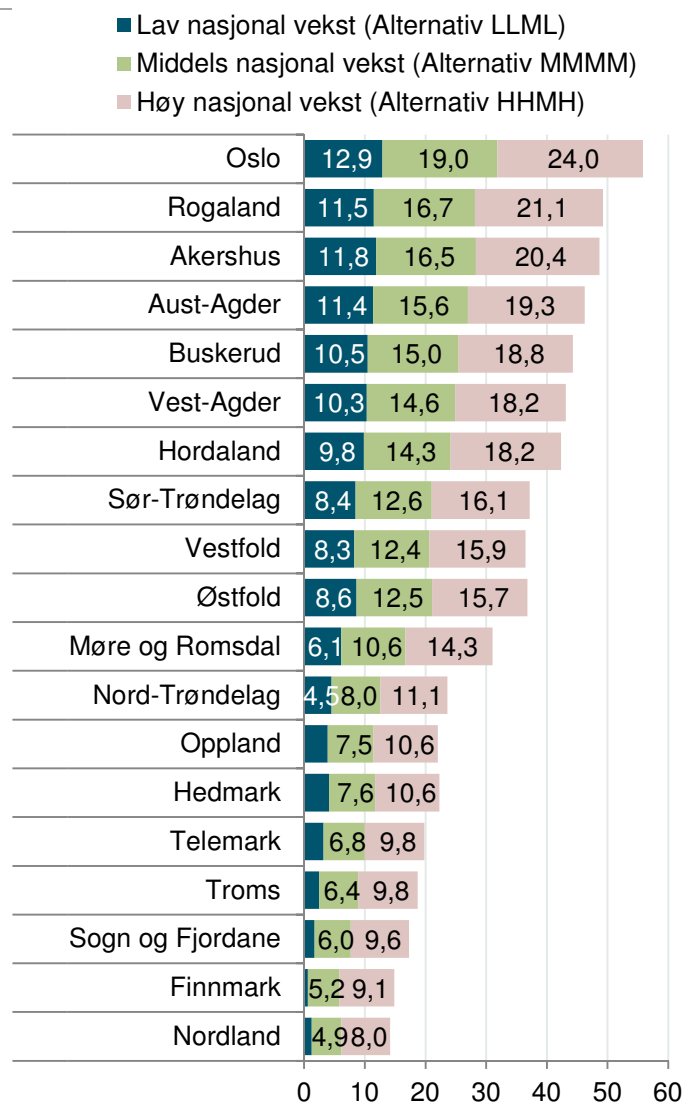
Ifølge SSBs regionale befolkningsframskrivninger vil folketallet i alle fylker øke fram til 2040. I den første perioden er det forventet aller sterkest vekst i Oslo, men også Rogaland og Akershus kan vente sterk vekst de nærmeste årene. Felles for vekstfylkene er at de omfatter et storbyområde eller er nær en av de større byene. Hovedalternativet forutsetter at veksten vil bli redusert lengre ut i perioden.

Figur 7 viser prosentvis vekst i fylkene fra 2012 til 2022. Fylkene er rangert etter alternativet «middels nasjonal vekst», som regnes som hovedalternativet og brukes av kommuner og fylkeskommuner som grunnlag for planlegging.

Oslo er det fylket som ventes å få høyest vekst under de gitte forutsetningene, og vil i følge hovedalternativet øke folketallet med 19 prosent i denne perioden. Denne økningen er nesten lik som i den foregående perioden 2002-2012, da Oslo økte folketallet med 19,6 prosent. Rogaland og Akershus er deretter ventet å få nest og tredje høyest vekst, med en vekst på over 16 prosent. Dette er også likt som veksten de to fylkene har hatt siste ti år.

Andre fylker som ventes en sterk vekst er Aust-Agder, Buskerud og Vest-Agder. Spesielt Aust-Agder er ventet å få en mye sterkere vekst enn i perioden 2002-2012, da folketallet økte med 8,3. I følge hovedalternativet vil Aust-Agder øke med 15,6 prosent i perioden 2012-2022.

Lavest vekst er forventet i Nordland, Finnmark og Sogn og Fjordane. I følge hovedalternativet vil disse tre fylkene få en vekst fra 4,9 til 6,0 prosent. Dette er betydelig høyere vekst enn fylkene har hatt i den foregående tiårsperioden. Finnmark hadde en vekst på bare 0,1 prosent i perioden 2002-2012, mens Nordland hadde en vekst på 0,3 prosent. Sogn og Fjordane økte med 0,9 prosent. Selv lavalternativet forutsetter en høyere vekst enn i den foregående tiårsperioden. Veksten vil i følge dette alternativet bli fra 0,6 i Nordland til 1,7 i Sogn og Fjordane. I høyalternativet er veksten fra 8,0 til 9,6 prosent.

Figur 7: Prosentvis vekst i fylkene fra 2012 til 2022 i følge de tre alternativene for lav nasjonal vekst, middels nasjonal vekst og høy nasjonal vekst.

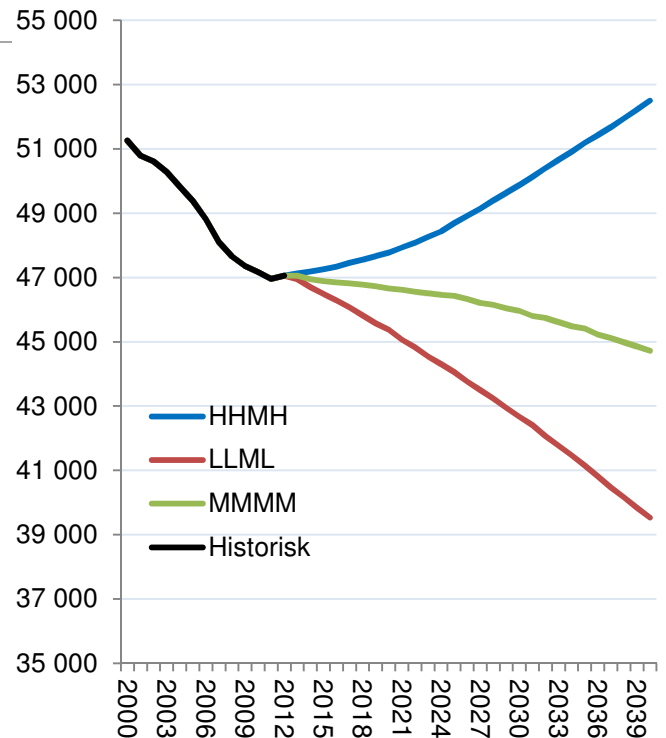
1.11 Framskrivning for det samiske området

Figur 8 viser veksten i det samiske området i perioden 2000-2012, samt SSBs framskrivningsalternativ for perioden 2012-2040. For perioden 2000-2012 brukes de historiske tallene, mens de tre framskrivningsalternativene middels nasjonal vekst, lav nasjonal vekst og høy nasjonal vekst brukes for perioden 2011-2040.

Folketallet i det samiske området var på 47 057 per 1. januar 2012. Middelsalternativet framskriver at befolkningen vil synke med tiltagende styrke etter hvert. Folketallet vil synke til 44 713 i 2040.

I høyalternativet er det litt vekst, og resulterer i et folketall på 52 501 i 2040, altså en økning på nærmere 5 444 innbyggere.

Lavalternativet sier at folketallet skal synke jevnt til 39 528 innbyggere i 2040.

Figur 8: Historisk vekst i det samiske området i perioden 1980-2012 og de tre banene for framskrivning i perioden 2012-2040.

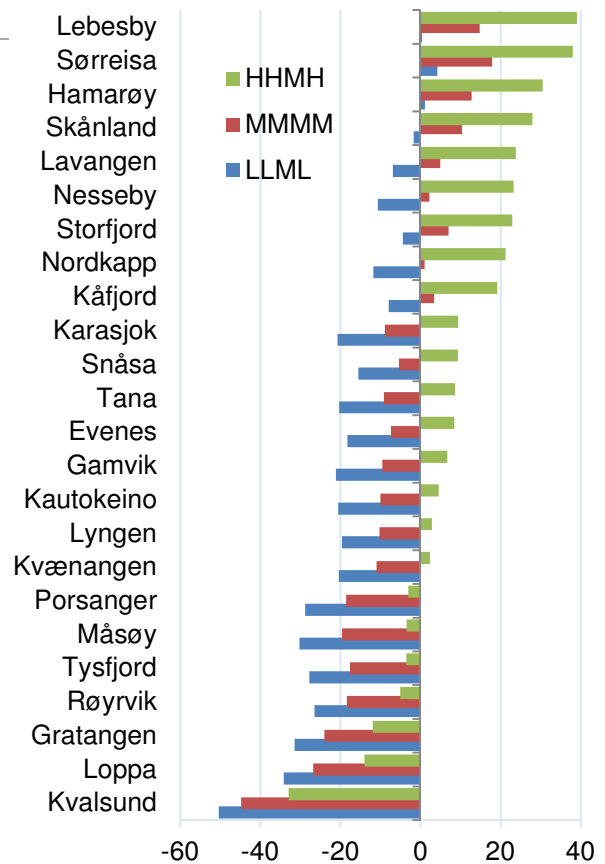
1.12 Framskrivninger for kommuner

I følge SSBs hovedalternativet vil det bli nedgang i kun 81 av 429 kommuner de første fem årene av framskrivingsperioden. Dette skyldes hovedsakelig den høye innvandringen som er forutsatt. Innvandringen får positiv virkning på folketallet i nesten samtlige kommuner, og ikke bare i de største byene. Men selv om flertallet av kommunene vil få vekst, er det store regionale forskjeller. Det er kommuner nær de største byene som er forventet å få sterkst vekst, mens de minst sentrale vil få lavest vekst.

Kommunene der det forventes nedgang i folketallet de nærmeste årene, er først og fremst små kommuner med stor avstand til byer og større tettsteder. Mange av disse finner vi i Nord-Norge, og gjelder spesielt mindre kystkommuner. Også Nord-Trøndelag har mange spredt bebodde utkantkommuner som er inne i en nedgangsperiode. I Sør-Norge finner vi nedgangskommuner blant annet i de perifere delene av Hedmark, Oppland og Telemark. Dette er fjellområder med høy gjennomsnittsalder, lav fruktbarhet og negativ flyttebalanse.

De mest sentrale kommunene er altså forventet å få sterkere vekst enn de minst sentrale, men forskjellene i befolkningsvekst mellom sentrale og mindre sentrale områder vil etter hvert bli redusert. Dette skyldes lavere innvandring og økende utvandring, særlig fra sentrale kommuner. Befolkningsveksten vil etter hvert gå ned på alle sentralitetsnivå, og i de første årene er det ventet at nedgangen blir minst for utkantkommunene.

Forutsetninger om innenlands flytting betyr mye for de regionale resultatene, i tillegg til de regionale forskjellene i innvandring. Forutsetningene er basert på det innenlandske og utenlandske flyttemønsteret fra de siste årene. Det har vært et sentraliseringsmønster over lang tid, som skyldes at de innenlandske flyttestrømmene har gått i retning storbyområdene. Til nå har innvandring utenfra forsterket sentraliseringen, men effekten har blitt mindre de siste årene. Det har vært en liten økning i andel av innvandringen til de minst sentrale kommunene og en liten nedgang til de mest sentrale kommunene.

Figur 9: Befolkningsvekst i kommunene i samisk område fram til 2020 i de ulike befolkningsframskrivningene.

I figur 9 har vi vist hvilken befolkningsvekst kommunene i det samiske området får fram til 2020 i følge de tre ulike befolkningsframskrivningene.

I det det lave alternativet vil bare tre kommuner få vekst i befolkningen fram til 2040, Lebesby, Sørreisa og Hamarøy. I middelalternativet vil også Skånland, Lavangen, Nesseby, Storfjord, Nordkapp og Kåfjord få litt vekst. Slår høyvekstalternativet til, vil de fleste kommunene i det samiske området få vekst. For sju av kommunene spår framskrivningene at det blir nedgang til og med i høyvekstalternativet.

2. Arbeidsplasser

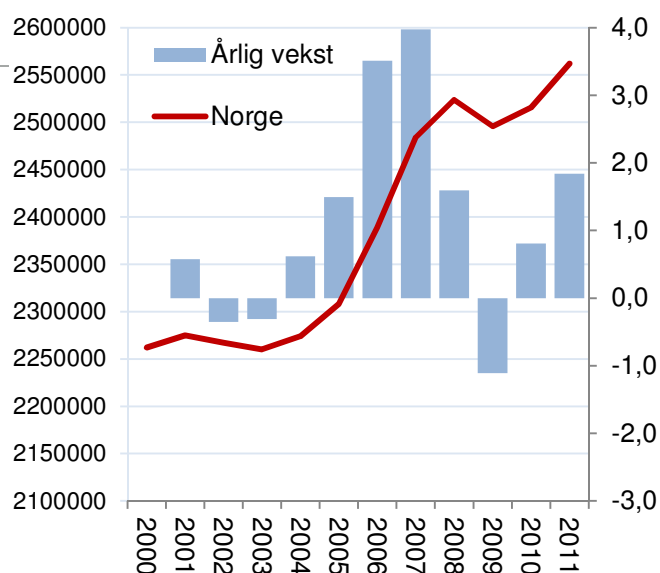
Arbeidsplasser er ved siden av folketallet den mest sentrale størrelsen i regional utvikling. Fra 2000 er det svært godt statistikkgrunnlag for å beskrive utviklingen. Data hentes fra SSBs registerbasert sysselsettingsstatistikk.

2.1 Utviklingen i Norge

I 2011 økte antall arbeidsplasser med 46 260 i Norge. Veksten tilsvarte 1,8 prosent. Denne veksten er lavere enn i de store vekstårene 2006 og 2007, men høyere enn i alle andre år etter 2000.

Veksten kommer på toppen av en vekst på 20 132 arbeidsplasser i 2010. Nedgangen i kriseåret 2009 var på 28 018 arbeidsplasser.

Norge har hatt en vekst i antall arbeidsplasser på hele 300 000 siden 2000. Dette tilsvarer 13,3 prosent.

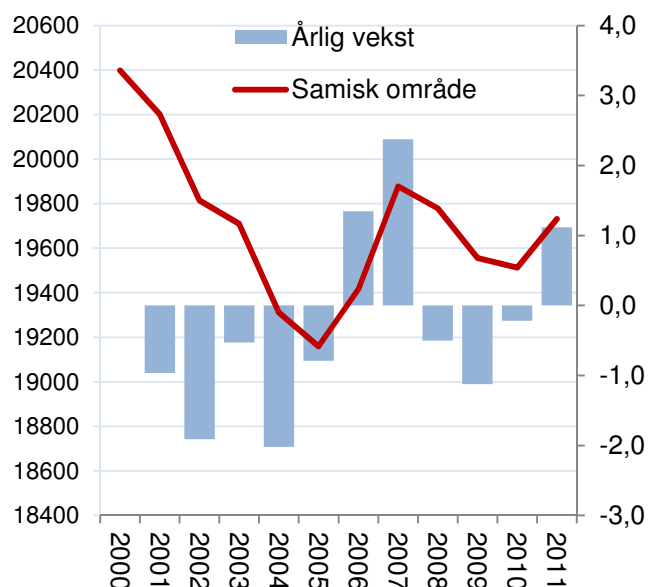
Figur 10: Antall arbeidsplasser og årlig prosentvis vekst i arbeidsplasser Norge i perioden 2000-2011.

2.2 Utviklingen i samisk område

Det samiske området har hatt en betydelig svakere utvikling i antall arbeidsplasser enn resten av landet.

Det samiske området hadde nedgang i antall arbeidsplasser i hele perioden fra 2000 til 2005. I årene 2006 og 2007 hadde det samiske området vekst, men da betydelig under veksten på landsbasis. Dette kom det tre nye år med nedgang, før det ble vekst igjen i 2011. Også i året 2011 var veksten i antall arbeidsplasser i det samiske området under veksten på landsbasis.

I hele perioden fra 2000 til 2011 hadde det samiske området en nedgang på 667 arbeidsplasser. Det tilsvarer 3,3 prosent. Og det i en periode da landet som helhet hadde en vekst på 13,3 prosent.

Figur 11: Antall arbeidsplasser og årlig prosentvis vekst i arbeidsplasser i det samiske området i perioden 2000-2011.

2.3 Vekst i ulike sektorer

Vi kan dele opp arbeidsplassene i privat og offentlig sektor, for å se hvordan utviklingen har vært. Privat sektor har ca. 70 prosent av arbeidsplassene i Norge, mens offentlig sektor står for 30 prosent. I det samiske området er andelen offentlige arbeidsplasser 45 prosent, mot 55 prosent i det private.

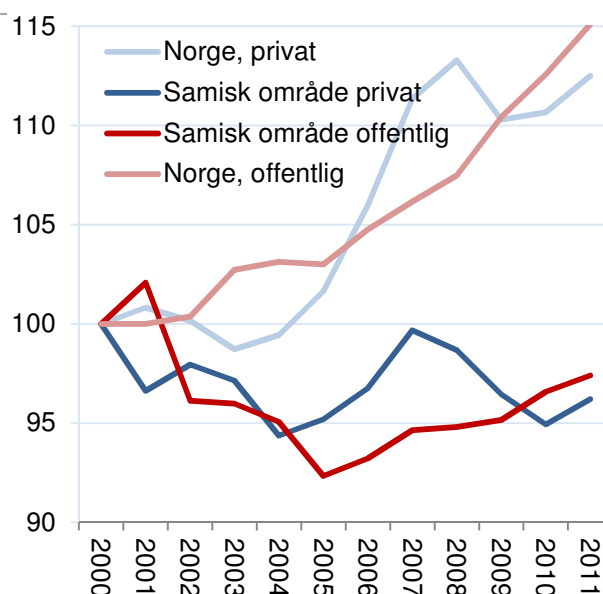
Utviklingen i det samiske området er omtrent like dårlig i privat og offentlig sektor. Privat sektor har hatt en nedgang i antall arbeidsplasser på 3,8 prosent siden 2000, mens offentlig sektor har hatt en nedgang på 2,6 prosent.

Offentlig sektor består av kommunal, fylkeskommunal og statlig sektor. Kommunal sektor er klart størst i Norge, med over 450 000 arbeidsplasser. Den kommunale sektoren i det samiske området er også klart størst av de offentlige, med 6 762 arbeidsplasser, mens staten har 1 731 arbeidsplasser og fylkeskommunen bare 283.

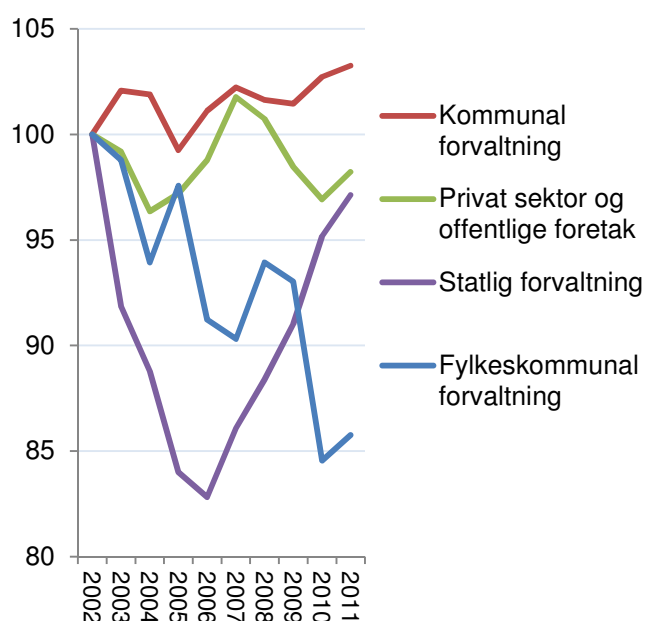
I figur 13 ser vi hvordan utviklingen har vært i de ulike sektorene i det samiske området. Vi ser da på utviklingen fra 2002 og utover, ettersom sykehuse- ne ble overført fra fylkeskommunal til statlig sektor fra og med 2002.

Kommunal sektor er den eneste sektoren som har hatt vekst i det samiske området. Veksten i kommunal sektor var forholdsvis beskjeden, med 3,3 prosent.

I statlig forvaltning og i fylkeskommunal sektor er antall arbeidsplasser lavere i 2011 enn i 2002. På landsbasis har antall arbeidsplasser i statlig sektor økt med 13,4 prosent siden 2002, men i det samiske området har antall arbeidsplasser i statlig sektor faktisk gått ned med 2,9 prosent. I statlig sektor i området var det først en kraftig nedgang fram til 2006, deretter kom en nesten like kraftig vekst igjen.

Figur 12: Utvikling i antall arbeidsplasser i privat og offentlig sektor i Norge og det samiske området i perioden 2000-2011, indeksert slik at nivået i 2000=100.

Figur 13: Utvikling i antall arbeidsplasser i offentlige sektorer i det samiske området i perioden 2002-2011, indeksert slik at nivået i 2002=100.

2.4 Bransjer

Landbruk og fiske er den største bransjen i privat sektor i det samiske området, med 2 064 arbeidsplasser i 2011. Dernest kommer handel, industri og personlig tjenesteyting. Av de største bransjene var det bare industrien som hadde vekst, de andre store næringene hadde nedgang. Størst var nedgangen i landbruk og fiske, hvor det forsvant 229 arbeidsplasser.

Bransjene faglig, vitenskapelig og teknologisk tjenesteyting og informasjon og kommunikasjon hadde vekst fra 2008 til 2011. Disse bransjene er imidlertid små i det samiske området.

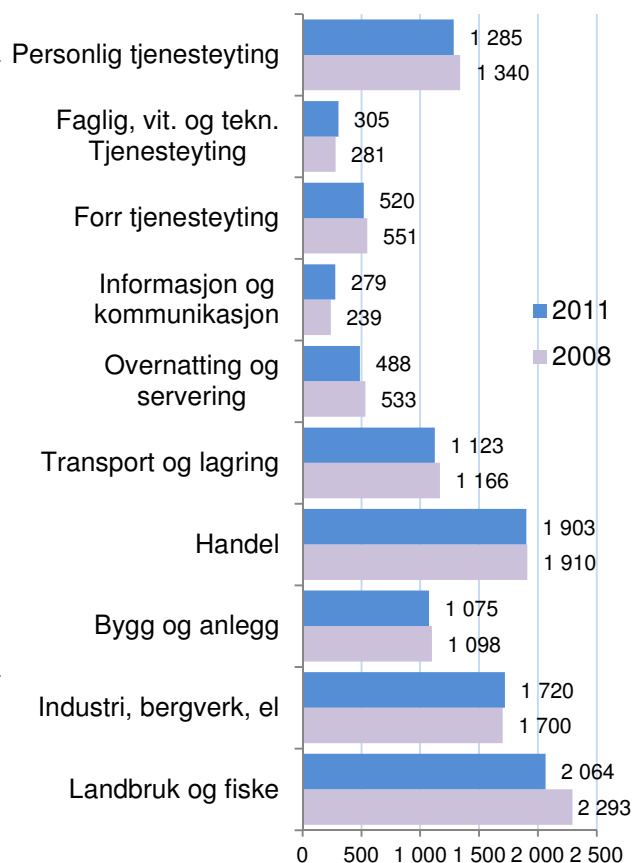
2.5 Bransjer og lokaliseringkvotienter

Lokaliseringkvotienten er bransjens andel av samlet sysselsetting i regionen delt på bransjens andel av sysselsettingen i Norge. Der verdien er over 1, har fylket en høyere andel enn landsgjennomsnittet. I figur 15 er bransjene i privat sektor fordelt etter lokaliseringkvotient (LQ) og vekst i antall arbeidsplasser de tre siste år.

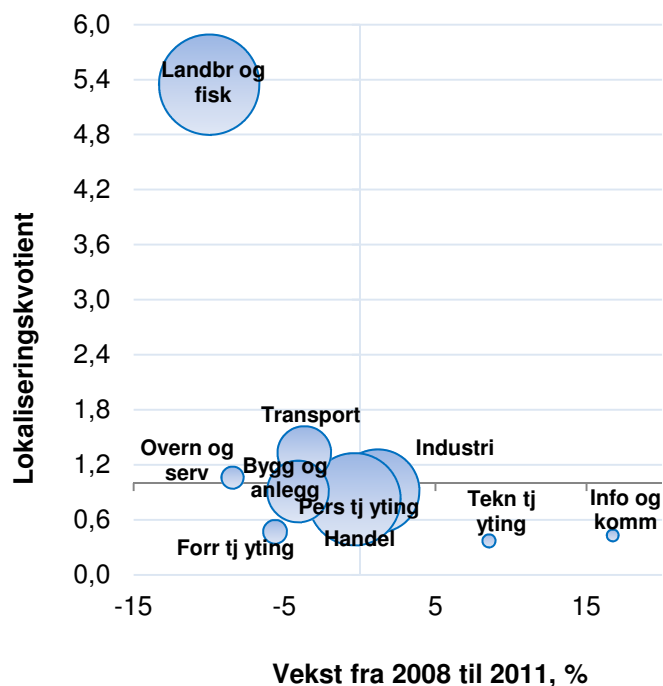
Vi ser at det bare er tre bransjer som ligger til høyre i diagrammet, som betyr at de har hatt vekst. Informasjon og kommunikasjon har hatt størst vekst med 16,7 prosent, men siden det er en liten bransje betyr det ikke mer enn 40 arbeidsplasser. Teknologisk tjenesteyting hadde også høy vekst prosentvis, men er også en liten bransje.

Landbruk og fiske er en bransje som har en mye større andel av privat næringsliv i det samiske området enn ellers i landet. LQ er på 5,3, som betyr at andelen er 5,3 ganger større i samisk område enn i landet som helhet. Dessverre var det også denne bransjen som hadde størst nedgang. Bransjen overnatting og servering hadde nest størst nedgang.

De andre bransjene har verken spesielt høy eller lav LQ, eller spesielt høy eller lav vekst, og klumper seg derfor i midten av diagrammet.

Figur 14: Antall arbeidsplasser i hovedbransjer i privat sektor i det samiske området i 2008 og 2011.

Figur 15: Hovedbransjer i privat sektor i det samiske området etter lokaliseringkvotient og prosentvis vekst i antall arbeidsplasser fra 2008 til 2011.

2.6 Relativ vekst i kommunene

For å vurdere regioners vekst over tid, er det hensiktsmessig å se på relativ vekst, dvs. vekst utover landsgjennomsnittet. På den måten tar vi bort konjunktorene og kan sammenlikne årsveksten over en lengre periode.

Tabell 6: Relativ vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i kommunene i det samiske området i perioden 2001-2011, samt progressivt snitt og samlet vekst i perioden 2001-2011. Rangert etter vekst fra 2000 til 2011.

Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt	Vekst 2000- 2011
Guovdageaidnu Kautokeino	2,3	8,6	6,2	-3,3	3,4	1,5	-6,7	-4,1	3,2	-4,7	0,3	-0,9	6,9
Porsanger	-1,2	7,6	6,6	1,9	-1,5	0,1	1,8	-7,8	-1,5	0,9	-1,1	-0,7	6,0
Kvalsund	9,6	-5,3	-4,9	-7,5	-7,0	-1,8	14,9	-2,3	13,1	-0,3	-0,2	1,8	5,7
Kárášjohka Karasjok	-0,9	6,1	8,5	-2,4	-1,7	4,4	-3,9	-3,8	1,3	-0,7	-3,0	-0,8	3,8
Hamarøy	-5,8	6,6	5,8	0,2	-5,6	1,7	-2,2	-12,1	10,2	0,2	5,2	0,8	3,2
Deatnu Tana	-5,9	4,5	0,8	-0,3	-0,3	-7,9	0,4	2,6	5,3	-4,6	6,3	0,9	0,3
Gratangen	-5,5	10,3	0,0	-15,0	-0,4	22,2	-3,3	-6,6	-0,6	-8,4	8,2	0,2	-4,9
Lyngen	-2,3	-1,6	7,1	-7,2	-3,3	-3,4	-2,4	2,2	4,0	-0,3	0,5	-0,1	-7,4
Evenes	-0,4	-13,5	9,1	-1,8	-4,8	14,4	3,8	-5,3	-1,1	-6,9	2,0	-0,2	-8,6
Tysfjord	2,1	-7,8	5,1	-6,6	-2,4	-2,7	-3,5	4,5	-7,6	0,1	6,8	-0,4	-14,0
Røyrvik	5,0	-8,9	0,6	5,5	1,2	-5,1	-15,0	11,0	-1,4	-6,2	1,0	-1,5	-15,0
Snåsa	-5,4	2,5	9,3	1,6	-2,6	-4,8	-1,5	-9,5	2,1	-2,4	-5,1	-2,5	-17,0
Lavangen	-17,2	4,6	23,1	-1,3	-5,9	2,7	-6,9	-17,0	9,8	-13,7	10,0	-1,2	-19,0
Unjárga Nesseby	-5,5	0,7	-6,8	4,5	6,4	-1,7	-24,9	-1,7	5,0	14,4	-9,1	-1,2	-22,9
Storfjord	-14,3	7,8	4,9	-0,7	-5,0	0,3	-9,5	5,1	3,7	-10,4	-3,4	-2,2	-23,5
Gamvik	3,7	20,5	-21,5	-0,3	1,8	-18,0	-3,8	-0,9	-8,6	1,6	8,8	-1,8	-23,6
Nordkapp	-1,5	-4,4	-13,8	-4,6	-4,5	-4,2	1,0	2,5	0,9	1,9	1,6	-0,4	-26,2
Skånland	-4,6	9,9	-5,2	-9,9	4,0	-5,7	-3,9	-4,2	-1,0	5,9	-13,6	-3,4	-29,5
Gáivuotna Kåfjord	-0,9	-2,5	-13,1	-6,2	1,0	-6,0	-0,3	-0,1	-1,4	0,5	-1,9	-1,8	-30,9
Sørreisa	-14,2	11,1	7,1	-4,2	2,0	-16,1	12,5	-10,3	-9,4	-5,3	-5,4	-4,2	-34,8
Kvænangen	-13,5	10,4	8,9	-10,2	-4,0	-5,8	-13,8	10,6	-10,9	-0,7	-9,3	-4,4	-38,9
Måsøy	-0,3	-8,7	-1,7	-8,9	0,0	-8,3	-1,0	-4,7	1,3	3,0	-12,9	-3,8	-39,7
Lebesby	-20,0	-9,2	-2,2	-10,3	6,2	-3,1	-3,9	-4,1	1,1	-19,9	20,9	-0,9	-45,7
Loppa	-11,5	3,2	-21,6	0,5	-7,2	-3,9	-16,2	8,8	-6,9	1,5	-0,3	-3,0	-50,1
Samisk område	-4,3	2,1	0,6	-3,6	-1,3	-2,7	-2,1	-2,8	0,4	-1,9	-0,3	-1,4	-16,3

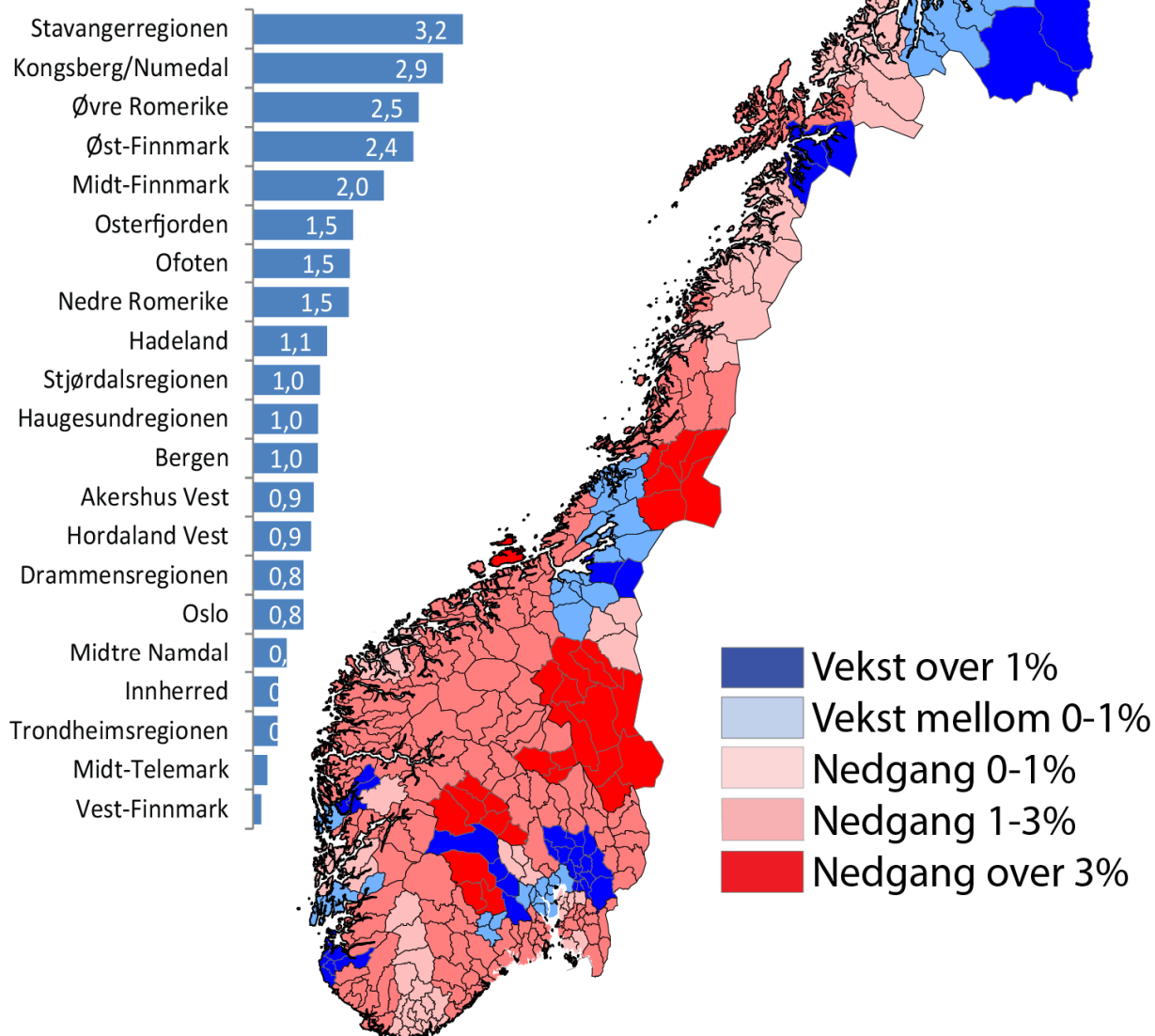
Kautokeino, Porsanger og Kvalsund har hatt sterkest vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet av kommunene i det samiske området. Disse tre kommunene har alle hatt en vekst på mer enn fem prosentpoeng over landsgjennomsnittet fra 2000 til 2011.

Foruten disse tre, er det ytterligere tre kommuner som har hatt vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet over landsgjennomsnittet på 12,5 prosent, det er Karasjok, Hamarøy og Tana. Tre kommuner har hatt vekst, men lavere enn veksten på landsbasis. 15 av kommunene har færre arbeidsplasser i næringslivet i 2011 enn i 2000.

Loppa har hatt en nedgang på 37,6 prosent, mens næringslivet i Norge har økt med 12,5 prosent. Kommuner som Lebesby, Måsøy og Kvænangen med flere har også hatt sterk nedgang.

I 2011 ble veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet i det samiske området bare 0,3 prosentpoeng under landsgjennomsnittet. 11 av de 24 kommunene i det samiske området fikk høyere vekst enn landet dette året. I Skånland og Måsøy var det sterk nedgang i næringslivsarbeidsplasser i 2011.

Relativ vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i 2011, prosent:

Figur 16: Relativ prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i regionene i 2011.

Figur 16 viser den relative veksten i antall arbeidsplasser i regionene i 2011. Det var bare 21 regioner som hadde høyere vekst i 2011 enn veksten på landsbasis. Både Oslo, Bergen, Stavangerregionen og Trondheimsregionen hadde høyere vekst enn landsgjennomsnittet. Disse regionene dro opp landsgjennomsnittet, og dermed fikk flertallet av regionene lavere vekst enn veksten på landsbasis. Mange av de andre regionene med høyere vekst enn landsgjennomsnittet var naboregioner til de fire største byene. Finnmark og Ofoten (Narvikre-

gionen) hadde også påfallende sterk vekst i næringslivet i 2011.

Flere av kommunene i det samiske området fikk god vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i 2011, men det var også enkelte av de samiske kommunene i Finnmark som fikk nedgang. I kartet er Finnmark gruppert i tre regioner, slik at variasjonen mellom kommunene ikke kommer fram. Det er imidlertid klart at Finnmark har hatt en veldig god vekst i 2011, og at mange av kommunene i det samiske området har dratt nytte av det.

3. Næringsmessig sårbarhet for kommuner

Næringsmessig sårbarhet er definert som en kommunes risiko for et brått fall i sysselsettingen. Kommuner med en stor andel av sysselsettingen knyttet til en hjørnesteinsbedrift, eller med en stor andel av arbeidsplassene i én bransje er mer sårbare. Kommuner blir også mer sårbare hvis arbeidsmarkedet i kommunen er lite integrert i arbeidsmarkedet utenfor kommunen.

Den næringsmessige sårbarheten til en kommune er målt med tre indikatorer:

1. Hjørnesteinsbedriftens relative størrelse
2. Den største bransjens andel av sysselsettingen
3. Arbeidsmarkedsintegrasjonen

Kommuner som har en stor hjørnesteinsbedrift er mer sårbare, ettersom lokalsamfunnet blir sterkt påvirket av endringer i den ene bedriften. Den første indikatoren for sårbarhet er dermed hjørnesteinsbedriftens andel av samlet sysselsetting i kommunen. Vi vil kalle denne indikatoren for *hjørnesteinsfaktoren*.

Kommuner med sterk konsentrasjon av sysselsettingen i én bestemt bransje, vil også være sårbare for konjunktursvingninger som rammer denne bransjen. Den andre indikatoren for sårbarhet vil være den største enkeltbransjens andel av samlet sysselsetting. Denne indikatoren vil vi kalle *bransjespesialisering*.

Arbeidsmarkedsintegrasjonen til kommunene får mye å si for konsekvensene av brå fall i sysselsettingen. Kommuner som har liten pendling ut og inn av kommunen blir mer direkte rammet, mens kommuner med stor ut- og innpendling blir mindre rammet. I kommuner med mye innpendling vil en nedgang i arbeidsplassene i kommunen ikke ramme egen bosetting fullt ut, fordi en del av de som mister arbeidsplassen er bosatt utenfor kommunen. Kommuner med stor utpendling er også mer robuste, fordi stor utpendling innebærer at mange som mister jobben i egen kommune har større muligheter til å få arbeid i nabokommunene. Arbeidsmarkedsintegrasjonen er dermed den tredje indikatoren for sårbarhet. Dess lavere arbeidsmarkedsintegrasjon, dess større sårbarhet. Arbeidsmarkedsintegra-

sjonen måles ved å legge sammen andelen av sysselsatte i kommunen som pendler ut med andelen av arbeidsplassene i kommunene som det pendles inn til.

I de neste kapitlene vil vi se på de tre enkeltindikatorer hver for seg, før vi setter dem sammen til en sårbarhetsindeks. Vi har utarbeidet indikatorene for alle årene fra 2000 til 2011. Dermed kan vi også se hvordan disse indikatorene for 2000 henger sammen med den faktiske veksten i årene fra 2000 til 2011.

3.1 Hjørnesteinsfaktoren

Hjørnesteinsfaktoren er målt som den største bedriftens andel av samlet sysselsetting i kommunen.

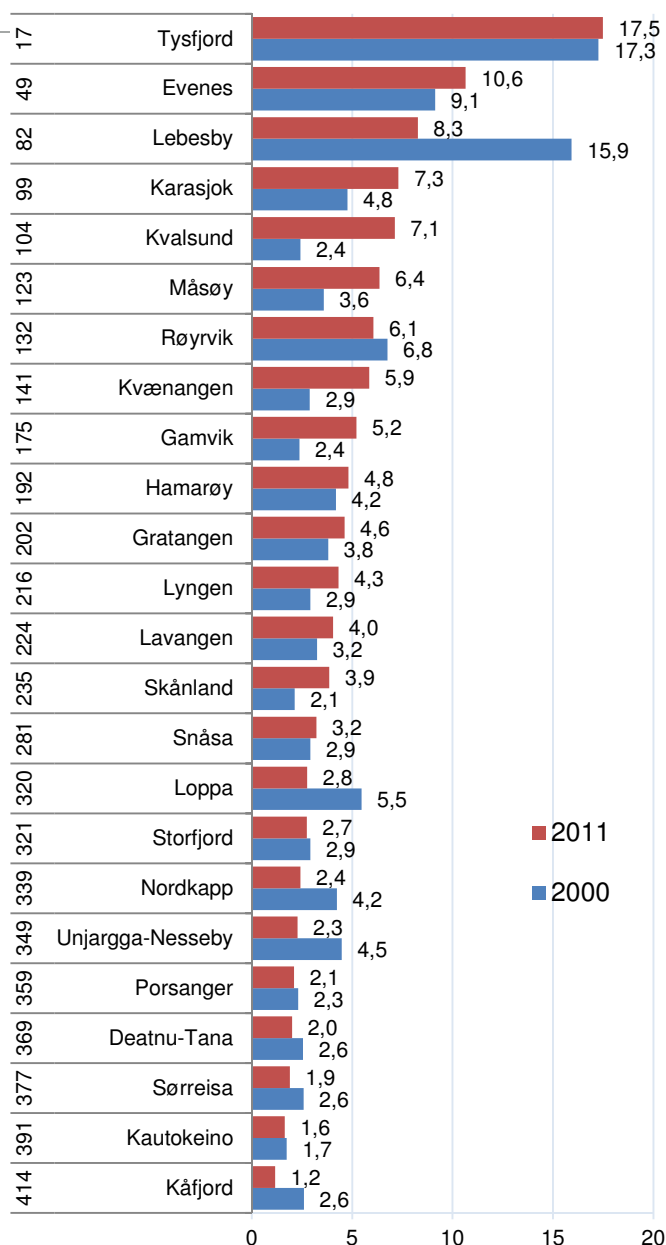
Tysfjord har den høyeste hjørnesteinsfaktoren av kommunene i det samiske området. Tysfjord hadde også den høyeste hjørnesteinsfaktoren i 2000.

Evenes, Lebesby og Karasjok har også høy hjørnesteinsfaktor.

Noen kommuner i det samiske området har fått redusert hjørnesteinsfaktoren mye fra 2000 til 2011. Det gjelder kommuner som Lebesby, Loppa, Nordkapp og Nesseby.

En reduksjon av hjørnesteinsfaktoren betyr at sårbarheten reduseres, men ofte skjer dette ved at den største bedriften nedbemanner eller blir lagt ned. Den økte robustheten skjer dermed til en høy pris i form av redusert antall arbeidsplasser i kommunen.

De fleste av kommunene i det samiske området har forholdsvis lav hjørnesteinsfaktor. Det er også et utslag av at mange av kommunene har forholdsvis lite næringsliv.

Figur 17: Den største bedriftens andel av samlet sysselsetting i kommunene i det samiske området i 2000 og 2011 i prosent. Tallene til venstre angir kommunenes rangering med hensyn til hjørnesteinsfaktoren.

3.2 Bransjespesialisering

Bransjespesialisering er et uttrykk for om en kommune har en høy andel av sysselsettingen konsentrert til én bransje. Ofte vil kommuner med høy hjørnesteinsfaktor også ha en høy bransjespesialisering, men ikke alltid. Noen kommuner kan ha en høy andel av sysselsettingen i bransjer som landbruk og fiske, selv om hver enkelt bedrift er ganske liten.

Dersom det er forhold som påvirker bransjen, vil alle bedriftene i bransjen bli påvirket.

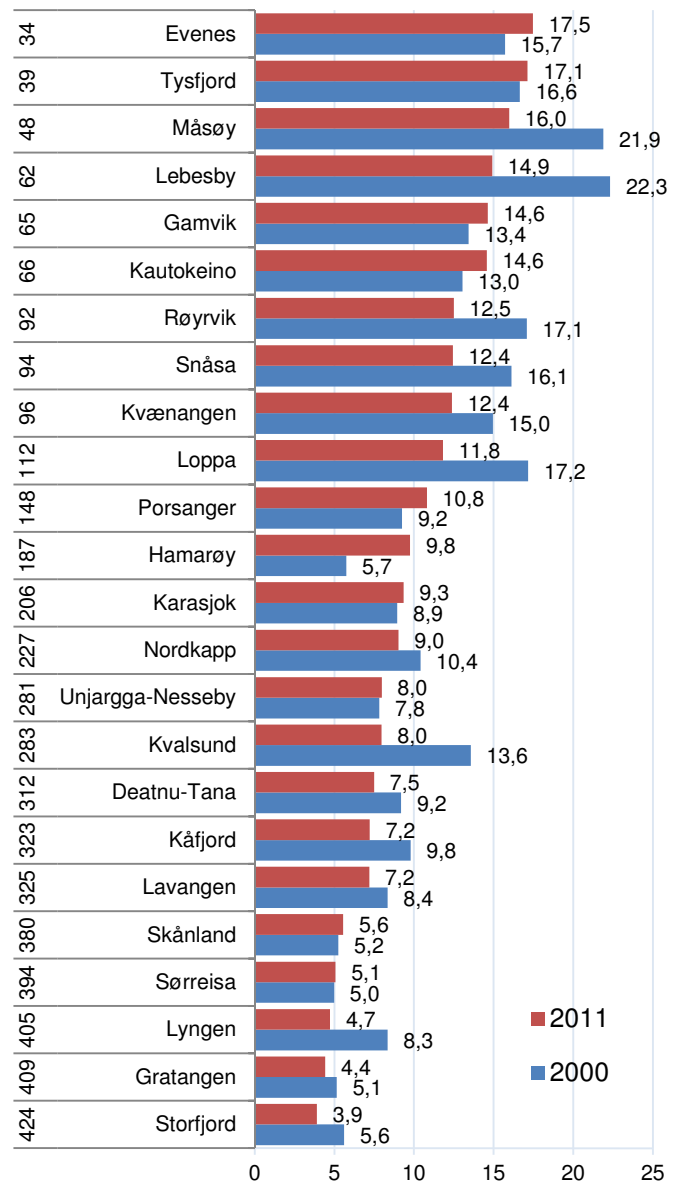
Vi måler bransjespesialisering som antall arbeidsplasser i den største bransjen som andel av samlet sysselsetting i kommunen. Bransjene er da fordelt etter såkalt tosiffer NACE-koder, som er den bransjekategoriseringen som brukes i Norge og andre land.

Kommuner som Evenes, Tysfjord, Måsøy, Lebesby, Gamvik og Kautokeino er alle kommuner hvor bransjespesialiseringen er høy.

De aller fleste av kommunene har hatt nedgang i bransjespesialiseringen. Det kommer av at det har vært vekst i sysselsettingen i offentlig sektor og i tjenestesektoren, mens det har vært nedgang i bransjer som industri og primærnæringer. De bransjene som har høy bransjespesialisering er ofte spesialisert i en industribransje, innen landbruk eller fiske. Når disse bransjene øker lite, eller har nedgang, mens offentlig sektor og andre bransjer har vekst, vil bransjespesialiseringen bli lavere.

For enkelte kommuner i fylket, er nedgangen i bransjespesialisering knyttet til kraftig nedgang i den viktigste næringen.

Måsøy, Lebesby, Røyrvik, Snåsa, Loppa og Kvalsund er kommuner hvor bransjespesialiseringen har gått kraftig ned. Kommuner som Lebesby og Måsøy var spesialisert i fiske og fiskeforedling og har hatt kraftig nedgang i disse bransjene.

Figur 18: Bransjespesialisering, antall arbeidsplasser i den største bransjen som andel av samlet sysselsetting i kommunene i det samiske området i 2000 og 2011. Kommunens rangering med hensyn til bransjespesialisering i 2011 er vist til venstre.

3.3 Arbeidsmarkedsintegrasjon

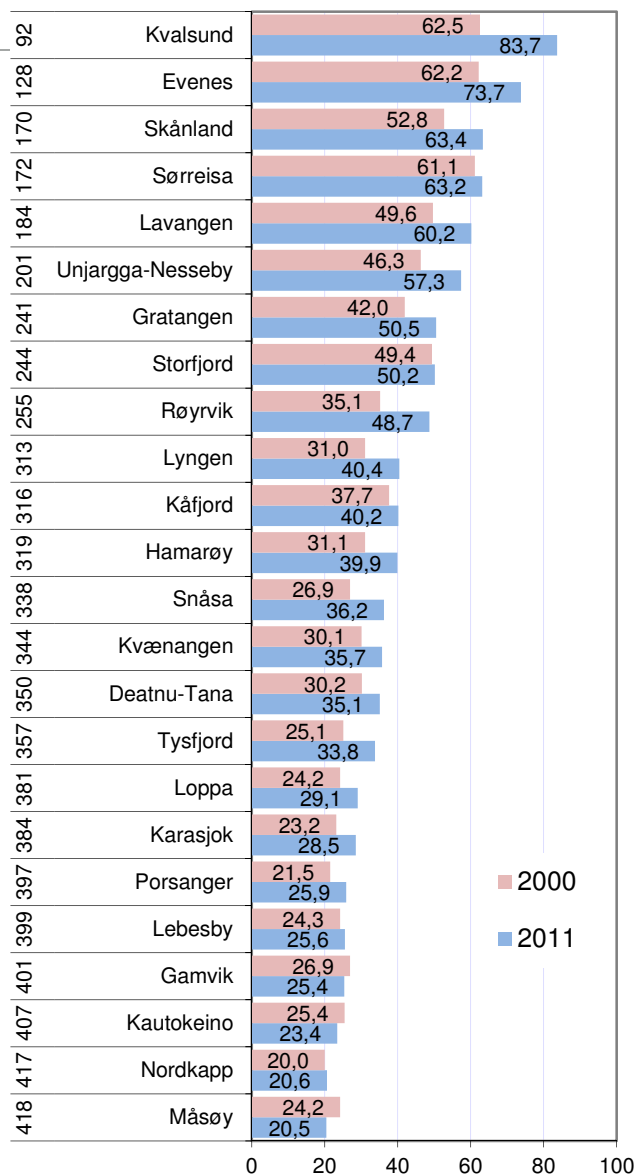
Den siste indikatoren som brukes til å måle næringsmessig sårbarhet er arbeidsmarkedsintegrasjon.

Arbeidsmarkedsintegrasjon er et mål for hvor godt integrert kommunens arbeidsmarked er med arbeidsmarkedet utenfor kommunen. Den måles gjennom hvor mye ut- og innpendling det er i forhold til antall arbeidsplasser og sysselsatte i kommunenⁱⁱⁱ.

Årsaken til at vi bruker arbeidsmarkedsintegrasjon som en av indikatorene for å måle næringsmessig sårbarhet, er at konsekvensene av brå fall i antall arbeidsplasser vil ha mye mer dramatiske konsekvenser i kommuner med lav arbeidsmarkedsintegrasjon enn i kommuner med høy.

I en kommune som Lørenskog, der 71 prosent av arbeidsplassene i kommunen har sysselsatte fra andre kommuner, og hvor 67 prosent av de som har jobb pendler ut, vil et fall i antall arbeidsplasser for en stor del absorberes av andre kommuner. Et fall på 100 arbeidsplasser vil bare ramme 29 personer med bosted i kommunen, og vil dermed ikke bety så mye for samlet sysselsetting i kommunen. For en kommune som Måsøy, vil effekten av en brå nedgang i arbeidsplasser få mye mer direkte konsekvenser. I Måsøy er det innpendling tilsvarende 6,4 prosent av arbeidsplassene. 93,6 prosent av nedgangen i antall arbeidsplasser vil ramme sysselsatte som bor i kommunen. Samtidig er det liten pendling ut av Måsøy. 14,1 prosent av de som bor i Måsøy og har jobb, pendler ut av kommunen. Det vil dermed også være vanskelig å kompensere brå fall i antall arbeidsplasser i kommunen med økt utpendling.

Kvalsund og Evenes har høyest arbeidsmarkedsintegrasjon av kommunene i det samiske området. De har ikke spesielt høy arbeidsmarkedsintegrasjon sammenliknet med andre kommuner i Norge, som vi ser av rangeringsnumrene som var henholdsvis 92 og 128.

Figur 19: Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i det samiske området i 2000 og 2011. Kommunens rangering med hensyn til arbeidsmarkedsintegrasjon i 2011 er vist til venstre.

De aller fleste av kommunene i det samiske området har fått økt arbeidsmarkedsintegrasjon fra 2000 til 2011. Andelen som pendler mellom kommuner har vært økende, og dermed blir også integrasjonen mellom arbeidsmarkedene i kommunene høyere.

Arbeidsmarkedsintegrasjon har betydning på mange områder, ikke minst for bostedsattraktivitet, som vi skal se senere i denne rapporten.

3.4 Sårbarhetsindeksen

Sårbarhetsindeksen er sammensatt av de tre indikatorene hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En kommune er sårbar dersom den har høy hjørnesteinsfaktor og høy bransjespesialisering, mens høy arbeidsmarkedsintegrasjon bidrar til å redusere sårbarheten. Når vi setter disse tre indikatorene sammen^{iv}, får vi et mål for næringsmessig sårbarhet.

Tysfjord har høyest sårbarhet av kommunene i det samiske området. Tysfjord er den 17. mest sårbare kommunen i landet. Tysfjord hadde samme rangering for sårbarhet i 2000.

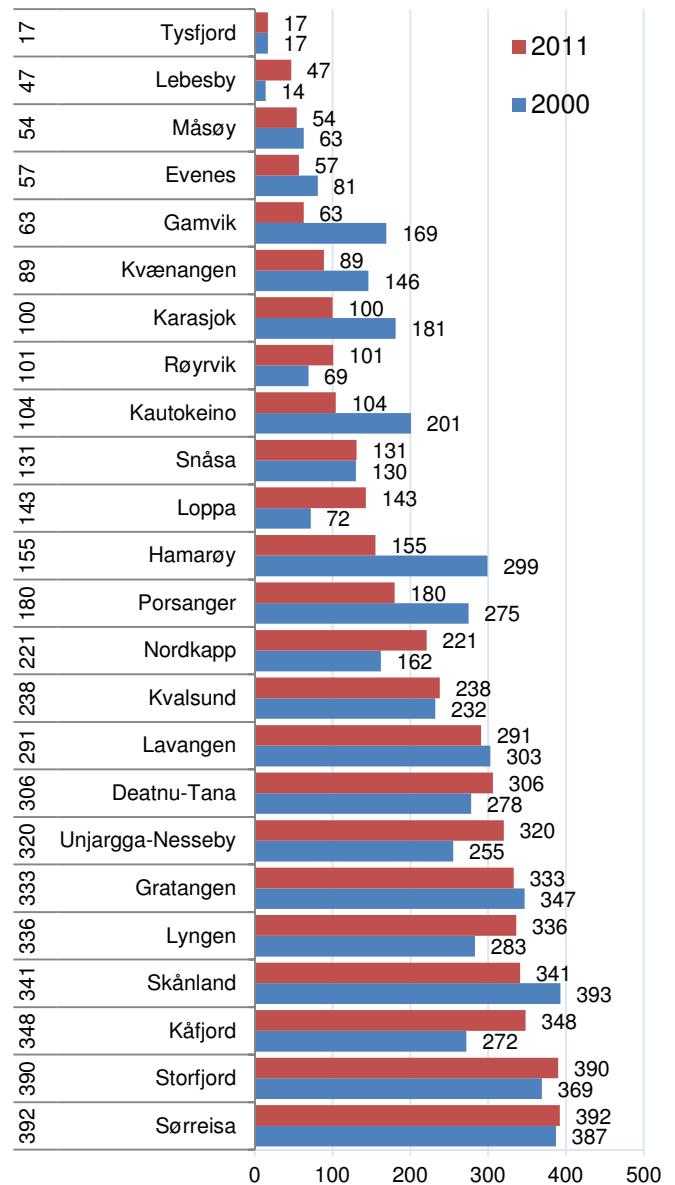
Lebesby, Måsøy, Evenes og Gamvik er også kommuner som er blant femtedelen av de mest sårbare kommunene i landet.

Indeksen måler hjørnesteinsfaktoren og bransjespesialiseringen relativt, dvs at kommunene blir målt opp mot hverandre.

Vi skal senere se at kommuner med høy sårbarhetsindeks har mye større risiko for fall i sysselsettingen, og samtidig lavere vekst enn kommuner med lav sårbarhet. Derfor vil en reduksjon i sårbarhet være positivt for framtidig utvikling. Kommuner med fall i sårbarheten har imidlertid i de fleste tilfeller fått lavere sårbarhet fordi hjørnesteinsbedriften eller den dominerende bransjen har gått kraftig tilbake. De har dermed oppnådd lavere sårbarhet, i betydningen risiko for å få brå fall i sysselsettingen i framtiden, på grunn av at fallet allerede har skjedd.

Kommuner som Lebesby og Loppa hadde høy sårbarhet i 2000, men mye lavere rangering for sårbarhet i 2011. Vi så tidligere at disse kommunene har hatt sterk nedgang i antall arbeidsplasser mellom 2000 og 2011. Vi kan si at sårbarheten til disse kommunene i 2000 har blitt realisert gjennom nedgang i hjørnesteinsbedriften og kommunenes viktigste bransje.

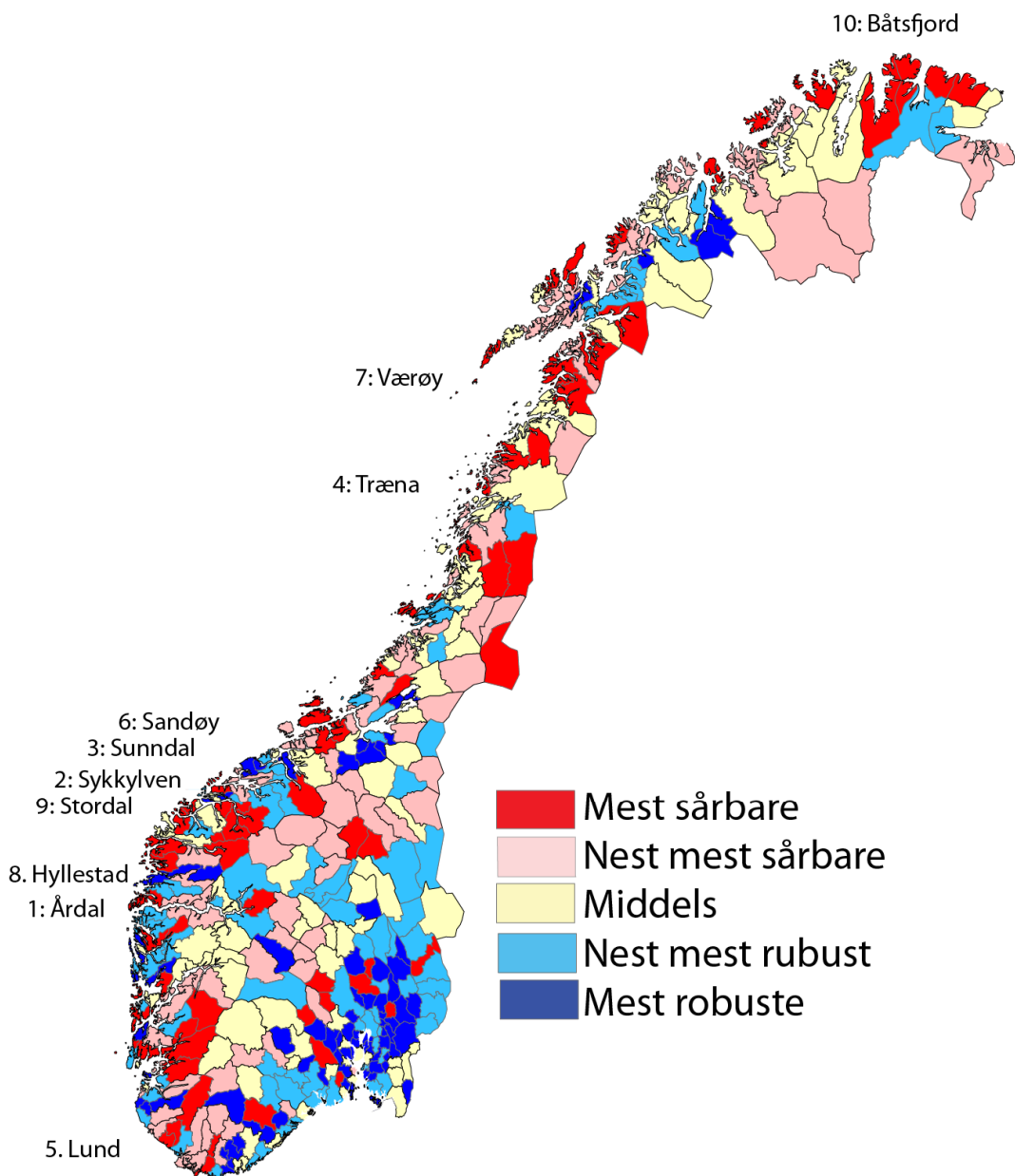
Gamvik, Karasjok, Kautokeino og Hamarøy har fått høyere sårbarhet i 2011 enn i 2000. Dette er kommuner som har hatt god vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet fra 2000 til 2011. Disse kommunene har dermed fått vekst gjennom at hjørnesteinsbedriften og den viktigste bransjen har vokst. Dermed har sårbarheten blitt høyere.

Figur 20: Sårbarhetsindeksen i kommunene i 2000 og 2011, vist med rangering av de 429 kommunene i landet, der 1=mest sårbar. Kommunens rangering på sårbarhetsindeksen i 2011 er vist til venstre.

3.5 Variasjoner i sårbarhet i Norge

Kartet nedenfor viser variasjoner i næringsmessig sårbarhet i Norge.

Figur 21: Sårbarhet i norske kommuner i 2011.

Det er klare mønstre i næringsmessig sårbarhet i Norge. Kommunene på det sentrale Østlandet er mer robuste, mens kommunene i vest og nord oftere har høy sårbarhet. Arbeidsmarkedsintegrasjonen er generelt mye høyere på Østlandet, noe som reduserer sårbarheten i kommunene i dette området. Samtidig er det mest vanlig med store hjørnesteinsbedrifter og bransjemessig spesialisering i kommunene langs kysten i vest og nord.

3.6 Høy sårbarhet og vekst

Hva betyr det for en kommune å ha høy næringsmessig sårbarhet? Det kan vi finne ut gjennom å se på sårbarheten i norske kommuner i 2000, og se hvilken utvikling kommunene har hatt fram til i dag.

Tabell 7: Andeler av kommunene med vekst og nedgang i antall arbeidsplasser fra 2000 til 2011 i fem forskjellige grupper av kommuner etter grad av sårbarhet i 2000.

	Gjennomsnittlig vekst	Andel med nedgang	Andel mer enn 12% nedgang	Andel mer enn 12% vekst
Mest sårbar	-1,6	54,7	17,4	8,1
Nest mest	3,2	41,9	4,7	15,1
Middels	3,5	30,2	0,0	11,6
Nest mest	6,1	19,8	0,0	19,8
Mest robust	7,4	16,5	0,0	23,5

I tabellen over har vi delt kommunene i Norge i fem grupper etter deres sårbarhet.

Gjennomsnittlig vekst er arbeidsplassveksten i næringslivet i kommunene fra 2000 til 2011 i prosent av samlet sysselsetting i 2000. De mest sårbare kommunene hadde en arbeidsplassnedgang som i snitt tilsvarte 1,6 prosent av samlet sysselsetting. Veksten øker med økende robusthet, og den femtedelen av kommunene som var mest robuste i 2000 hadde i gjennomsnitt en arbeidsplassvekst som tilsvarte 7,4 prosent av samlet sysselsetting.

Når vi ser på andelen av kommunene med nedgang i andre kolonne, ser vi at 54,7 prosent av de mest sårbare kommunene hadde nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet, mens bare 16,5 prosent av de mest robuste kommunene hadde nedgang. *Det er dermed et ganske klart mønster at robuste kommuner har bedre næringslivsvekst enn sårbare.* Det er ikke nødvendigvis sårbarheten i seg selv som er årsaken til lav vekst. Mange sårbare kommuner er små og isolerte kommuner i distriktene, mens de fleste av de mest robuste kommunene er kommuner i sentrale strøk som ligger tett opp til storbyer. Mange av de mest robuste kommunene tilhører en kommunetype som har vært attraktiv som bosted, og som dermed har hatt sterk befolkningsvekst de siste ti årene. De sårbare kommunene er på sin side dominert av kommunetyper med lav bostedsattraktivitet. Befolkningsvekst gir en kraftig stimulans til næringslivsvekst, ettersom mange bedrifter opererer i et lokalt marked.

Når vi ser på andelen av kommuner med sterk nedgang i arbeidsplasser i næringslivet, blir bildet enda mer tydelig. Av de mest sårbare kommunene hadde 17,4 prosent en sterk nedgang, dvs at nedgangen i antall arbeidsplasser i næringslivet tilsvarte mer enn 12 prosent av samlet sysselsetting i kommunen i 2000. Av de nest mest sårbare hadde 4,7 prosent sterk nedgang, mens ingen av de andre kommunegruppene hadde sterk nedgang. Sårbarhetsindeksen er dermed svært effektiv til å plukke ut kommuner med ”risiko for å få en sterk nedgang i sysselsettingen”, som vi har brukt som vår definisjonen på sårbarhet. I absolutte tall var det 19 kommuner som hadde sterk nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet, og 15 av dem var i den mest sårbare gruppen.

Dermed vil sårbarhetsindeksen være ganske treffsikker for å identifisere den gruppen av kommuner som vil bli framtidige omstillingskommuner.

4. NæringsNM

NæringsNM er utviklet for å måle hvordan næringslivet presterer i ulike områder i Norge. For å måle næringsutviklingen i en kommune, ser vi på fire mål: Nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse^v.

NæringsNM	Nyetableringer	<ol style="list-style-type: none">1. Etableringsfrekvens: Antall nyregistrerte foretak som andel av eksisterende foretak i begynnelsen av året2. Bransjustert etableringsfrekvens: Basert på etableringsfrekvens, justert for effekten av bransjestrukturen3. Vekst i antall foretak: Etableringsfrekvensen fratrukket nedlagte foretak
	Lønnsomhet	<ol style="list-style-type: none">4. Andel foretak med positivt resultat før skatt5. Bransjustert lønnsomhet: Andel foretak med positivt resultat før skatt, justert for effekten av bransjestrukturen6. Andel foretak med positiv egenkapital
	Vekst	<ol style="list-style-type: none">7. Andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen (KPI)8. Andel foretak med realvekst justert for effekten av bransjestrukturen9. Andel foretak med vekst i verdiskaping
	Næringslivets størrelse	<ol style="list-style-type: none">10. Antall arbeidsplasser i næringslivet som andel av befolkningen

Nyetableringer i regioner og kommuner blir målt med tre indikatorer. Den første, etableringsfrekvens, måler antall nyregistrerte foretak i forhold til eksisterende antall foretak i begynnelsen av året. Bransjustert etableringsfrekvens er etableringsfrekvensen fratrukket virkningen av bransjestrukturen i regioner og kommuner. Denne indikatoren viser om regionen har få eller mange etableringer når vi tar hensyn til at etableringsfrekvensen varierer mye mellom ulike bransjer. Den tredje indikatoren er vekst i antall foretak. Dette vil være etableringsfrekvensen fratrukket frekvensen av nedlagte foretak.

Lønnsomheten i regionenes næringsliv blir målt med tre indikatorer. Den første er andel foretak med positivt resultat før skatt. I tillegg har vi målt andel lønnsomme foretak justert for bransjestrukturen. Den tredje indikatoren er andel foretak med positiv egenkapital.

Vekst i regionene er målt med andel foretak med omsetningsvekst større enn prisstigningen. Også her har vi en andre indikator som justerer for bransjestruktur. Den tredje indikatoren er andel foretak med vekst i verdiskaping.

Indikatoren ”næringslivets størrelse” er antall arbeidsplasser i næringslivet som andel av befolkningen.

For hver indikator rangeres regioner og kommuner. Rangeringsnumrene legges så sammen innenfor hver gruppe.

Til slutt summeres rangeringsnumrene for de fire indeksene nyetablering, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Den regionen og kommunen som har lavest sum, kommer ut som vinner av årets NæringsNM.

4.1 Nyetableringer

Etableringsfrekvensen er antall nyetablerte foretak som prosent av antall eksisterende foretak i begynnelsen av året.

Etableringsfrekvensen i Norge har vært ganske høy i hele perioden fra 2001 til 2006, før den begynte å synke. I denne perioden økte også antall foretak raskere enn veksten i økonomien. Det kan være flere årsaker til det. Kanskje ble det flere foretak som ble registrert, som tidligere var uregistrert. Kanskje ble det vanligere å splitte opp virksomheter i drifts- og eierselskap. En tredje årsak kan være at det kreves et registrert foretak å opprette et domene på internett. Det kan synes som om etableringsfrekvensen og veksten i antall foretak nå er på et mer normalt nivå, og at økningen de siste to årene reflekterer at veksten i næringslivet er på vei opp.

Etableringsfrekvensen i det samiske området har alltid ligget langt under landsgjennomsnittet. Avstanden har økt de siste to årene, fordi etableringsfrekvensen har økt på landsbasis, men stått stille i det samiske området.

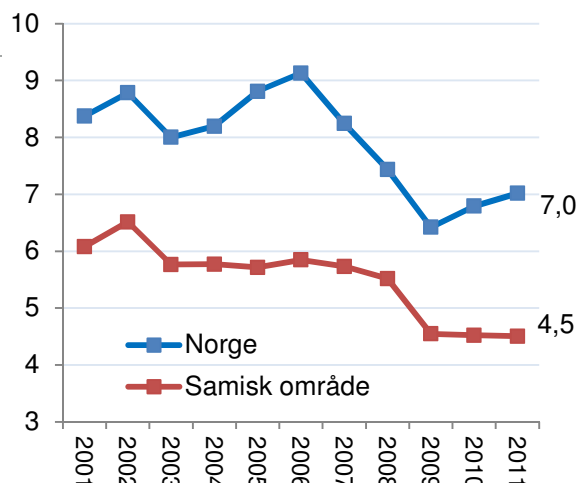
Etableringsfrekvens i kommunene

I figur 23 ser vi etableringsindeksen i alle kommunene for 2011, og som gjennomsnitt for de ti siste årene.

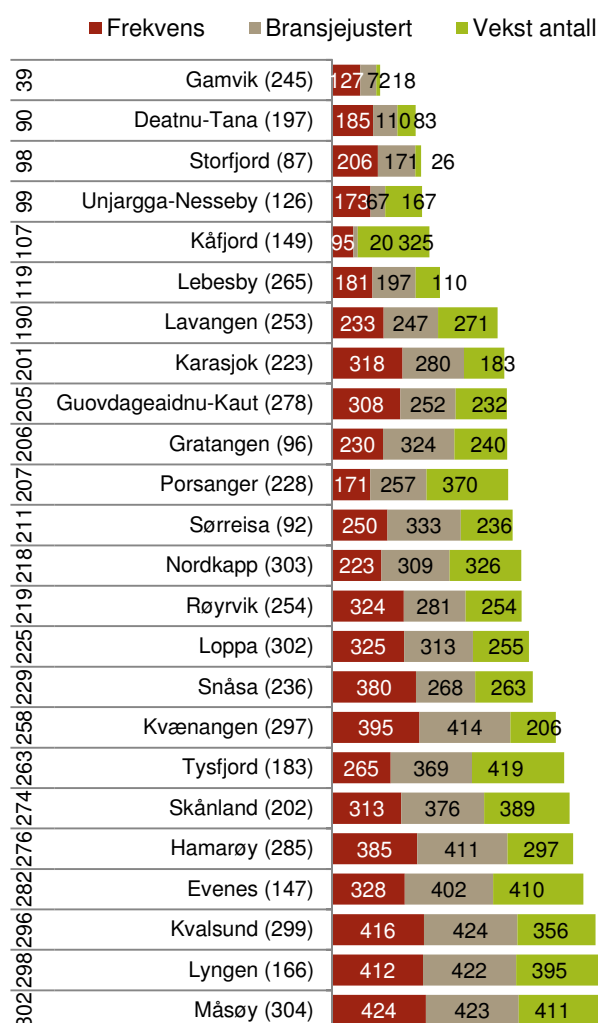
Etableringsindeksen har tre indikatorer for nyetablering; etableringsfrekvensen, den bransjejusterte etableringsfrekvensen og vekst i antall foretak. Den bransjejusterte etableringsfrekvensen tar hensyn til bransjestrukturen, og måler etableringsfrekvensen bransje for bransje. Vekst i antall foretak er etableringsfrekvens fratrukket andel nedlagte foretak. Til sammen gir etableringsindeksen et godt bilde på etableringsaktiviteten i regionene.

Gamvik, Tana, Storfjord og Nesseby er kommuner som er inne blant de 100 beste kommunene på etableringsindeksen for 2011.

Hvis vi ser på etableringsindeksen for de ti siste årene, er Storfjord og Sørreisa eneste kommuner som er blant de 100 beste i landet.

Figur 22: Etableringsfrekvensen i Norge og det samiske området i perioden 2001-2011.

Figur 23: Etableringsindeksen for kommunene i det samiske området, med rangeringsnummer for hver av indikatorene. Rang for etableringsindeksen er vist helt til venstre. I parentes er rangeringen for etableringsindeksen siste ti år.

4.2 Lønnsomhet

Lønnsomheten i næringslivet måles som andel av foretakene med positivt resultat før skatt. Med denne metoden teller små og store foretak likt.

Lønnsomheten i norsk næringsliv var på topp i årene fra 2004 til 2007. I 2008 sank lønnsomheten brått, men har vært stigende i de tre siste årene. I 2011 hadde 68,3 prosent av alle regnskapspliktige foretak et positivt resultat før skatt.

Andel lønnsomme foretak i det samiske området har vært under landsgjennomsnittet i alle årene fra 2000 til 2011.

I 2011 økte andelen lønnsomme foretak i det samiske området ganske mye, og andelen lønnsomme foretak nærmet seg landsgjennomsnittet. Det har ikke vært mindre forskjell i lønnsomheten mellom det samiske området og landsgjennomsnittet siden 2000.

Lønnsomhetsindeksen for kommunene

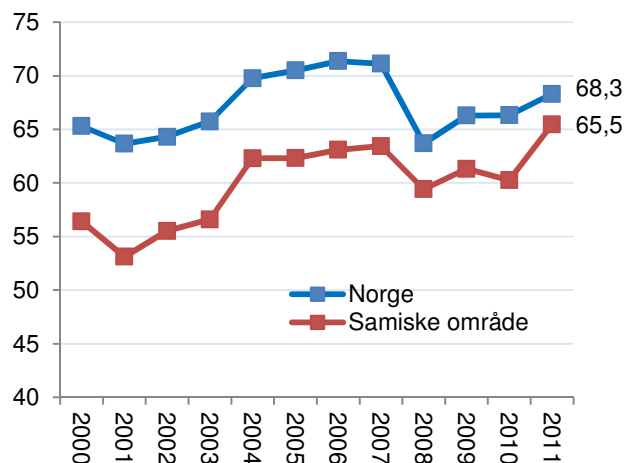
I figur 25 ser vi hvordan kommunene i det samiske området gjør det på lønnsomhetsindeksen. Lønnsomhetsindeksen er sammensatt av tre indikatorer; andel foretak med positivt resultat, den bransjejusterte andelen, og andelen av foretak med positiv egenkapital.

Mange kommuner i det samiske området hadde svært høy lønnsomhet i næringslivet i 2011. Evenes ble nummer åtte av alle kommunene i landet. Hamarøy, Tysfjord og Lebesby ble blant de 20 kommunene med det mest lønnsomme næringslivet av de 429 kommunene.

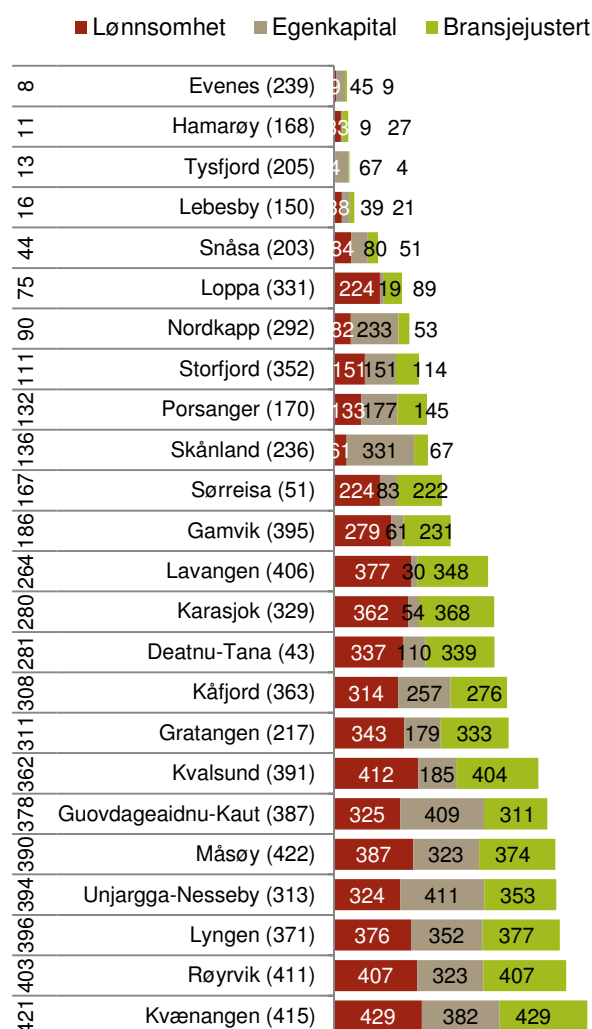
Det var også mange kommuner i det samiske området som hadde svært lav lønnsomhet.

Vi kan se at rangeringen til kommunene i det samiske området for lønnsomhetsindeksen for de ti siste årene er langt svakere. Her er beste kommuner Tana og Sørreisa på plassene 43 og 51.

Lønnsomhetsindeksen for 2011 avspeiler at lønnsomheten i næringslivet i det samiske området har blitt mye bedre enn tidligere, noe som vi også så i figur 24.

Figur 24: Prosentvis andel foretak med positivt resultat før skatt i Norge og det samiske området i perioden 2001-2011.

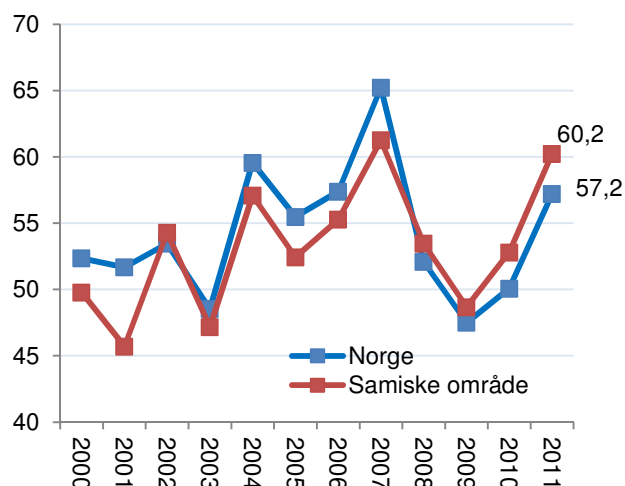

Figur 25: Lønnsomhetsindeksen for kommunene i det samiske området. Rangering blant landets 429 kommuner i 2011 til venstre, og rangering siste ti år i parentes. Rangering for de tre lønnsomhetsindikatorerne vises i figuren.

4.3 Vekst

Andel vekstforetak i Norge var rekordhøyt i 2007, da 65,2 prosent av foretakene hadde omsetningsvekst høyere enn prisstigningen. Andel vekstforetak sank deretter dramatisk de to neste årene, og var på 47,5 prosent i 2009. Etter dette har andel vekstforetak tatt seg opp, og det var en sterk økning i andel vekstforetak fra 2010 til 2011. I 2011 var det 57,2 prosent av foretakene i Norge som hadde vekst høyere enn prisstigningen.

I det samiske området har andelen vekstforetak vært over landsgjennomsnittet de fire siste årene. Andelen vekstforetak i det samiske området i 2011 var 60,2 prosent, som er tre prosentpoeng bedre enn andelen vekstforetak på landsbasis.

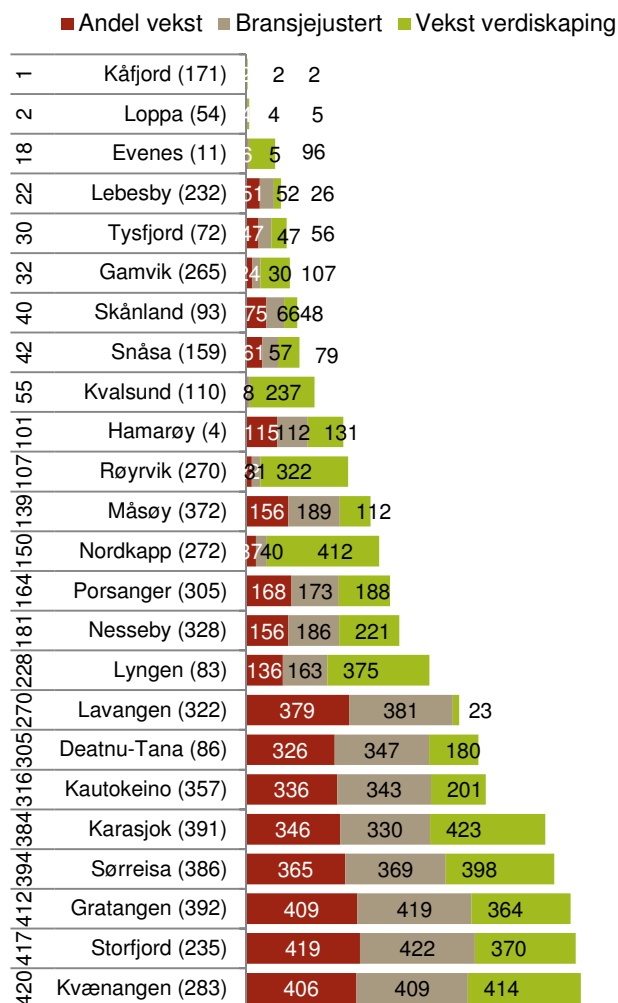
Figur 26: Andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen i det samiske området og Norge i perioden 2000-2011.

Vekstindeksen for kommunene

Vi måler veksten i næringslivet i regionene ved hjelp av tre indikatorer. Den første indikatoren er andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen. Den andre indikatoren er andel vekstforetak, justert for bransjestrukturen i regionene. Den tredje indikatoren er andel foretak med vekst i verdiskapingen. Den endelige vekstindeksen er basert på regionenes rangering med hensyn til de tre vekstindikatorerne.

De fleste av kommunene i det samiske området kom ut bedre enn middels på vekstindeksen for 2011. Kåfjord og Loppa kom til og med på første- og andreplass av alle kommunene i hele landet.

Hamarøy og Evenes er kommuner som også gjør det svært godt på vekstindeksen for de ti siste årene, og er nummer 4 og 11 på denne indeksen.

Figur 27: Vekstindeksen for kommunene i det samiske området. Rangering blant landets 429 kommuner i 2011 til venstre, og rangering siste ti år i parentes. Rangering for de tre vekstindikatorerne vises i figuren.

4.4 NæringsNM for kommuner

NæringsNM er en rangering av kommuner, regioner og fylker basert på et sett med ti indikatorer for nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Formålet er å komme fram til et mål som forteller hvordan næringslivet samlet sett gjør det i en region. Telemarksforskning har utarbeidet NæringsNM for NHO de siste ni årene.

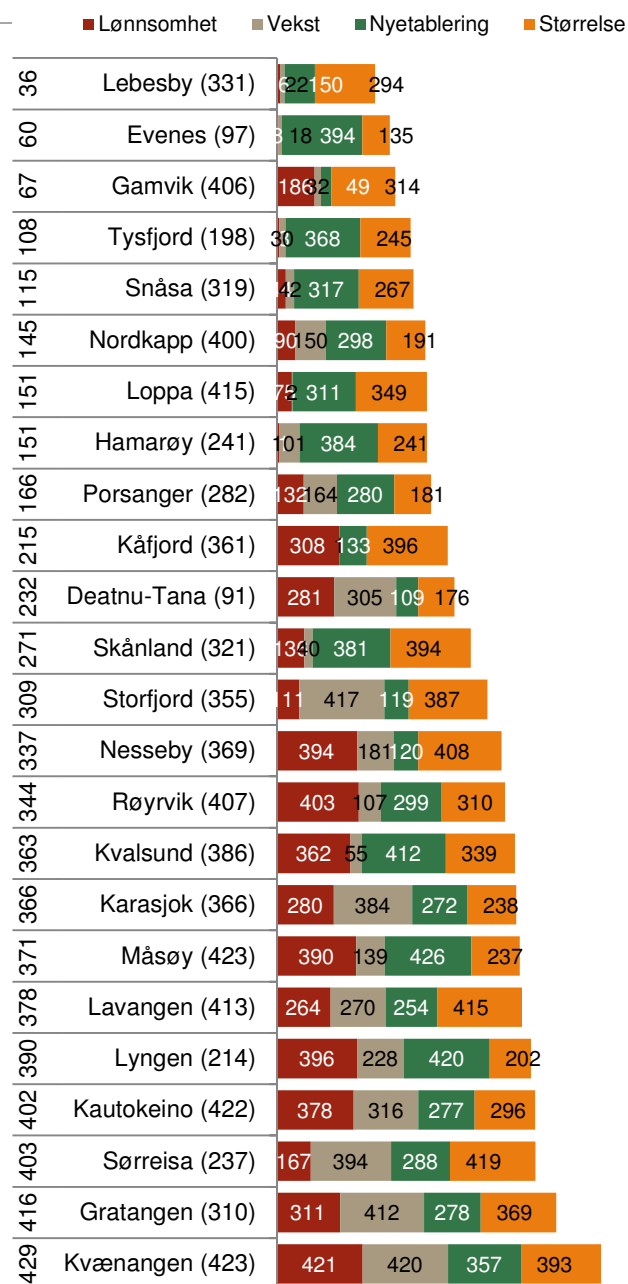
Lebesby ble den beste kommunen i det samiske området i NæringsNM for det siste året, med sin 36. plass. Lebesby har ikke gjort det særlig bra før, og er bare nummer 331 av de 429 kommunene for de ti siste årene.

Evenes er nest best i det samiske området som nummer 60. Evenes har gode resultat i NæringsNM også i tidligere år, og er nummer 97 i NæringsNM for de ti siste årene.

Gamvik gjør det også bra i 2011. Gamvik har alltid vært blant de dårligste kommunene i NæringsNM, men har hatt en svært kraftig forbedring i 2011.

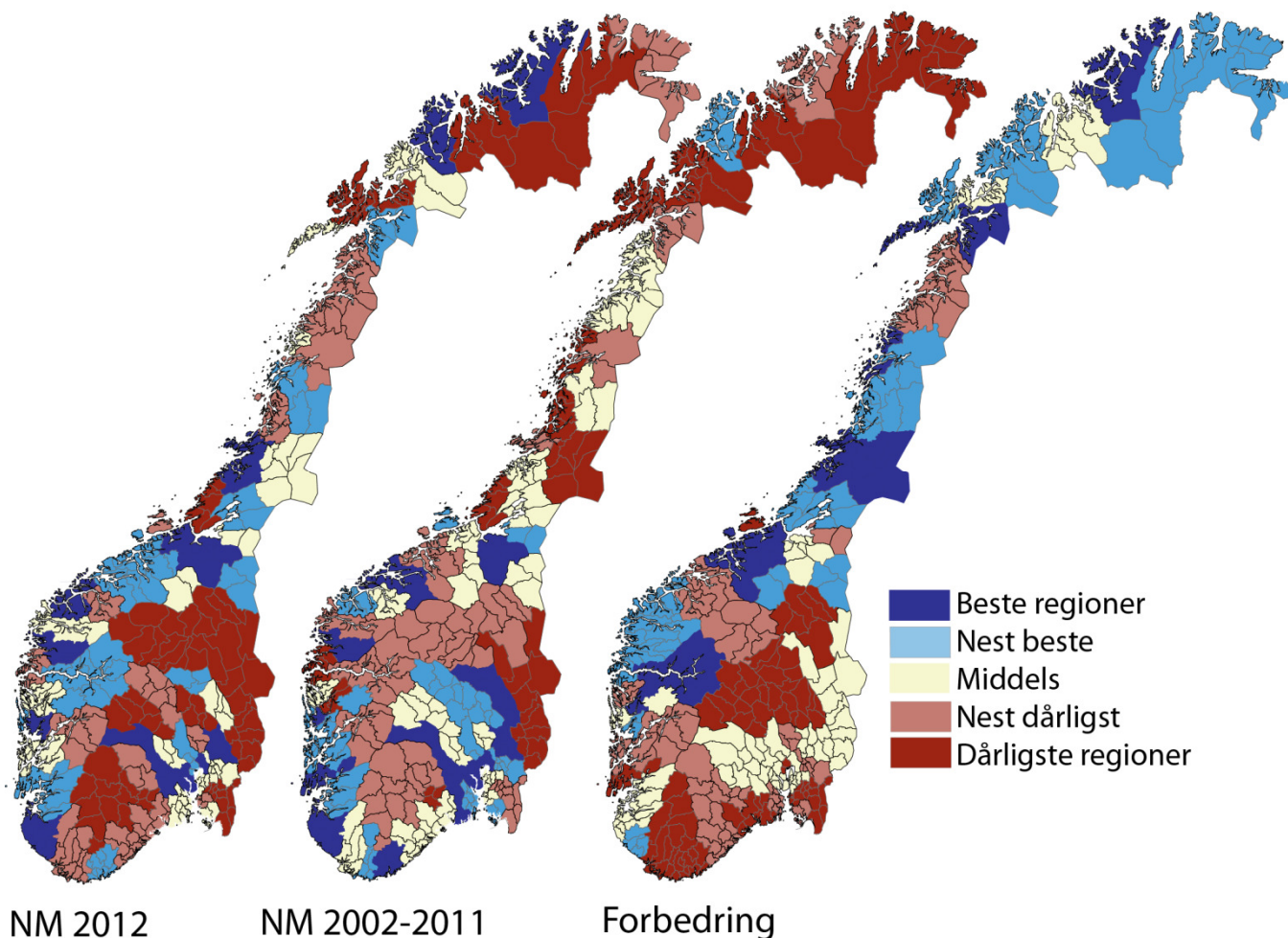
Generelt gjør de samiske kommunene det svakt i NæringsNM, ettersom de fleste av kommunene er rangert under middels. Det kommer at av det er svak etableringsaktivitet i kommunene, og at de fleste samiske kommunene har lite næringsliv og skårer dermed svakt på den siste faktoren; næringslivets størrelse.

Kvænangen kom på aller siste plass i NæringsNM for 2011.

Figur 28: Kommunene i det samiske områdes resultat i NæringsNM. Alle tall er rangeringer blant landets 429 kommuner, til venstre rangering for NæringsNM siste år, i parentes siste ti år. I figuren vises rangeringer for hver av de fire indikatorene.

Kart med endringer i NæringsNM

Figur 29: Resultater i NæringsNM for regioner, først for det siste året, dernest for den foregående tiårsperioden og til slutt endringene fra tiårsperioden 2002-2011 til NæringsNM 2012. NæringsNM 2012 er basert på regnskapstall fra 2011.

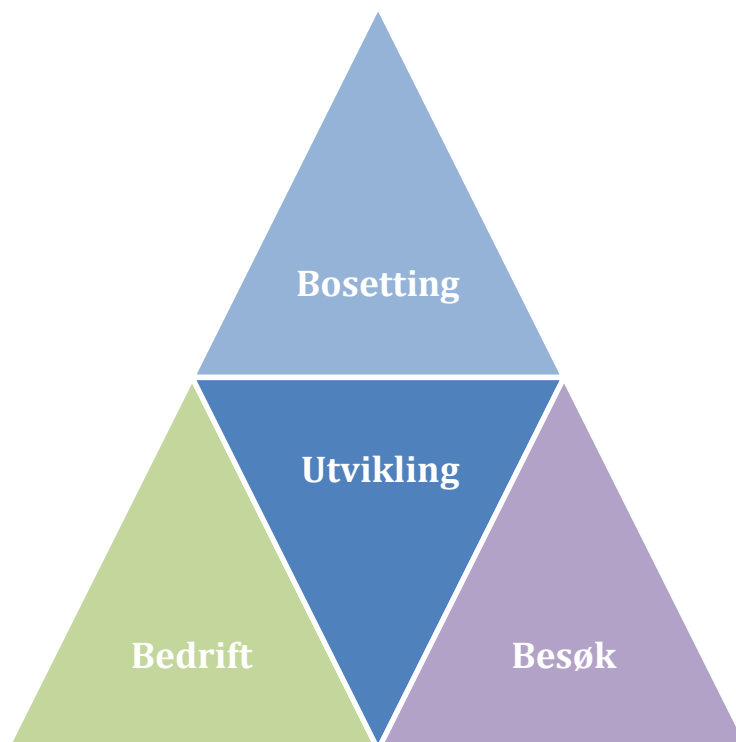
Kartet til venstre viser resultatene for NHOs NæringsNM for det siste året. Som vi ser er mange av de beste regionene lokalisert langs kysten, fra Rogaland og nordover.

I kartet i midten vises resultatene i NæringsNM for de ti årene forut for det siste året. I denne perioden er ikke dominansen fra Vestlandet like tydelig, da det var mange regioner på Østlandet som også var blant de beste. I denne tiårsperioden var resultatene fra Nord-Norge gjennomgående svake, med mange regioner fra Nord-Norge blant de som gjorde det svakest i NæringsNM.

I kartet til høyre vises endringen i regionenes resultater i NæringsNM fra perioden 2002-2011 til NæringsNM 2012. Da trer det fram et ganske klart mønster. Ingen av regionene på Østlandet har bedre resultater i siste NæringsNM enn i foregående tiårsperiode. De regionene som har forbedret seg mest i 2012 er alle fra Sogn og Fjordane eller de fem nordligste fylkene.

5. Attraktivitetspyramiden

Attraktivitet har blitt et velbrukt begrep innenfor regional utvikling. Telemarksforsking introduserte Attraktivitetspyramiden i 2010 for å systematisere attraktivitetsbegrepet i en modell for å forklare steders vekst, og da spesielt befolkningsveksten. I Attraktivitetspyramiden skiller vi mellom tre typer attraktivitet: Attraktivitet for bedrifter, for besøk og for bosetting.

Noen steder er gunstige for produksjon av varer og tjenester som kan selges i et større marked. Dette kan være produksjon basert på naturlige forutsetninger, som landbruk, fiske eller gruvedrift. Industriproduksjon har tradisjonelt også blitt lokalisert til steder med bestemte naturlige forutsetninger, som for eksempel fossefall, gode havneforhold eller nærhet til råvarer. I dag er en del tjenester også omsatt i et større marked, det gjelder spesielt teknologiske tjenester. Attraktivitet for denne typen produksjon, som vi kaller attraktivitet for bedrifter, vil dermed være den historiske forklaringen til mange steders vekst.

Attraktivitet for besøk er den andre typen attraktivitet. På steder som tiltrekker seg mange besøkende vil det oppstå mange arbeidsplasser i næringer som kjennetegnes av at kundene må være personlig til

stede. Dette er bransjer som overnatting, servering og butikkhandel. I de siste årene har besøksnæringer som kultur, aktiviteter og underholdning vokst raskt.

Attraktivitet for bosetting er en type attraktivitet som har blitt viktig etter hvert som stadig flere pendler. Når en kan bo ett sted og arbeide et annet sted, oppstår muligheten til at noen steder kan trekke til seg innbyggere uten å ha vekst i arbeidsplasser. Attraktivitet som bosted blir også viktig for næringsutviklingen fordi næringslivet på slike steder vil ha lettere for å rekruttere kompetent arbeidskraft.

Det er kombinasjonen av de tre attraktivitetsdimensjonene som gir vekst på et sted. Steder som er attraktive langs alle de tre aksene, vil få høy vekst.

5.1 Bedriftsattraktivitet

Bedriftsattraktivitet er knyttet til basisnæringene, som kjennetegnes av at de produserer varer og tjenester til et større marked. I hovedsak selges slike varer og tjenester ut av regionen hvor produksjonen foregår.

Basisnæringene består av naturbaserte næringer, som fiske, landbruk, havbruk og bergverk, samt industri og teknologiske tjenester som IT, telekom, og engineering.

Naturbaserte næringer og industri har hatt synkende antall arbeidsplasser i Norge de siste ti årene. Det gjelder også i resten av Europa. Årsaken er at produksjonen blir stadig mer rasjonell slik at samme produksjon drives med stadig færre ansatte.

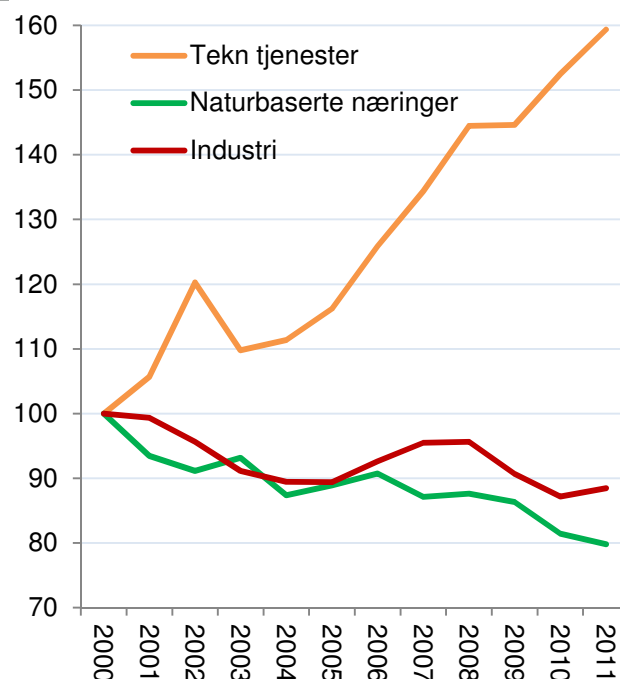
Teknologiske tjenester er en næring i stadig vekst når det gjelder antall ansatte, men er ikke størst i antall arbeidsplasser. I Norge er industrien fremdeles størst i antall arbeidsplasser. Det var 265 575 arbeidsplasser i industrien på slutten av 2011. De teknologiske tjenestene hadde på samme tidspunkt 141 384 arbeidsplasser. Naturbaserte næringer hadde 61 319 arbeidsplasser.

Den sterke veksten i teknologiske tjenester har gjort at basisnæringene totalt sett har opprettholdt antall arbeidsplasser i Norge siden 2000. I 2011 var det også en liten økning.

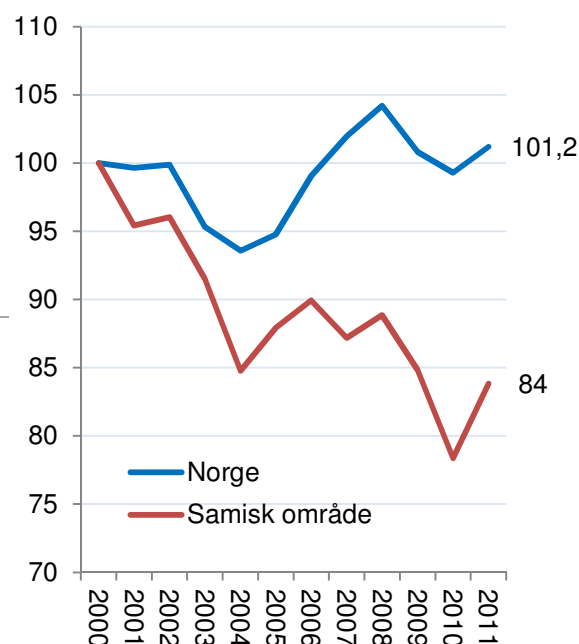
5.2 Basisarbeidsplasser i samisk område

Antall arbeidsplasser i basisnæringene i det samiske området har variert ganske mye fra år til år, men ser vi hele perioden fra 2000 til 2011 har det vært en nedgang på 16 prosent. På landsbasis har antall arbeidsplasser i basisnæringene økt med 1,2 prosent.

I 2011 fikk samisk område en ganske sterk vekst, etter å ha hatt en tilsvarende sterk nedgang i 2010.

Figur 30: Utvikling i de tre kategoriene av basisnæringer i Norge i perioden 2000-2011, indeksert slik at utviklingen i 2000=100.

Figur 31: Utviklingen i antall arbeidsplasser i basisnæringene i det samiske området og Norge i perioden 2000-2011, indeksert slik at nivået i 2000=100.

5.3 Vekstimpulser fra basisnæringene

Når vi måler veksten i antall arbeidsplasser i prosent, vil kommunene med få arbeidsplasser og høy utpendling kunne få sterk prosentvis vekst uten at dette gir sterke vekstimpulser. For å få et mål på de reelle vekstimpulsene, kan vi i stedet måle endringen i antall arbeidsplasser som prosent av antall sysselsatte i kommunen. Da får vi et bedre mål for hvilken vekstimpuls som arbeidsplassveksten representerer.

Tabell 8: Vekstimpulser fra basisnæringene i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011, samt progressivt snitt. Vekstimpuls er målt som endring i antall arbeidsplasser i basisnæringene som andel av samlet sysselsetting i kommunen.

Rang	Kommune	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	prog snitt
33	Gamvik	0,2	9,8	-13,0	-5,7	5,5	-0,8	-0,6	1,4	-1,6	0,2	5,3	0,6
38	Skånland	-1,9	1,2	-1,1	-1,0	1,5	1,5	-1,3	-0,3	-0,1	-1,8	4,5	0,5
43	Evenes	-0,1	-1,8	0,7	-	0,2	0,5	-0,5	-0,5	0,5	0,3	2,1	0,4
53	Tysfjord	-0,4	-2,5	0,3	-1,4	-0,4	2,2	-1,1	3,5	-1,1	-0,2	0,9	0,4
68	Unjargga-Nesseby	-2,0	-0,6	-0,2	-0,2	-0,2	1,5	-0,9	2,7	-1,0	-0,2	0,5	0,2
103	Guovdageaidnu-Kaut	-1,2	4,0	3,4	-0,5	0,5	2,4	-2,1	1,4	-0,1	-1,7	0,1	0,1
146	Karasjok	-0,8	1,1	1,4	0,5	1,9	0,9	-0,9	1,1	-0,8	-1,5	-0,2	0,0
148	Røyrvik	3,2	1,1	0,4	-0,4	0,8	1,7	-1,4	-	-3,3	1,9	0,4	0,0
164	Sørreisa	-0,7	0,1	1,2	-0,5	0,2	-3,2	2,5	-0,7	-2,2	-	1,9	-0,1
172	Kvalsund	-2,2	-0,6	-1,7	-3,1	-0,8	-0,4	2,3	-2,4	2,2	2,1	-1,9	-0,1
176	Deatnu-Tana	-0,5	0,9	0,3	-0,7	-0,4	0,2	0,9	0,1	-0,1	-2,5	1,3	-0,1
181	Storfjord	-2,6	-	1,0	-1,3	0,1	1,6	-1,1	0,4	0,5	-1,9	0,4	-0,1
195	Snåsa	-1,2	-1,2	1,5	0,3	2,1	2,1	-1,0	-2,8	-3,0	-0,6	2,7	-0,1
204	Lebesby	-3,5	-6,0	-1,6	-8,5	5,4	0,2	-0,3	3,0	-2,2	-8,5	8,0	-0,1
207	Porsanger	0,1	0,3	-0,6	0,6	-	-0,1	0,3	0,1	-0,3	-1,4	0,3	-0,2
228	Kåfjord	-0,6	-0,6	-3,1	-2,4	0,4	0,6	0,9	0,1	-1,0	-0,7	0,7	-0,2
257	Gratangen	-	0,7	-1,8	-1,9	4,7	4,4	-4,0	-1,2	-1,0	-	-0,9	-0,3
271	Lavangen	-2,3	0,7	0,9	-0,4	-0,9	2,1	-1,4	-1,6	0,7	-	-1,2	-0,3
279	Nordkapp	0,7	-2,0	-4,8	0,7	-0,4	-0,6	1,3	-0,8	-1,1	-1,2	1,3	-0,3
321	Lyngen	-0,3	-0,4	-0,1	-2,4	-0,8	-1,7	-0,3	1,6	-0,1	-0,5	-1,1	-0,5
347	Hamarøy	0,1	1,1	0,6	0,7	-1,3	1,3	-2,5	-1,6	0,6	-1,7	0,3	-0,5
390	Kvænangen	-3,2	5,0	-0,8	-5,4	-0,8	-1,3	-3,0	3,3	-1,7	-1,3	1,2	-0,6
427	Måsøy	2,0	-6,7	-1,1	-5,8	0,6	0,1	-0,8	-0,2	0,5	-0,5	-1,6	-0,8
427	Loppa	-5,3	2,1	-10,8	-2,6	1,8	-1,8	-5,7	3,0	-3,4	-3,7	-0,6	-2,0
	Samisk område	-0,8	0,1	-0,8	-1,2	0,6	0,4	-0,5	0,3	-0,7	-1,2	1,0	-0,2

Basisnæringene har i sum bidratt negativt til veksten i det samiske området det siste tiåret. I enkelte år har basisnæringene bidratt positivt, som i 2005, 2006, 2008 og i det siste året 2011.

Gamvik og Skånland er de kommunene i det samiske området som har fått de sterkeste vekstimpulsene fra basisnæringene. Begge disse kommunene hadde sterk vekst i basisnæringene i 2011. Evenes, Tysfjord og Nesseby har også hatt sterke vekstimpulser fra basisnæringene. Disse fem kommunene er blant de 100 kommunene i landet med de sterkeste vekstimpulsene fra basisnæringene.

Loppa og Måsøy er de kommunene som har hatt de sterkeste nedgangsimpulsene fra basisnæringene. Det er bare to kommuner i landet med sterkere nedgang basisnæringene enn Loppa.

5.4 Nivå for basisnæringene

Vi kan også se på nivået for basisnæringenes andel av samlet sysselsetting.

Tabell 9: Basisnæringenes andel av samlet sysselsetting i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011. Tallet til venstre angir rangering for nivå blant landets 429 kommuner.

Rang	Kommune	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
33	Måsøy	38,9	39,8	35,6	36,1	31,4	31,4	32,7	32,0	32,1	34,1	34,0	33,8
34	Tysfjord	30,4	29,7	27,6	28,5	27,9	27,5	29,4	28,1	31,5	32,6	32,2	33,8
60	Lebesby	38,2	35,5	31,1	30,7	23,5	28,8	27,7	29,0	30,5	28,6	22,2	28,0
80	Røyrvik	20,4	23,9	25,1	26,1	26,3	24,7	27,0	27,5	26,7	24,1	25,3	26,1
102	Gamvik	20,6	20,9	31,4	20,5	15,6	20,1	19,8	19,1	20,9	20,3	20,3	24,2
143	Lyngen	27,0	26,0	26,0	25,3	23,1	22,7	20,4	19,5	21,5	21,6	21,3	21,1
153	Snåsa	22,3	21,7	20,1	21,1	21,7	23,8	25,8	23,9	21,3	18,8	17,8	20,7
159	Guovdageaidnu-Kaut	16,7	15,3	18,2	20,6	19,9	19,3	21,9	19,7	21,0	21,1	19,3	20,1
193	Kvænangen	25,4	23,0	27,2	25,8	20,9	20,4	18,5	15,2	18,2	17,3	17,1	18,2
217	Gratangen	17,3	17,2	17,9	16,1	15,1	20,3	24,3	20,3	19,1	18,5	19,3	17,3
229	Deatnu-Tana	17,5	17,2	18,2	18,6	17,9	17,6	17,9	18,1	18,4	18,1	16,5	16,9
244	Loppa	36,0	32,2	36,3	27,5	24,9	27,1	25,3	20,0	22,8	20,2	17,4	16,1
253	Nordkapp	21,3	22,2	20,7	17,1	17,8	17,9	17,0	17,6	17,1	16,3	14,9	15,6
274	Unjargga-Nesseby	14,8	12,9	12,9	13,0	12,8	12,4	13,9	12,6	16,0	14,4	13,7	14,4
296	Skånland	12,1	10,1	11,2	10,2	9,5	11,0	12,3	10,6	10,7	10,7	9,0	13,2
301	Karasjok	10,7	10,2	10,9	11,7	12,4	14,1	14,8	13,6	15,0	14,5	13,0	12,9
303	Hamarøy	16,0	16,1	17,3	18,4	19,7	18,0	18,7	15,9	14,6	14,9	13,0	12,9
313	Kvalsund	18,2	16,0	15,8	14,1	10,7	9,9	9,1	11,0	9,1	11,9	14,5	12,2
332	Kåfjord	17,4	16,6	16,1	12,8	10,6	10,9	11,2	11,7	11,9	10,9	10,5	11,2
377	Evenes	6,4	6,2	4,4	5,4	5,7	6,1	6,3	5,9	5,4	6,1	6,6	8,3
381	Storfjord	11,5	8,8	8,8	9,3	8,0	8,2	9,7	8,5	9,1	9,6	7,7	8,1
391	Lavangen	11,1	8,4	9,4	9,7	9,7	9,0	10,9	9,7	7,9	8,8	8,9	7,4
393	Sørreisa	9,1	8,3	8,5	9,8	9,2	9,6	6,4	8,6	7,8	5,6	5,7	7,3
410	Porsanger	6,2	6,2	6,7	5,9	6,7	6,9	6,7	6,8	7,2	7,0	5,6	5,8

Måsøy, Tysfjord, Lebesby og Røyrvik er kommuner hvor basisnæringene utgjør over 25 prosent av samlet sysselsetting i kommunen. Det plasserer disse kommunene blant de 80 mest utpregede bedriftskommunene. I Måsøy og Lebesby har basisnæringene hatt en synkende andel av sysselsettingen, mens i Tysfjord og Røyrvik har basisnæringenes andel økt fra 2000 til 2011.

Loppa var en kommune med en høy andel, 36 prosent, av sysselsettingen i basisnæringene i 2000. I 2011 utgjør basisnæringene i Loppa bare 16,1 prosent.

For en del av kommunene betyr basisnæringene svært lite for sysselsettingen. Porsanger, Sørreisa, Lavangen, Storfjord og Evenes er kommuner der basisnæringene står for under 10 prosent av sysselsettingen.

5.5 Besøksattraktivitet

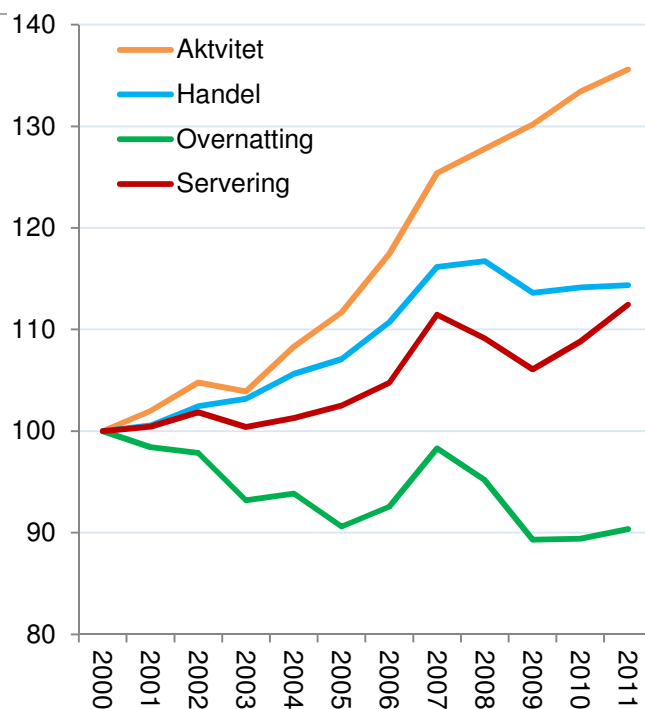
Besøksattraktivitet er knyttet til besøksnæringene, som kjennetegnes av at kundene må være fysisk tilstede. Kundene er derfor enten egne innbyggere, eller besøkende fra andre steder.

Besøksnæringene består av overnatting, servering, butikkhandel og ulike aktiviteter som kultur, underholdning, sport og andre aktiviteter. Her inngår også tjenester som frisører og drosjetransport.

Overnattingsnæringen har hatt en ganske sterk nedgang i antall arbeidsplasser i Norge siden 2000, til tross for at antall overnattingsdøgn har økt. Det viser at denne bransjen har hatt en produktivitetsvekst, på samme måte som industrien.

Antall arbeidsplasser i servering og butikkhandel har hatt sine konjunktursvingninger, men har økt litt mer enn resten av økonomien.

Antall arbeidsplasser innen aktiviteter har hatt klart sterkest vekst, og har nesten ikke blitt påvirket av økonomiske konjunkturer. Antall arbeidsplasser innenfor aktivitetsnæringene har økt med 35 prosent siden 2000.

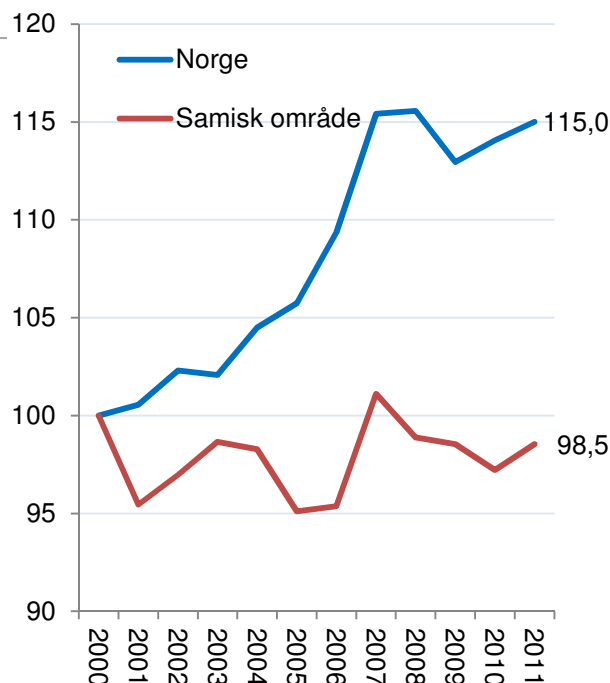

Figur 32: Utvikling i antall arbeidsplasser i de fire besøksnæringene i Norge i perioden 2000-2011, indeksert slik at nivået i 2000=100.

5.6 Utviklingen i samiske område

Antall arbeidsplasser i besøksnæringene i Norge økte med 15 prosent fra 2000 til 2011. Besøksnæringene i det samiske området har gått litt opp og ned siden 2000, og har hatt 1,5 prosent nedgang fra 2000 til 2011. Det var 2 626 arbeidsplasser i besøksnæringene i det samiske området i 2000, og 2 588 arbeidsplasser i 2011.

Det samiske området har dermed ikke dratt nytte av den sterke veksten i besøksnæringene som har vært på landsbasis. Besøksnæringenes viktigste kunder er egne innbyggere, og når folketallet går ned i det samiske området, vil også det påvirke besøksnæringene negativt. Dermed vil mye av forklaringen på den manglende veksten i besøksnæringene være befolkningsnedgang.

Figur 33: Utviklingen i antall arbeidsplasser i besøksnæringene i samiske område og Norge i perioden 2000-2011, indeksert slik at nivået i 2000=100.

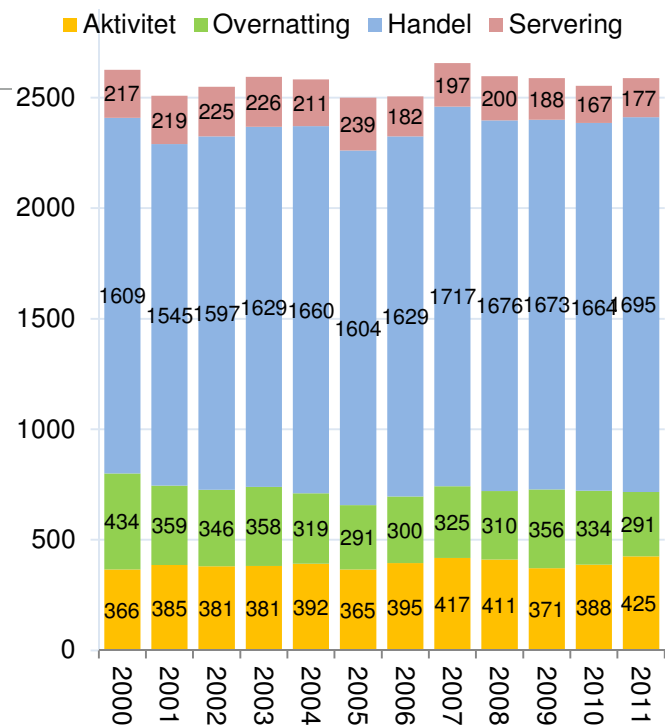
5.7 Besøksarbeidsplasser i samisk område

Handel er den klart største av besøksnæringene både på landsbasis og i det samiske området. Det var 1 695 arbeidsplasser i butikkhandel i det samiske området i 2011, en økning fra 1 609 arbeidsplasser i 2000.

Aktivitetsnæringene, som vi så hadde sterk vekst på landsbasis, har også vokst i det samiske området, fra 266 arbeidsplasser i 2000 til 425 arbeidsplasser i 2011.

Antall arbeidsplasser i overnattingsbransjen har gått mye ned i det samiske området. Vi så at overnattingsbransjen også hadde nedgang i landsbasis.

Det er forholdsvis få arbeidsplasser i servering i det samiske området, og antallet har også gått litt tilbake.

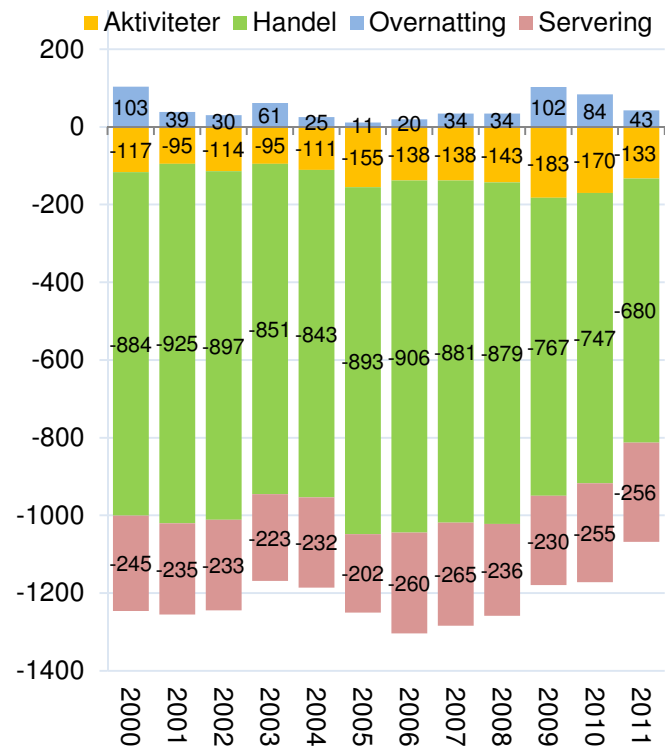
Figur 34: Antall arbeidsplasser i de fire typene besøksnæringene i det samiske området i perioden 2000-2011.

5.8 Overskudd i besøksnæringene

Mye av omsetningen til besøksnæringene er til egne innbyggere. Befolkningen handler i de lokale butikkene og benytter seg av serverings- og aktivitets-tilbudene på stedet.

Det er derfor interessant å se på hvor store besøksnæringene er, relativt til antall innbyggere. Det kan vi gjøre gjennom å ta antall arbeidsplasser og trekke fra det antallet som skyldes egne innbyggere. Da bruker vi de nasjonale tallene til å beregne gjennomsnittlig antall arbeidsplasser i forhold til innbyggertallet. Vi får da et mål på om besøksnæringene er uvanlig høye eller lave sammenliknet med innbyggertallet. Steder som har overskudd av besøksnæring må tiltrekke seg kunder som bor andre steder. Steder som har underskudd i besøksnæring opplever lekkasje av innbyggere som handler og benytter seg av tilbud andre steder.

Overskuddet i besøksnæringene i det samiske området er vist i figur 35. Det samiske området har samlet sett et stort besøksunderskudd. Det er stor handelslekkasje, og det er også færre arbeidsplasser i servering og aktiviteter enn folketallet tilsier. Det er noe flere arbeidsplasser i overnatting enn folketallet tilsier. Besøksunderskuddet tilsvarer til sammen 1 026 arbeidsplasser i 2011. Et positivt trekk er at underskuddet var høyere i 2000, da tilsvarte besøkslekkasjen 1 143 arbeidsplasser.

Figur 35: Overskudd i de fire typene besøksnæringene i det samiske området i perioden 2000-2011.

5.9 Besøksoverskudd i kommunene

Hvor stor andel av samlet sysselsetting utgjør besøksoverskuddet i de enkelte kommunene i det samiske området?

Tabell 10: Besøksoverskudd som andel av samlet sysselsetting i kommunene i det samiske området i perioden 2000-2011.

Kommune	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Porsanger	1.7	1.2	2.5	2.9	1.9	3.4	2.8	3.5	4.0	2.9	3.4	3.7
Hamarøy	-4.9	-6.3	-5.7	-4.5	-2.6	-3.5	-2.2	0.2	-3.0	1.2	2.2	2.6
Nordkapp	1.0	0.2	0.5	-0.2	-0.3	-0.9	-0.4	-0.5	0.3	1.0	0.6	0.6
Karasiok	-3.8	-2.4	-3.4	-1.9	-2.4	-3.5	-3.3	-3.7	-4.1	-2.1	-2.7	-2.1
Deatnu-Tana	-3.5	-3.9	-4.3	-3.8	-3.3	-5.3	-5.3	-5.0	-4.0	-3.2	-2.9	-2.2
Lebesby	-5.1	-6.1	-5.3	-6.7	-3.3	-3.2	-2.3	-3.1	-3.5	-3.0	-3.9	-3.0
Måsøy	-5.1	-5.2	-4.5	-6.6	-7.2	-5.0	-6.1	-5.7	-5.1	-3.9	-4.9	-3.6
Kvalsund	-9.8	-7.4	-8.4	-8.1	-4.6	-5.4	-6.5	-6.0	-5.6	-4.1	-4.6	-4.1
Loppa	-7.4	-6.1	-7.4	-7.5	-6.2	-8.6	-8.7	-8.1	-6.3	-6.0	-6.1	-4.9
Guovdageaidnu-Kautokeino	-4.4	-5.4	-3.9	-3.9	-4.7	-4.4	-6.0	-6.2	-5.3	-5.4	-6.6	-5.3
Evenes	0.2	1.8	-1.0	1.6	-3.8	-5.8	-4.7	-1.4	-1.1	-1.7	-8.0	-6.3
Gamvik	-6.9	-5.2	-5.6	-6.6	-4.1	-6.4	-8.7	-7.7	-7.6	-8.4	-8.4	-6.4
Lyngen	-7.7	-7.8	-7.7	-7.3	-7.8	-8.0	-7.7	-8.1	-8.2	-7.2	-7.5	-6.5
Snåsa	-8.0	-9.1	-8.1	-6.6	-5.9	-5.9	-7.5	-7.2	-6.7	-6.3	-6.6	-6.7
Skånland	-4.3	-5.7	-5.5	-5.2	-6.9	-6.9	-6.7	-6.5	-6.8	-6.0	-5.3	-7.0
Kåfjord	-9.3	-7.8	-9.3	-7.9	-8.2	-8.0	-8.2	-8.9	-8.4	-8.2	-6.6	-7.0
Tvsfjord	-5.8	-6.2	-7.2	-5.9	-6.8	-7.5	-8.7	-7.6	-8.8	-7.0	-8.0	-7.1
Gratangen	-9.5	-11.2	-9.4	-7.9	-11.4	-13.7	-11.4	-10.5	-10.0	-12.1	-11.3	-8.0
Kvænanen	-8.1	-8.3	-8.3	-7.5	-8.2	-8.2	-7.7	-6.7	-6.0	-7.4	-8.0	-8.0
Unjargga-Nesseby	-7.6	-8.0	-9.4	-9.8	-9.8	-10.2	-10.7	-9.8	-11.8	-9.9	-7.5	-8.1
Rørvik	-8.8	-10.2	-9.0	-10.6	-10.1	-9.0	-10.0	-10.9	-8.5	-5.6	-7.1	-8.4
Storfiord	-5.3	-7.9	-7.2	-7.6	-7.6	-7.7	-6.4	-7.7	-8.5	-8.3	-7.3	-8.5
Sørreisa	-7.3	-8.0	-8.8	-8.6	-8.8	-9.8	-10.1	-10.3	-10.8	-10.3	-9.9	-9.8
Lavangen	-11.4	-10.6	-12.4	-7.7	-10.1	-8.4	-8.4	-9.0	-8.8	-9.7	-9.6	-12.4
Samisk område	-4,9	-5,2	-5,2	-4,8	-5,1	-5,4	-5,6	-5,3	-5,3	-4,7	-4,8	-4,5

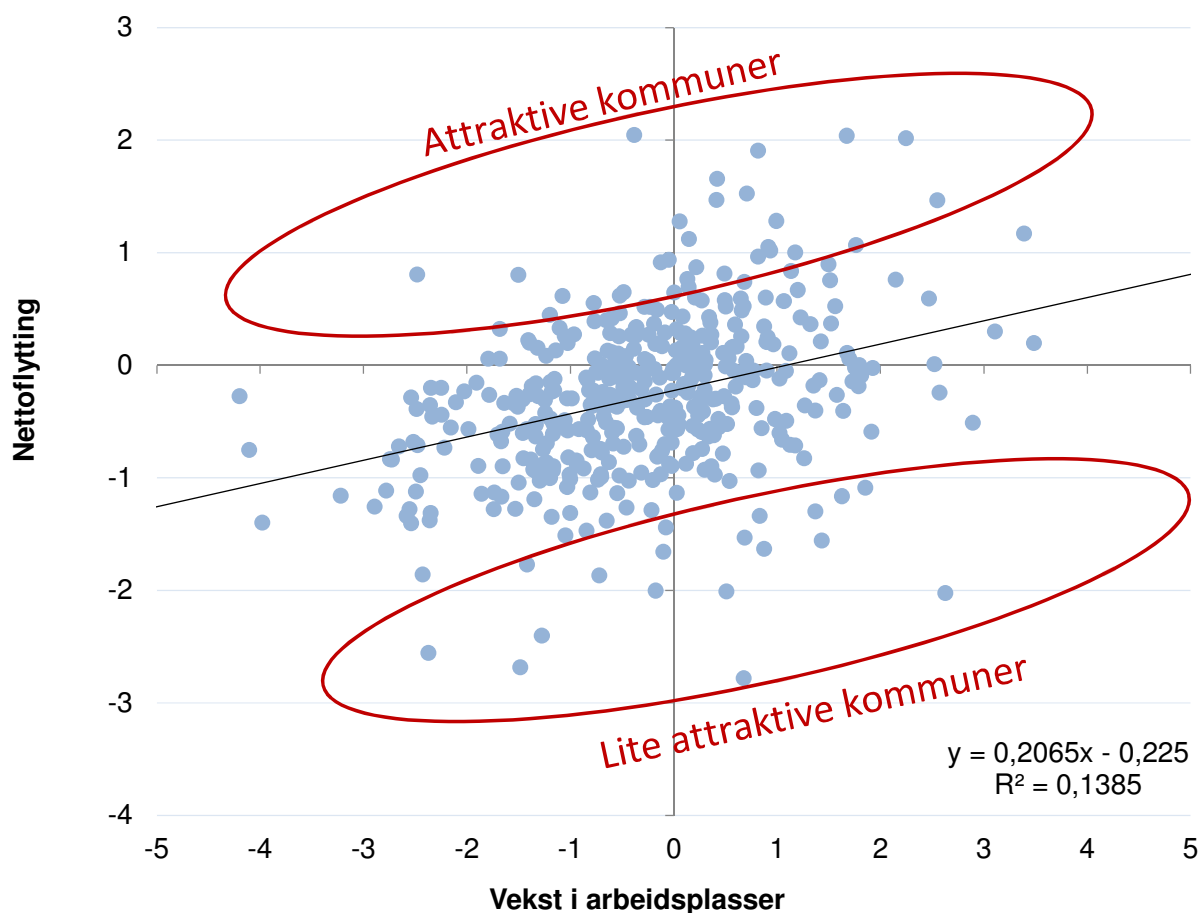
Steder med stort besøksoverskudd er oftest enten byer, som er handelssentra og som har mye aktivitetsnæringer, eller typiske reiselivssteder. Det er bare tre av de 24 kommunene i det samiske området som har besøksoverskudd. Porsanger har hatt høyest besøksoverskudd i alle årene, og har også økt sitt besøksoverskudd ganske mye fra 2000 til 2011. Økningen i besøksoverskuddet i Porsanger tilsvarte to prosent av samlet sysselsetting i kommunen.

Hamarøy har gått fra et stort besøksunderskudd til besøksoverskudd. Nordkapp har vekslet mellom små besøksunderskudd og små besøksoverskudd. Det er kanskje litt overraskende at en av de mest kjente reisemålene i Norge ikke har høyere besøksoverskudd, noe av årsaken kan kanskje ligge i at sysselsettingsstatistikken som analysene henter data fra er på slutten av året. Nordkapp har mest turisme om sommeren.

Det samiske området som helhet har et besøksunderskudd tilsvarende 4,5 prosent av samlet sysselsetting. Besøksunderskuddet har blitt mindre de siste årene. Som vi så på forrige side skyldes det først og fremst at handelslekkasjen har blitt mindre. Det er en trend i Norge at arbeidsplassene i handelen vokser raskere i distriktene enn i de store byene.

5.10 Bostedsattraktivitet - Attraktivitetsbarometeret

Attraktivitetsbarometeret er en modell som Telemarksforskning har utviklet for å analysere om flyttebalansen til et sted skyldes arbeidsplassvekst eller om flyttingen er forårsaket av stedets bostedsattraktivitet. Dette spørsmålet er interessant, fordi det peker på to ulike strategier for vekst: Næringsutvikling eller attraktivitetsutvikling, som er grunnleggende forskjellige.

Figur 36: Illustrasjon av Attraktivitetsbarometeret. Figuren viser kommunenes årlige nettoflytting og kommunens årlige vekst i arbeidsplasser i treårsperioden 2009-2011.

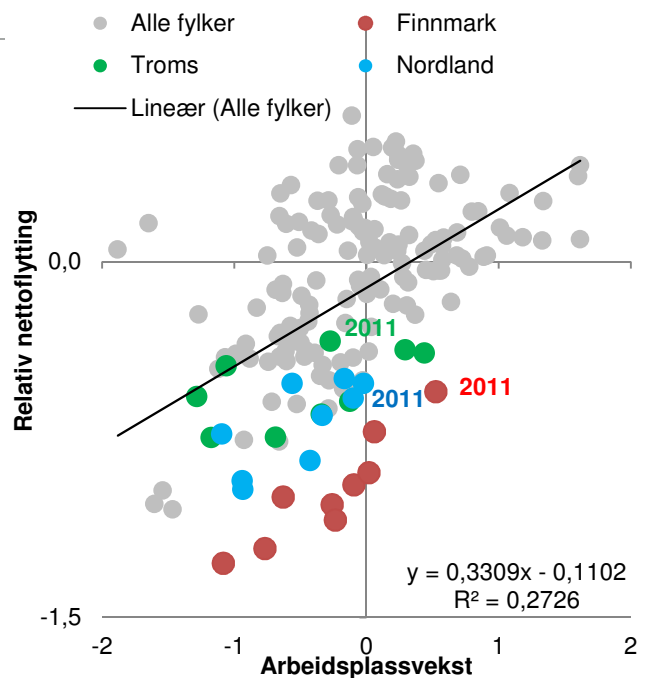
Attraktivitetsbarometeret tar utgangspunkt i sammenhengen mellom steders nettoflytting og arbeidsplassvekst. Denne sammenhengen er vist med den svarte streken i diagrammet. Det er en positiv sammenheng, slik at om en kommune har vekst i antall arbeidsplasser i en periode, vil det være en høyere sannsynlighet for at kommunen får netto innflytting. Mange kommuner har imidlertid en mye høyere innflytting enn arbeidsplassveksten skulle tilsi. Det betyr at det er andre forhold enn arbeidsplassvekst som har ført til denne nettoflyttingen. Dette tilskriver vi kommunes bostedsattraktivitet. Tilsvarende er det kommuner som har mye høyere fraflytting enn arbeidsplassveksten skulle tilsi. Dette vil da bety at kommunen har manglende attraktivitet som bosted. Attraktivitetsbarometeret måler kommunenes attraktivitet som differansen mellom den faktiske nettoflyttingen og den statistisk forventede nettoflyttingen gitt arbeidsplassveksten, den svarte streken i figuren.

5.11 Bostedsattraktivitet i fylkene

I figur 37 har vi vist hvordan den relative nettoflyttingen og arbeidsplassveksten i de 19 fylkene har variert i de ni siste treårsperiodene. Vi har vist plasseringene til de tre nordligste fylkene i de ni siste overlappende treårsperiodene.

Finnmark har lavere bostedsattraktivitet enn de andre fylkene. Vi kan se at nettoflyttingen varierer med hensyn til arbeidsplassveksten, men at Finnmark også har utflytting i siste periode, da arbeidsplassveksten var bedre enn landsgjennomsnittet. Den lave bostedsattraktiviteten i Finnmark gjør at fylket må ha en svært sterk arbeidsplassvekst for å få samme nettoflytting som Norge.

Troms og Nordland er også fylker med forholdsvis svak bostedsattraktivitet. Troms har i enkelte perioder en bostedsattraktivitet nær middels. Det skyldes antakelig at Tromsø utgjør en stor andel av fylket, og at Tromsø er en attraktiv by som drar opp fylkesgjennomsnittet.

Figur 37: Sammenhengen mellom nettoflytting og arbeidsplassvekst for fylkene i de ni siste treårsperiodene.

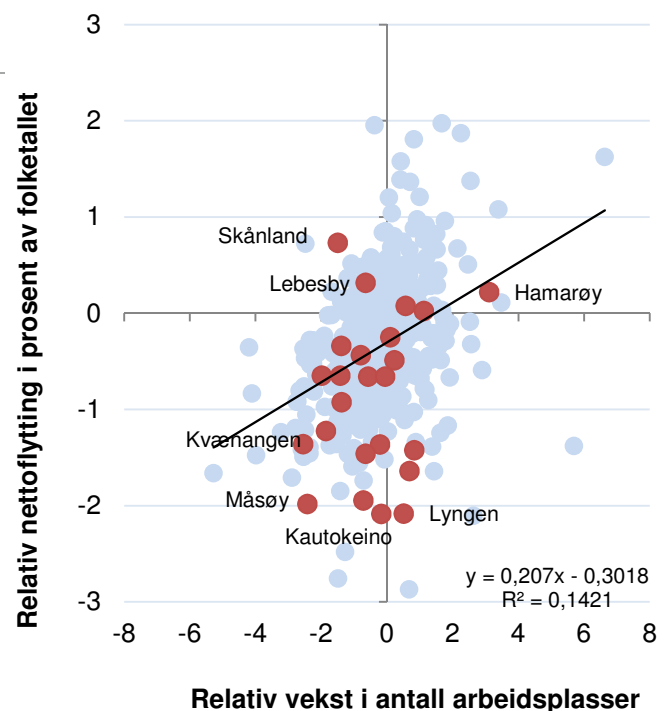
5.12 Bostedsattraktivitet til kommunene

Bostedsattraktiviteten til de enkelte kommunene i det samiske området er vist i figur 38. Skånland og Lebesby skiller seg ut gjennom å ha høyest relativ nettoinnflytting. Disse kommunene har lavere arbeidsplassvekst enn landsgjennomsnittet. Den høye innflyttingen kan da ikke forklares av arbeidsplassvekst, men at det er andre egenskaper i disse kommunene som tiltrekker innflyttere.

Hamarøy har hatt klart høyest vekst i antall arbeidsplasser de siste tre årene. Hamarøy hadde netto innflytting nær forventet verdi, og er dermed nær middels bostedsattraktivitet i den siste treårsperioden.

Lyngen og Kautokeino har størst netto utflytting, selv om arbeidsplassveksten har vært omtrent som middels. Disse framstår derfor som lite attraktive som bosted.

Måsøy og Kvænangen har størst nedgang i antall arbeidsplasser. Disse kommunene har samtidig høyere utflytting enn forventet. Dermed er både arbeidsplassveksten og bostedsattraktiviteten lav.

Figur 38: Bostedsattraktiviteten i kommunene i det samiske området i perioden 2009-2011.

5.13 Utvikling i bostedsattraktivitet i kommunene

I tabell 11 kan vi sammenlikne attraktivitetsindeksen til kommunene i det samiske området i de ni treårsperiodene. Attraktivitetsindeksen forteller hvilken ekstra årlig nettoinnflytting kommunen har oppnådd i forhold til arbeidsplassveksten.

Tabell 11: Attraktivitetsindeksen til kommunene i det samiske området de ni siste tiårsperiodene.

Snitt	Kommune	2001-2003	2002-2004	2003-2005	2004-2006	2005-2007	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	Snitt
103	Sørreisa	0,7	0,2	0,3	0,4	0,0	0,4	0,4	0,5	0,1	0,3
268	Lavangen	1,0	-0,5	-1,3	-0,8	-0,2	0,4	0,4	0,0	-0,3	-0,2
271	Nesseby	0,1	-1,0	-0,1	-1,2	-0,4	0,3	0,1	0,5	0,1	-0,2
288	Storfjord	0,8	0,7	0,7	0,0	-0,6	-1,5	-1,2	-0,7	0,0	-0,2
293	Skånland	-0,6	-0,4	-0,6	-0,5	-0,9	-0,4	-0,2	0,2	1,3	-0,2
315	Lyngen	-0,3	0,2	0,2	1,2	0,9	0,0	-1,1	-1,9	-1,9	-0,3
318	Nordkapp	1,2	0,8	-0,3	-1,3	-1,5	-1,4	-0,4	-0,1	0,3	-0,3
321	Kvalsund	1,0	1,5	1,2	0,9	0,9	-0,9	-2,5	-3,3	-1,5	-0,3
343	Hamarøy	-0,3	-0,7	-1,1	-0,9	-0,4	0,1	0,1	0,1	-0,1	-0,4
360	Tana	0,3	0,3	-0,2	0,2	-0,2	-0,4	-1,3	-1,2	-1,3	-0,4
367	Evenes	-0,3	-0,9	-1,5	-1,0	-0,7	-0,2	0,7	-0,2	0,0	-0,5
369	Kåfjord	1,1	0,6	-0,3	-1,3	-0,9	-1,0	-0,7	-1,3	-0,3	-0,5
372	Snåsa	-0,6	-1,3	-1,0	-0,9	-0,4	-0,3	-0,1	0,1	-0,1	-0,5
381	Kvænangen	-0,7	-0,6	0,0	-0,3	-0,3	-1,1	-0,4	-1,1	-0,5	-0,6
384	Lebesby	-0,1	-0,4	-1,4	-2,0	-2,4	-1,2	0,0	1,4	0,8	-0,6
390	Måsøy	-0,5	0,8	-0,2	-0,1	-0,2	-0,5	-1,1	-2,6	-1,2	-0,6
401	Gratangen	0,4	-0,5	0,0	-0,3	-1,5	-2,2	-1,6	-0,9	-0,2	-0,7
412	Tysfjord	-0,2	-0,7	-1,2	-1,5	-1,3	-0,9	-0,3	-0,6	-1,5	-0,9
414	Karasjok	-1,2	-0,7	0,3	0,0	-0,8	-1,8	-1,6	-1,7	-1,0	-1,0
415	Loppa	-0,9	-1,3	-0,8	-2,0	-2,0	-1,6	-0,2	-0,5	0,2	-1,0
421	Porsanger	-0,6	-0,9	-0,8	-1,2	-1,7	-1,5	-1,2	-0,8	-1,0	-1,1
422	Gamvik	-2,7	-1,8	-2,2	-0,9	-0,6	0,2	-0,5	-1,3	-0,2	-1,1
427	Røyrvik	-2,0	-1,0	-1,3	-1,3	-1,8	-1,8	-1,4	-0,3	-0,5	-1,3
428	Kautokeino	-2,4	-2,1	-1,7	-1,5	-1,5	-0,9	-1,4	-1,4	-1,7	-1,6

Sørreisa er den eneste kommunen i samisk område som over tid har hatt positiv attraktivitetsindeks, det vil si at kommunen har trukket til seg innflytting utover det nivået som arbeidsplassveksten skulle tilsi. Sørreisa er rangert som nummer 103 av de 429 kommunene i landet med hensyn til gjennomsnittlig attraktivitetsindeks.

Skånland har spesiell høy bostedsattraktivitet i den siste perioden, og har hatt en sterk positiv trend i de siste periodene. Svært få, om noen, kommuner kan vise til samme forbedring som Skånland. Lebesby har også hatt en formidabel forbedring i bostedsattraktiviteten, fra å være svært lite attraktiv i 2005- 2007 til å ha blitt svært attraktiv i de siste to periodene. Loppa, Gamvik og Røyrvik har også hatt en positiv trend i bostedsattraktiviteten.

Lyngen, Kvalsund, Tana og Måsøy har hatt en negativ trend, og har etter hvert blitt mindre attraktive.

Den gjennomsnittlige attraktivitetsindeksen for kommunene i det samiske området har blitt vesentlig bedre den siste perioden.

6. Regional vekstkraft

Befolkningsframskrivningene til SSB viser hvordan ulike nasjonale forutsetninger vil påvirke befolkningsutviklingen regionalt, når historiske flyttemønstre framskrives. Hensikten i dette kapitlet er å se hvordan utviklingen i en kommune, region eller fylke vil påvirkes dersom en lykkes i å forsterke arbeidsplassveksten eller å forbedre bostedsattraktiviteten. Vi er dermed ute etter å se på hvilket rom det er for den enkelte kommune, region eller fylke til å påvirke egen utvikling.

Basisalternativet

Vi ønsker å lage ulike scenarier for framtidig utvikling, basert på om den regionen vi studerer lykkes eller mislykkes med sin næringsutvikling, attraktivitetsutvikling eller begge deler. Vi må da ha et basisscenario som de ulike scenariene relateres til. Basisscenariet er bygd opp i tre trinn:

Først tar vi hensyn til at de ulike regionene har forskjellig alders- og kjønnsfordeling, og at fruktbarheten er forskjellig. Dette viser hvilken naturlig befolkningsvekst som de ulike regionene vil få. Data for dette kan vi hente direkte fra SSBs befolkningsframskrivninger der de har et alternativ som heter «ingen flytting».

Dernest må vi gjøre forutsetninger om nivået til nettoinnvandringen til Norge. Dette henter vi også fra SSBs middelalternativ MMMM.

Til slutt må vi gjøre noen antakelser om det relative flyttemønsteret mellom de ulike regionene. Da forutsetter vi at hver enkelt region vil ha samme bostedsattraktivitet i framtiden som gjennomsnittet mellom 2001 og 2011, og at hver enkelt region får en arbeidsplassvekst som gjennomsnittet i Norge.

Gjennom disse tre leddene får vi et basisscenario for alle kommuner, regioner og fylker i Norge. Disse basissceneriene vil være basert på mange av de samme nasjonale forutsetningene som SSBs middel-framskrivning og bli ganske like for de fleste steder, men avvike noe, spesielt for enkeltkommuner.

I de neste kapitlene gjør vi rede for basisscenariet i mer detalj.

Scenariene

Når vi har basisscenerier som utgangspunkt, kan vi modellere hvilken befolkningsvekst som en region kan få dersom de lykkes med sin næringsutvikling og får en bedre arbeidsplassvekst enn andre deler av landet. Samtidig vil vi vise hvordan utviklingen blir dersom regionen greier å forbedre bostedsattraktiviteten. Disse danner til sammen det beste scenariet der regionen både får høy vekst i arbeidsplasser og samtidig en forbedring i bostedsattraktiviteten.

Et spørsmål som da må avklares, er hvor mye høyere arbeidsplassvekst det er realistisk at en region kan oppnå? Og tilsvarende må vi sette en verdi på hvor stor forbedring i bostedsattraktivitet som det er realistisk å forutsette.

Vi bruker da den historiske utviklingen fra 2000 til 2011 til å bestemme verdier for hva som er realistiske alternativer for vekstscenariene. Disse verdiene vil være ulike for kommuner, regioner og fylker. For kommuner vil variasjonen være mye større enn for fylker, og dermed vil potensialet for forbedring også være større.

Vi lager deretter scenarier for hva som skjer dersom næringsutvikling og bostedsattraktivitet utvikler seg negativt, etter samme metode.

Resultatet blir at vi får synliggjort hvilket utviklingsrom som de ulike kommunene, regionene og fylkene har for framtidig utvikling, og som kan påvirkes gjennom egen næringsutvikling og egen attraktivitetsutvikling.

6.1 Naturlig vekst

SSBs framskrivningsalternativ «ingen flytting» er basert på prognoser over utviklingen av levealder og fruktbarhet. Dette er forhold som har vært ganske stabile historisk, og dermed er usikkerheten framover forholdsvis liten.

Ulike steder har ulikt utgangspunkt med hensyn til befolkningens sammensetning. Noen steder har små andeler eldre og tilsvarende høye andeler av kvinner i fruktbar alder. Slike steder vil få et høyt fødselsoverskudd, mens andre steder har høyere andel eldre og små andeler kvinner i den fruktbare aldersgruppen. I slike steder vil det bli flere døde og færre fødte, og vil få fødselsunderskudd.

Regionene har også historisk hatt ulik fruktbarhet, og mønstrene i fruktbarhet har vært ganske like i mange tiår. Rogaland, Finnmark og Sogn og Fjordane har tradisjonelt hatt høy fruktbarhet, mens Hedmark, Oppland og Telemark har hatt lav fruktbarhet.

I figur 39 ser vi hvordan befolkningsveksten i kommunene i det samiske området vil bli dersom det ikke skjer flytting til og fra hver enkelt kommune.

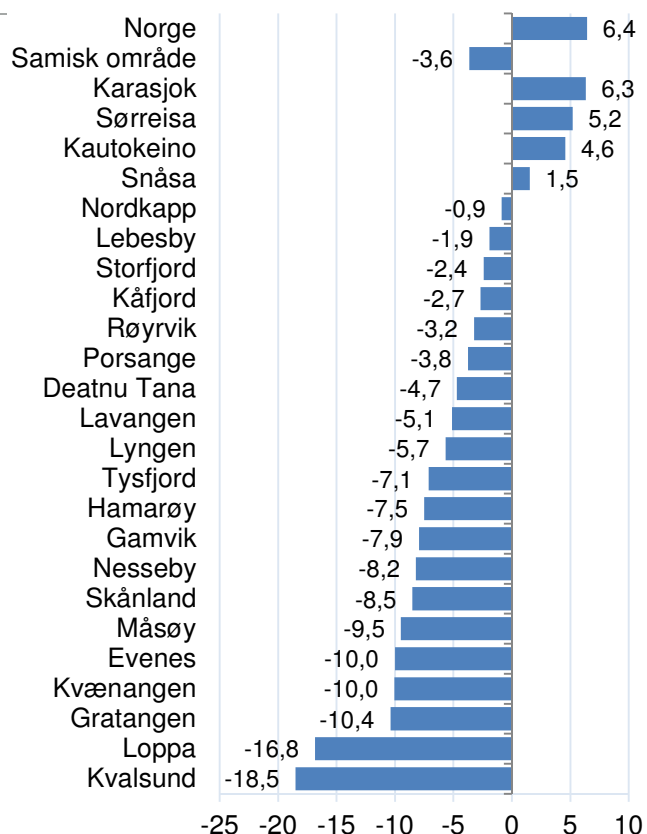
Dersom det ikke blir inn- eller utvandring til Norge, vil befolkningsveksten fram mot 2040 blir på 6,4 prosent. I det samiske området vil det bli en nedgang på 3,6 prosent uten flytting. Selv om fruktbarheten er høy i de regionene hvor de samiske kommunene er lokalisert, vil aldersfordelingen gi fødselsunderskudd.

Karasjok, Sørreisa, Kautokeino og Snåsa er de eneste kommunene i det samiske området som er forventet å få vekst uten flytting. Ingen av disse vil få så høy vekst som landsgjennomsnittet.

De andre kommunene i det samiske området har en befolkningsstruktur som tilsier nedgang. Loppa og Kvalsund vil uten flytting få nedgang på mellom 15 og 20 prosent.

Befolkningsstrukturen i det samiske området er dermed slik at det må være netto innflytting for å unngå befolkningsnedgang. I mange av kommunene trengs det stor innflytting for å unngå nedgang.

Når vi skal lage modeller for framtidsscenarioer, trekker vi med oss tallene fra denne framskrivningen.

Figur 39: Framskrevet befolkningsvekst i fylkene i SSBs framskrivning "ingen flytting" i perioden 2012 til 2040.

6.2 Framtidig flytting

Det som skaper den store usikkerheten i befolkningsframskrivingene, er framtidig flytting. Når vi skal lage regionale scenarier, har vi to forhold knyttet til flytting som skaper usikkerheten.

Det første er hvilken innvandring som Norge vil få i årene framover. I befolkningskapitlet viste vi hvordan SSB har laget tre alternative framskrivninger for nettoinnvandring til Norge. I våre scenarier for framtidig flytting vil vi ta utgangspunkt i det midlere alternativet. Det betyr at vi legger til grunn at Norge vil få en befolkningsvekst samlet sett tilsvarende det midlere alternativet.

Det andre forholdet som skaper stor usikkerhet, er den interne flyttingen mellom ulike steder i Norge. SSB har i sine framskrivninger forutsatt at de regionale flyttemønstrene fra de siste årene skal fortsette. I våre framtidsscenarier vil vi gjøre andre forutsetninger, der vi bruker Attraktivitetsbarometeret som modell. I Attraktivitetsbarometeret dekomponerer vi nettoflyttingen til en region i en del som skyldes arbeidsplassvekst, og en annen del som skyldes bostedsattraktivitet.

Bostedsattraktiviteten i fylkene er vist i tabell 12. Der ser vi at bostedsattraktiviteten er ganske stabil over tid. De åtte fylkene med høyest bostedsattraktivitet i den siste perioden 2009-2011 hadde også høyest bostedsattraktivitet i den første perioden, 2003-2005.

Variasjonen i arbeidsplassveksten varierer mye mer, som vi kan se i tabell 13. Et fylke med høy arbeidsplassvekst har ofte lav arbeidsplassvekst i neste periode og omvendt.

Vi lager derfor et basisscenario der steders bostedsattraktivitet forutsettes å være ved, mens arbeidsplassveksten antas å være lik landsgjennomsnittet. Dette gir et basisscenario som er ganske likt med SSBs middelframskrivning. Forskjellen er at steder som har hatt arbeidsplassnedgang de siste årene, med dertil svekket flyttebalanse, kommer bedre ut, mens steder som har fått innflytting på grunn av over middels arbeidsplassvekst kommer svakere ut.

Tabell 12: Bostedsattraktivitet i fylkene de tre siste treårsperiodene.

Fylke	2003-2005	2006-2008	2009-2011
Buskerud	0,1	0,3	0,5
Østfold	0,6	0,3	0,5
Vestfold	0,3	0,3	0,4
Akershus	0,4	0,4	0,4
Oslo	0,6	0,8	0,4
Aust-Agder	0,0	0,1	0,3
Hedmark	0,2	0,0	0,2
Hordaland	-0,1	-0,1	0,1
Telemark	0,0	-0,1	0,1
Møre og Romsdal	-0,3	-0,3	0,0
Vest-Agder	-0,2	-0,2	0,0
Sør-Trøndelag	0,0	0,3	0,0
Oppland	-0,1	0,0	0,0
Rogaland	0,0	0,0	-0,1
Nord-Trøndelag	-0,2	-0,1	-0,3
Sogn og Fjordane	-0,3	-0,4	-0,4
Nordland	-0,2	-0,5	-0,4
Troms	-0,1	-0,2	-0,4
Finnmark	-0,8	-0,8	-0,6

Tabell 13: Årlig arbeidsplassvekst i fylkene de tre siste treårsperiodene.

Fylke	2003-2005	2006-2008	2009-2011
Rogaland	0,7	1,6	1,1
Akershus	0,3	0,6	0,6
Finnmark	0,0	-1,1	0,5
Hordaland	0,7	0,6	0,2
Oslo	-0,8	-0,1	0,1
Sør-Trøndelag	0,9	0,0	0,0
Nord-Trøndelag	0,3	-0,5	0,0
Møre og Romsdal	-0,3	-0,2	0,0
Nordland	-0,6	-0,9	-0,1
Vest-Agder	1,0	0,8	-0,2
Troms	-0,3	-1,2	-0,2
Sogn og Fjordane	-1,0	-1,7	-0,2
Buskerud	0,2	0,2	-0,4
Aust-Agder	0,1	0,3	-0,5
Oppland	-0,2	-1,2	-0,7
Østfold	-0,7	-0,2	-0,8
Vestfold	-0,1	-0,1	-0,9
Hedmark	-0,4	-0,7	-1,0
Telemark	-0,5	-0,6	-1,2

6.3 Basisalternativet

I basisscenariet har vi tatt utgangspunkt i SSBs framskrivninger om innvandringen til Norge, og samtidig brukt tall for befolkningsvekst i de enkelte stedene uten flytting.

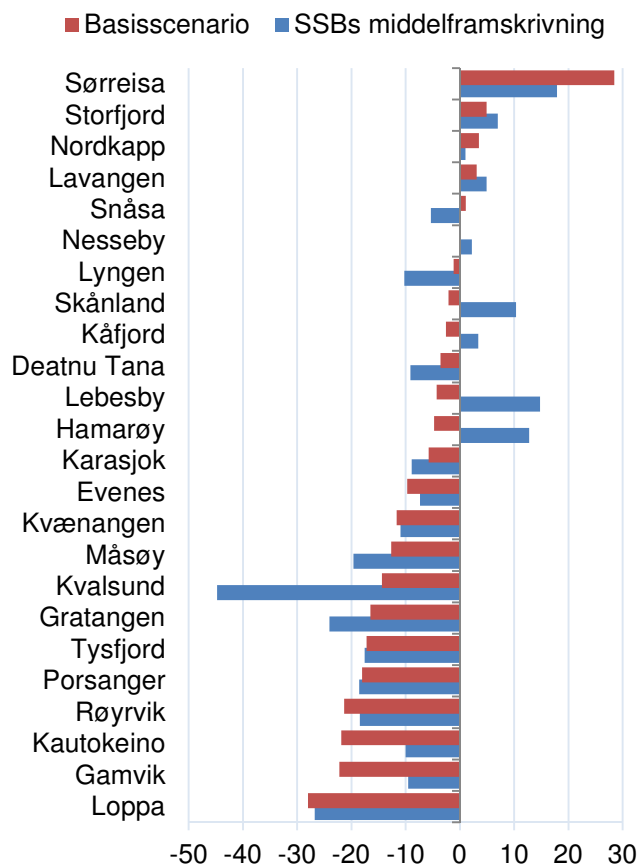
Utgangspunktet for scenariene vi skal presentere er at hvert enkelt område får en arbeidsplassvekst som gjennomsnittet i Norge, mens områdets bostedsattraktivitet de siste ti årene videreføres.

Forskjellen mellom vårt basisscenario og SSBs middelframskrivning vil da være at vi har dekomponert de historiske flyttemønstrene i én del som skyldes arbeidsplassvekst og én del som er forårsaket av bostedsattraktivitet. Vi har da ikke regnet med at flytting som skyldes forskjeller i arbeidsplassvekst vil fortsette.

Forskjellen mellom SSBs middelframskrivning og vårt basisalternativ blir større for kommuner enn for fylkene. Figur 40 viser de to alternativene for kommunene i det samiske området.

I begge alternativene vil Sørreisa få størst vekst, fulgt av Storfjord. I vårt basisscenario vil Sørreisa få større vekst enn i SSBs middelalternativ. Det er fordi Sørreisa har hatt en svært dårlig arbeidsplassutvikling de siste årene, og i SSBs middelframskrivning antar de implisitt at den svake arbeidsplassveksten vil fortsette. I vårt basisscenario antar vi at arbeidsplassveksten blir gjennomsnittlig de neste årene

SSBs middelframskrivning viser vekst for kommuner som Skånland, Kåfjord, Lebesby og Hamarøy, mens basisscenariet viser nedgang. For kommunene Snåsa, Lyngen, Tana, Måsøy, Kvalsund og Gratangen er basisscenariet mer optimistisk enn SSBs middelframskrivning. I sum er det liten forskjell på SSBs middelframskrivning og basisscenariet, men kommuner med spesielt svak arbeidsplassutvikling kommer bedre ut med basisscenariet, mens kommuner med høy vekst i arbeidsplassene de siste årene kommer best ut i SSBs middelframskrivning.

Figur 40: Befolkningsvekst i kommunene i det samiske området fra 2012 til 2040 i følge SSBs MMMM-alternativ og basisscenariet med uendret attraktivitet.

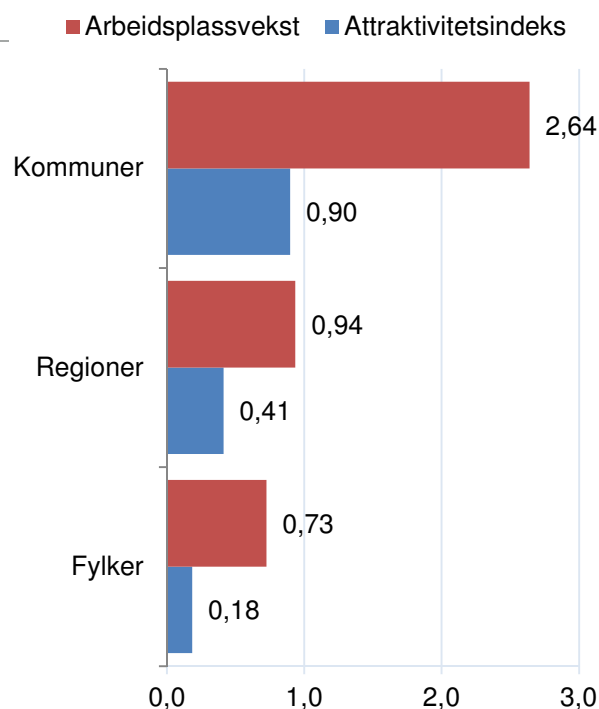
6.4 Scenarier

Vi har et basialternativ som framskriver den historiske bostedsattraktiviteten samtidig som den forutsetter at arbeidsplassveksten blir lik landsgjennomsnittet. Det neste vi ønsker å få fram, er hvilken utvikling en kommune, region eller fylke vil få dersom de lykkes med å få en god arbeidsplassvekst, om de lykkes med å øke bostedsattraktiviteten og om de lykkes på begge fronter.

Vi har valgt å lage seks ytterligere scenarier, med basisscenariet som utgangspunkt. Ett scenario som viser resultatet av bedre arbeidsplassutvikling, ett som viser resultatet av bedre bostedsattraktivitet og ett som viser resultatet av både bedre bostedsattraktivitet og arbeidsplassutvikling samtidig. På samme måte har vi laget scenarier for resultat av lavere bostedsattraktivitet, arbeidsplassutvikling og både svak bostedsattraktivitet og arbeidsplassutvikling.

For å lage disse scenariene må vi først definere hvor mye høyere arbeidsplassvekst det er realistisk å kunne forvente, og hvor stor forbedring av bostedsattraktivitet som det er rimelig å kunne oppnå. Dette er gjort ved å se på variasjonene i arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet i perioden 2000 til 2011. Vi har delt alle fylker, regioner og kommuner i fire grupper, og deretter sett på hvor høy vekst den beste fjerdedelen har hatt. Figur 41 viser gjennomsnittet av den beste kvartilen av fylker, regioner og kommuner for arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet. Bostedsattraktivitet er her målt med attraktivitetsindeksen. I figuren kan vi se at variasjonene for kommuner er større enn for fylker, derfor blir også verdiene større.

Disse gjennomsnittsverdiene er deretter brukt i scenariene. Det betyr at en kommune, region eller fylke oppnår en årlig arbeidsplassvekst som er lik den gjennomsnittlige veksten som den beste fjerdedelen av fylker, regioner og kommuner har hatt den siste perioden. For fylker vil det bety at fylket oppnår den arbeidsplassvekst lik gjennomsnittet av de beste fire fylkene, for en kommune at arbeidsplassveksten blir lik gjennomsnittet av de beste 86 kommunene. Scenariene for bedret bostedsattraktivitet er gjort tilsvarende. Dermed er de positive scenariene innenfor et realistisk nivå.

Figur 41: Verdier for ekstra arbeidsplassvekst og forbedret bostedsattraktivitet i scenariene. Verdiene er basert på variasjoner i disse størrelsene fra 2000 til 2011, og er satt til gjennomsnittet av den beste kvartilen.

Det samiske området består av enkeltkommuner som ikke er samlet i en naturlig region. Det er derfor mest relevant å se på ulike scenarier for de enkelte kommunene.

6.5 Scenarier for det samiske området

De ulike scenariene for det samiske området er vist i figur 42.

I basisalternativet vil befolkningen i det samiske området synke litt, til 44 624 innbyggere i 2040.

Dersom alle kommunene i samisk område får god arbeidsplassvekst, som betyr at de har en vekst hvert år som gjennomsnittet av den beste fjerdedelen av kommunene, vil befolkningen kunne vokse til 52 360.

Dersom alle kommunene i det samiske området forbedrer bostedsattraktiviteten tilsvarende den fjerdedelen av kommunene som har høyest forbedring, vil veksten bli høyere, og befolkningen i samisk område vil da komme opp i 57 821.

Hvis alle kommunene oppnår både en arbeidsplassvekst i det øvre sjiktet og samtidig forbedrer bostedsattraktiviteten, betyr det at befolkningen øker til hele 66 631 personer i 2040.

I alternativet der både arbeidsplassveksten blir lav og kommunene får lavere attraktivitet, synker befolkningen til 27 468.

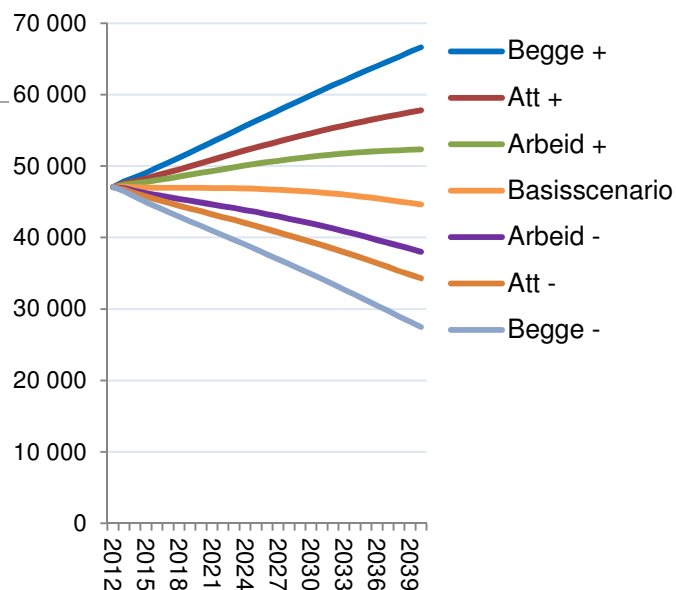
Alternativene baserer seg på at samtlige kommuner hver for seg oppnår høy vekst og en god forbedring av bostedsattraktiviteten. Det er klart at dette vil være ganske lite sannsynlig. Scenariene får imidlertid fram hvor store avvik fra framskrivningene som er mulig.

6.6 Scenarier for kommunene

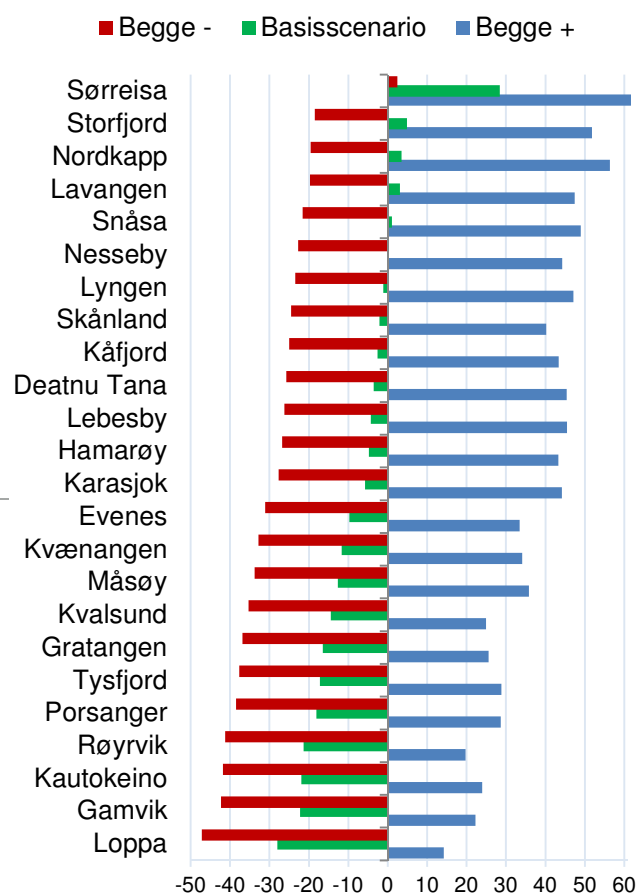
I figur 43 ser vi hvilken vekst kommunene får i basisalternativet, i det mest positive scenariet og i det mest negative.

Sørreisa vil få vekst, selv i alternativet med svak arbeidsplassvekst og lavere bostedsattraktivitet. Mange kommuner vil få en vekst rundt null, men har potensial for sterk vekst dersom de lykkes med å få bedre arbeidsplassvekst og bedre attraktivitet.

Kommuner som Loppa, Gamvik og Kautokeino må nesten lykkes på begge fronter for å unngå nedgang. Figuren viser imidlertid at dersom Loppa lykkes på begge fronter, vil den kunne få nest høyest vekst, dersom de andre har uendret attraktivitet og gjennomsnittlig arbeidsplassvekst.

Figur 42: Scenarier for befolkningsutviklingen i det samiske området i perioden 2012-2040.

Figur 43: Befolkningsvekst i kommunene i det samiske området fram til 2040 i de ulike scenariene.

6.7 Alle scenarier for kommuner

Alle scenariene for kommunene i det samiske området er vist i tabellen under. Her har vi vist veksten fra 2012 til 2040 i prosent.

Tabell 14: Prosentvis vekst fra 2012 til 2040 for kommunene i det samiske området med de ulike framskrivningene og scenariene. "Ingen flytt" er SSBs framskrivning basert på ingen flytting, MMMM er SSBs middelframskrivning. De resterende er våre scenarier for endring i arbeidsplassvekst og attraktivitet. Regionene er rangert etter veksten i alternativet «begge +» som viser potensialet.

Kommune	Ingen flytt	SSBs middel- framskr.	Basis- scenario	Arb +	Att +	Begge +	Arb -	Att -	Begge -
Sørreisa	5,2	17,9	28,4	41,6	61,2	76,2	23,8	2,4	-9,3
Nordkapp	-0,9	1,0	3,5	24,1	32,9	56,3	-3,4	-19,6	-37,8
Storfjord	-2,4	7,0	4,9	20,0	34,7	51,8	-0,3	-18,5	-31,8
Snåsa	1,5	-5,4	1,1	17,9	29,9	49,0	-4,7	-21,5	-36,4
Lavangen	-5,1	4,9	3,1	16,6	32,1	47,4	-1,6	-19,7	-31,6
Lyngen	-5,7	-10,3	-1,1	16,2	27,3	47,1	-7,0	-23,5	-38,8
Lebesby	-1,9	14,7	-4,3	14,8	23,7	45,5	-10,7	-26,2	-43,1
Deatnu Tana	-4,7	-9,1	-3,6	14,6	24,7	45,4	-9,7	-25,8	-41,8
Nesseby	-8,2	2,2	-0,1	13,5	28,7	44,3	-4,9	-22,8	-34,8
Karasjok	6,3	-8,9	-5,7	13,5	22,3	44,1	-12,2	-27,7	-44,6
Hamarøy	-7,5	12,7	-4,7	12,8	23,4	43,3	-10,7	-26,8	-42,2
Kåfjord	-2,7	3,4	-2,6	12,7	26,0	43,3	-7,8	-25,0	-38,4
Skånland	-8,5	10,3	-2,1	10,0	26,5	40,2	-6,3	-24,5	-35,1
Måsøy	-9,5	-19,6	-12,7	6,1	14,4	35,8	-18,9	-33,8	-50,3
Kvænangen	-10,0	-11,0	-11,7	4,7	15,4	34,1	-17,2	-32,8	-47,2
Evenes	-10,0	-7,4	-9,7	4,2	17,6	33,4	-14,5	-31,1	-43,3
Tysfjord	-7,1	-17,6	-17,2	0,1	9,0	28,8	-23,0	-37,6	-52,9
Porsanger	-3,8	-18,6	-18,1	-0,1	8,1	28,6	-24,1	-38,5	-54,3
Gratangen	-10,4	-24,0	-16,5	-2,5	9,6	25,6	-21,3	-36,8	-49,2
Kvalsund	-18,5	-44,8	-14,4	-3,5	12,4	24,9	-18,2	-35,3	-44,9
Kautokeino	4,6	-10,0	-21,9	-4,2	3,8	24,0	-27,8	-41,8	-57,3
Gamvik	-7,9	-9,5	-22,2	-6,0	3,7	22,2	-27,7	-42,3	-56,6
Røyrvik	-3,2	-18,4	-21,3	-7,8	4,2	19,7	-26,0	-41,2	-53,1
Loppa	-16,8	-26,8	-28,0	-12,7	-3,3	14,2	-33,2	-47,2	-60,5

I alternativet ingen flytting ser vi at kommunene Sørreisa, Karasjok og Kautokeino har det beste utgangspunktet når det gjelder dagens aldersfordeling for å få framtidig vekst. Kvalsund og Loppa har en aldersfordeling som gir naturlig befolkningsnedgang.

SSBs middelframskrivning gir størst vekst for Sørreisa, og deretter Lebesby, Hamarøy og Skånland. Basis-scenariet gir på sin side best vekst for Sørreisa, fulgt av Nordkapp, Storfjord og Lavangen.

Kommuner som Sørreisa, Storfjord, Lavangen, Nesseby, Kvalsund og Skånland har mindre variasjon mellom det laveste og høyeste scenariet. Det kommer av at en høy andel av de sysselsatte i disse kommunene pendler til andre kommuner. Da vil en del av flyttegevinsten ved å oppnå arbeidsplassvekst falle bort, fordi en høy andel av sysselsettingen ikke er knyttet til arbeidsplassvekst i egen kommune, men til arbeidsmarkedet utenfor kommunen.

-
- ⁱ Progressivt gjennomsnitt er gjennomsnitt for de siste ti årene, men med større vekt på de siste årene.
- ⁱⁱ Informasjonen om modellen er hentet fra SSBs hjemmesider om befolkningsframskrivinger og SSBs publisasjon Økonomiske analyser 4/2011.
- ⁱⁱⁱ Arbeidsmarkedsintegrasjon måles som antall som pendler inn som andel av antall arbeidsplasser i kommunen, pluss antall som pendler ut som andel av samlet sysselsetting med bosted i kommunen
- ^{iv} Indeksen er konstruert slik: Først er hjørnesteinsfaktoren (andel av sysselsetting i det største foretaket) og bransjespesialiseringen (andel av sysselsetting i den største bransjen) omregnet slik at høyeste verdi = 100 og laveste verdi = 0. Så har vi tatt utgangspunkt i gjennomsnittet av disse to målene som vi har kalt bransjehjørneindeks og regnet ut sårbarhetsindeksen etter følgende formel: $\text{Bransjehjørneindeks} * (100 - (\text{Integrasjon}/2))/100$. Det siste leddet reduserer sårbarhetsindeksen etter pendlingsandelen. Dersom en kommune ikke har verken inn- eller utpendling vil sårbarhetsindeksen ikke bli redusert, men være lik bransjehjørneindeksen. En kommune hvor alle sysselsatte pendler ut av kommunen vil få en sårbarhetsindeks på 0.
- ^v Alle tall for nyetableringer, vekst og lønnsomhet baserer seg på data som Telemarkforskning har fått levert fra Brønnøysundregistrene.